

Solymosy Óvoda

Gyöngyössolymos

Solymosy Óvoda Pedagógiai Programja

OM azonosító:031394

Solymosy Óvoda
Gyöngyössolymos,
Szabadság u. 164.
3231

2020.

Solymosy Óvoda
Gyöngyössolymos

Pedagógiai Program

Intézmény OM-azonosítója:	Készítette:
 intézményvezető
Nevelőtestületi elfogadás határozatszám:	Véleményt nyilvánítók:
..... Nevelőtestület nevében:	Közalkalmazotti Tanács nevében:
..... Farkas Gáborné Tóth Éva Közalkalmazotti Tanács elnöke
Alkalmazottak nevében:	Szülői Szervezet nevében:
..... Nevelő-oktató munkát segítő alkalmazott Szülői Szervezet elnöke
Egyetértését nyilvánító:	
..... Fenntartónevében egyetértését megadta	
A Solymosy Óvoda - 3231 Gyöngyössolymos, Szabadság ú.164. – Pedagógiai Programját az óvoda vezetője a számú határozatával jóváhagyta.	
..... Bíróné Nádudvari Éva óvodavezető	
A dokumentum jellege: nyilvános	Megtalálható: az óvoda honlapján

Hatályos: a kihirdetés napjától:.....
Érvényessége: érvényes visszavonásig

I. Bevezetés

I.1. A Pedagógiai Program előzményei

Első helyi Nevelési Programunkat 1998-ban készítettük el a nevelőtestület közreműködésével. Alapjául a Csemeszkopács Óvoda helyi programja szolgált. A számunkra megvalósítható elemeket adaptáltuk, igazítva az intézmény helyi sajátosságaihoz. Az intézményi nevelőmunka arculatát ennek alapján a környezeti nevelés és a hagyományápolás területe határozta meg a továbbiakban. A tapasztalatok gyűjtése, elemzése, értékelése eredményeként programunk 2004-ben felülvizsgálatra, módosításra került.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változása indokolta a 2010. évi módosítást, Pedagógiai Programunk felülvizsgálatát. 2013-ban az Óvodai nevelés országos alapprogramjának változása, és a Köznevelési Törvény életbe lépése tette szükségessé a változtatást. Ennek nyomán a szabadjáték elsődleges szerepe, a szabadjátékba ágyazott komplex készség, képességfejlesztés határozta meg nevelő-fejlesztő munkánkat.

2017-ben a törvényi változásokból adódó feladatok: intézményi önértékelés, tanfelügyelet, minősítés elvárásainak való megfelelés indokolta a módosítást.

Jelen esetben az Óvodai nevelés országos alapprogramjának változása indokolja a program kiegészítését.

I.2. Általános rendelkezések

A Pedagógiai Program célja: hogy meghatározza az óvodában folyó pedagógiai munka alapelveit, értékeit, célkitűzéseit.

A Pedagógiai Program hatály kiterjed

Időbeli hatálya:

- A Pedagógiai Program a kihirdetés napján lép hatályba, határozatlan időre szól.
- A hatálybalépéssel egyidejűleg hatályon kívül helyeződik az óvoda korábbi Pedagógiai Programja.

- Felülvizsgálata, módosítása: évenként, illetve jogszabályváltozásnak megfelelően, vagy szükség szerint a nevelőtestület, a KT elnök, a Szülői Szervezet kezdeményezésére.

Személyi hatálya:

Hatályba lépést követően:

- az óvodába járó 2,5-7, szükség szerint a szakvéleménnyel óvodában maradó 8 éves korú gyermekekre,
- a gyermekek szüleinek, vagy törvényes képviselőinek közösségére,
- az intézmény valamennyi dolgozójára,
- azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak ellátásában.

Területi hatálya:

- az óvoda egész területére,
- az óvoda által szervezett - a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó - óvodán kívüli programokra.

Tárgyi hatálya:

- A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges valamennyi tárgyi felszerelésre, eszközre.

A Pedagógiai Programot

- az óvoda vezetője készíti el,
- és a nevelőtestület fogadja el,
- véleményt nyilvánít a Közalkalmazotti Tanács elnöke, valamint a Szülői Szervezet,
- a Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.
- Módosítás az óvodavezető hatásköre.

A program nyilvánosságának biztosítása:

- Óvodába lépéskor, az első szülőértekezleten való tájékoztatás – intézményvezető
- Csoport szülői értekezletek alkalmával – csoport óvodapedagógusai
- Szülő kérésére előre egyeztetett időpontban – intézményvezető
- Óvoda honlapján

I.3. A Pedagógiai Program törvényi, jogszabályi háttere:

- 363/2012. (X II. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Alapító okirat

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 102/2016. (V. 13.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről határozta meg.
- 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekvédelemről és gyermekjóléti igazgatásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előremozdításáról
- Országos tanfelügyelet – kézikönyv az óvodák számára (Oktatási Hivatal)
- Önértékelési kézikönyv óvodák számára (Oktatási Hivatal)

II.1. Óvodánk jellemző adatai:

Az intézmény hivatalos neve, címe, telefonszáma:

Solymosy Óvoda
3231 Gyöngyössolymos, Szabadság ú. 164.
Tel:37/370-005/113-114
Fax:37/370-005/116
E-mail:solymosy@externet.hu

Telephely neve, címe, telefonszáma:

Sólyomfióka Családi Bölcsőde
3231 Gyöngyössolymos, Jókai ú.1.
Tel:37/370-005/102

Az intézmény fenntartója, címe, telefonszáma:

Községi Önkormányzat
3231 Gyöngyössolymos, Szabadság ú. 139.
Tel:37/370-389, 37/370-511

Az intézmény alapító okiratának száma, kelte: 104-3/2021. – 2021.12.10.

Az intézmény felügyeleti szerve, címe:

Községi Önkormányzat Képviselőtestülete
3231 Gyöngyössolymos, Szabadság ú.139.

Az intézmény jogállása:

Szakmailag önálló, önállóan gazdálkodó

Az intézmény működési területe:

Gyöngyössolymos község közigazgatási területe, és igény szerint Heves megye településeiről bejáró gyermekek ellátása a maximális gyermeklétszám erejéig.

Az intézmény alaptevékenysége:

Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

Gyermekek napközbeni ellátása családi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet vagy alternatív napközbeni ellátás

II.2. Óvodánk bemutatása – helyzetelemzés:

Gyöngyössolymos, a Mátra lábánál gyönyörű környezetben meghúzódó falucska. Óvodánk, a község egyetlen óvodájaként látja el a 2,5-7 éves óvodáskorú gyermekek intézményes ellátását. Az első óvodai csoportot 1954-ben alapították. 1966-ban teljesen új helyen a falu középpontjában építették fel az új óvodát két csoporttal, amit később három csoportosra bővítettek.

1998 elején nyerte el végeleges mai formáját, melyben négy óvodai csoport, és az óvoda valamint a község egyéb intézményeit ellátó (iskola, szociális hálózat) konyha kapott helyet. Ugyanebben az évben csatlakoztunk a WHO CINDI Egészségesebb Óvodák Nemzetközi Hálózatához, amely bázisóvodaként jelölt ki.

Falunk nevét a Solymosy családról kapta, ehhez méltóan óvodánk Solymosy László után 2004 óta, a Solymosy Óvoda nevet viseli.

Az intézmény jelenleg négy csoporttal működik. Minden felvételi igényt ki tudunk elégíteni, visszautasított gyermek nincs.

110 férőhelyes modern intézményünkben a csoportszobákhoz külön – külön mosdó és WC tartozik. Mesevilágot idéző csoportszobáink tágasak, világosak, berendezésük gyermekbarát.

Óvodánk saját Pedagógiai Program alapján dolgozik, mely épít az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, a hazai, helyi nevelési értékekre, melyek egyedivé teszik nevelőmunkánkat, a gyermekközpontúság minden lehetőségét szem előtt tartva. Pedagógiai Programunk, gyakorlatunk fontos alappillére a családok részvételének elősegítése, bevonása óvodai nevelésünk mindennapjaiba.

Nevelési célunk: a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődését elősegítő, egyéni sajátosságokat és eltérő fejlődési ütemet figyelembe vevő neveléssel alakítani a szociális és értelmi képességeket, melyek biztosítják a sikeres iskolai beilleszkedést minden gyermek számára egyenlő eséllyel, a hátrányok csökkentésével.

Kiemelt nevelési területeink: - az egészséges életmód alakítása,

- környezeti nevelés, környezet védelméhez és megóvásához

kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- és a hagyományápolás – közösségi nevelés.

Az egészséges életmód alakításának keretein belül nagy hangsúlyt fektetünk a lelki egészség megóvására, az étkezés, egészséges táplálkozás, betegségmegelőzés helyes szokásrendszerének kialakítására, a mozgás megszerettetésére.

Az óvoda épületét szépen parkosított, gazdagon felszerelt játszóudvar veszi körül, mely a jelentős szülői támogatásnak köszönhetően évről – évre gyarapodik, szépül, melyhez az óvodai alapítvány is nagy segítséget nyújt. Számos mozgásfejlesztő játék segíti a gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítését, a mozgás összerendezettség, a mozgásfejlődés készségének, képességének alakítását.

Évente megszervezzük a nagycsoportos korú gyerekek úszásoktatását, vízhez szoktatását.

Sokéves együttgondolkodás eredménye, hogy az óvodánkba járó gyerekekre és szüleikre leginkább a környezeti nevelés, és a hagyományápolás eszközein, lehetőségein keresztül, azok értékeit megmutatva tudunk hatni.

A környezeti nevelés keretében kiemelten fontosnak tartjuk a külső világ tevékeny megismerését, olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítását a gyermekekben, melyek elősegítik a természetes és mesterséges környezettel való harmonikus kapcsolatuk kialakítását életkori sajátosságaiknak megfelelően.

Ebben a tevékenységi körben a környezettudatosabb magatartás csíráinak elültetése kiemelt feladatunk. Hisszük és valljuk, hogy az időben elkezdett, életkorhoz igazodó nevelés hosszú távon vezethet csak eredményre ezáltal elősegítve, hogy a felnövekvő nemzedék valóban fontosnak érezze a környezet megmentését, védelmét. Ezek keretén belül számos kirándulás, természettel való ismerkedés, környezeti tevékenység bővíti palettánkat.

Óvodánk 2006–ban a Környezetvédelmi Minisztériumtól megkapta a kitüntető „Zöld Óvoda” címet, amit azóta még négy ízben pályáztunk meg. Jelenleg az Örökös Zöld Óvoda” megtisztelő címmel büszkélkedhetünk. Valamint a ”Madárbarát” óvoda cím tulajdonosai is vagyunk.

A hagyományok felelevenítése, felfedezése, **ápolása, a közösség formálása** jelentős szerepet tölt be óvodánk életében. Óvodánk számos hagyományt ápol, melyek

felejthetetlen pillanatait a gyermek óvodai közösségével, valamint szüleivel együtt élhet át. Ezek átélése során olyan élményekkel találkozhatnak, melyek érzelmvilágukat gazdagabbá, látókörüket szélesebbé teszik, s olyan képességek birtokába kerülnek, melyek által felnőtt életük élhetőbbé válik.

Mindezek megvalósítása valamennyi tevékenységi területet áthat, így: a játék, a mozgás, a verselés, mesélés, az anyanyelvi nevelés, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, a külső világ tevékeny megismerése, matematikai nevelés, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és a munka jellegű tevékenységek területét.

Nevelő-fejlesztő munkánkban kiemelt szerepet kap a szabadjáték, a játékon, a játékos tevékenységeken keresztül a készségek, képességek komplex, egyéni sajátosságokhoz igazodó fejlesztése a spontán, utánzásos tanulás minden lehetőségét biztosítva. Arra törekszünk, hogy saját személyiségünkkel tudatos nevelői ráhatással biztosítsuk. A gyerekek nevelését, fejlődését szakképzett óvodapedagógusok, és kiegészítő személyzet segíti.

Fejlesztési folyamatainkat a pedagógusok továbbképzései, az intézmény partnerközpontú működése garantálja. Az óvónők munkáját gyógytornász, logopédus, egyéb fejlesztő szakemberek segítik szükség szerint fenntartói hozzájárulással, hisz gyermekeink egyénhez igazodó, egyéni fejlődést támogató nevelése elengedhetetlen feladatunk.

Célunk, hogy intézményünk, egy kis „falusi” óvoda minden előnyével-hátrányával biztosítani tudja az igazi boldog gyermekkort a hozzánk járó gyermekek, és szüleik teljes megalégedésére.

Az óvodához tartozik a 1,5-3 éves korú gyermekeket ellátó két csoportos Sóllyomfióka Családi Bölcsőde.

III. Óvodánk arculata

*„A gyermek fejlődése szempontjából döntő fontosságú, hogy érezze,
nemcsak szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen”*

Hermann Alice

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban, helyi Pedagógiai Program alapján dolgozunk, amely az eddigi nevelési gyakorlatunkon alapszik. Pedagógiai Programunk meghatározza nevelésünk legfontosabb céljait, feladatait, alapelveit, a már jól bevált hagyományos értékeket megőrizve, a kor követelményeit, partneri igényeket és a helyi sajátosságokat figyelembe véve.

Megfogalmazza azokat a nevelési folyamatokat, feladatokat, amelyek egyenlő eséllyel segítik minden gyermek készségének, képességének egyéni komplex fejlődését, közösségi életre való felkészülését, tehetségének kibontakozását, a szociális hátrányok leküzdését, a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését.

Pedagógiai hitvallásunk:

„Föl kell emelni az embert saját maga előtt!

Az első szó, amit a kisgyermeknek mondanak, az legyen:

Te szabad és méltóságos embernek születtél.”

/Gyergyay Albert/

III.1. Jövőkép:

- Intézményünk hosszú, tudatosan felépített munkának köszönheti szakmai hírnevét, kifejező intézményi arculatát. Továbbra is szeretnénk szakmai hírnevünket megőrizni, arculatunkat még kifejezőbbé tenni. Modern, szakmai megújulásra mindig képes intézményként szeretnénk működni.
- Olyan intézmény szeretnénk lenni, ahová jó bejönni, amit a szülők az intézmény légköre, az intézmény szolgáltatásainak színvonala miatt szívesen választanak.

- A település egyetlen óvodájaként olyan intézmény szeretnénk lenni, ahol legfontosabb érték a gyermek, megőrizve annak békés, boldog gyermekkorát.
- Olyan óvoda szeretnénk lenni, ahol a szabadjáték keretében élményközpontú, cselekedtető nevelő-fejlesztőmunka során valósul meg a sokoldalú egyénre szabott készség, képességfejlesztés, melynek aktív közreműködője a gyermek, felkészítve őket a mindennapi életben adódó eligazodásra, problémák önálló megoldására, helytállásra, az „élethosszig tartó tanulásra”.
- Olyan intézményként szeretnénk működni, aki hagyományain keresztül a jövőben is megtartható értékeket közvetít gyermekei számára, egy emberi, hagyományait tisztelő, ápoló, arra büszke nemzedékké válás érdekében.
- Olyan intézmény szeretnénk lenni, ami tudatosan törekszik a környezettudatos szemlélet alapjainak lerakására, környezetvédő magatartás megalapozására egy élhető, fenntartható élet érdekében.
- Mindezt olyan munkahelyi légkörben, ahol irányadó a szakmai elhivatottság, szakmai alázat, szakmai megújulás fontossága, az igényes munkavégzés, a munka elismerése a külső-belső környezet, partnerek által.

III.2. Küldetésnyilatkozat:

- A gyermek érdekeit figyelembe vevő, jogait tiszteletben tartó, szeretetteljes légkör biztosításával vidám, kreatív, egymást elfogadó gyermekek nevelése szakmailag megújulni képes óvodapedagógusok irányításával.
- A közösségi szokások tudatos, következetes képviselésével az együttélés szokásait elsajátító, egymáshoz alkalmazkodni tudó, egymásra odafigyelő, együttérzésre képes gyermekek nevelése, akik számára a másság elfogadása, tolerálása természetes életforma.
- Következetes, tudatos nevelőmunkával a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a szociális és értelmi képességek tervszerű fejlesztése az egyéni sajátosságokat, és az eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve, a sikeres iskolai beilleszkedés elősegítése érdekében.
- Környezeti nevelés keretén belül a környezettudatos magatartás alapjainak lerakásával, hagyományok ápolásával, értékek közvetítésével olyan jellemvonások erősítése, mely által a gyermekek megismerik önmagukat, helyes énképük, önértékelésük alakul ki.

- Nevelő-fejlesztő tevékenységünk alapjának és feltételének tekintjük a tartalmas partnerkapcsolatok működtetését, a partneri igény, és elégedettségmutatókat figyelembe véve.

III.3. Gyermekképünk:

- Programunk befogad mindent, ami szép, ízléses, gyermekközpontú, és nem idegen az életkortól. A szeretet, a játékoság, és a gondoskodás minden formájával igyekszünk megnyitni a gyermeki lelket és érzelmet.
- Azokat a műveltségtartalmakat közvetítjük számukra, amely részei az egyetemes emberi értékeknek a majdani felnőtt műveltségének, és amelyeket aktuális fejlettségükkel, egyéni képességeikkel összhangban könnyen magukévá tudnak tenni.
- Nekünk felnőtteknek, óvodapedagógusoknak ismernünk kell a módját, és vállalni kell a felelősséget, hogy úgy vezessük el a gyermekeket az iskola küszöbéig, hogy a gyermekek az új feladatokra egyenlő eséllyel felkészültek, alkalmasak legyenek, s eközben boldog gyermekkorukat megőrizhessék. Mindezeket feltétel nélküli, bizalmat sugárzó, szeretetteljes, elfogadó nevelői légkör biztosításával igyekszünk megvalósítani.
- Szem előtt tartjuk, hogy minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető személyiség, egyéni fejlődési ütemmel, sajátos szociokulturális háttérrel, melyet nagyban befolyásol genetikai adottsága, az érés törvényszerűségei, a környezeti hatások. Ennek megfelelően a gyermekek személyiségének méltóságát tiszteletben tartjuk, és biztosítjuk számukra a gyermeki jogok és szabadság érvényesülését a jogokra, és kötelezettségekre épülő következetes szokásrendszer kialakításával.
- Értékként fogadjuk el az egyéni különbségeket, arra törekszünk, hogy a gyermekek meglévő hátrányai csökkenjenek.
- A szabad játék elsődlegességét biztosító, az élmények feldolgozását sokoldalúan támogató környezet biztosításával igyekszünk elérni, hogy gyermekeink az óvodáskor végére a különbözőségekkel természetes módon meg tanuljanak együtt élni, elfogadni, befogadni azokat, ennek megfelelő közösségi emberré váljanak.
- Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik tele vannak élményekkel, akik örömmel tudnak játszani, miközben képesek felfedezni, rácsodálkozni a dolgokra, önállóan megoldani feladatokat.

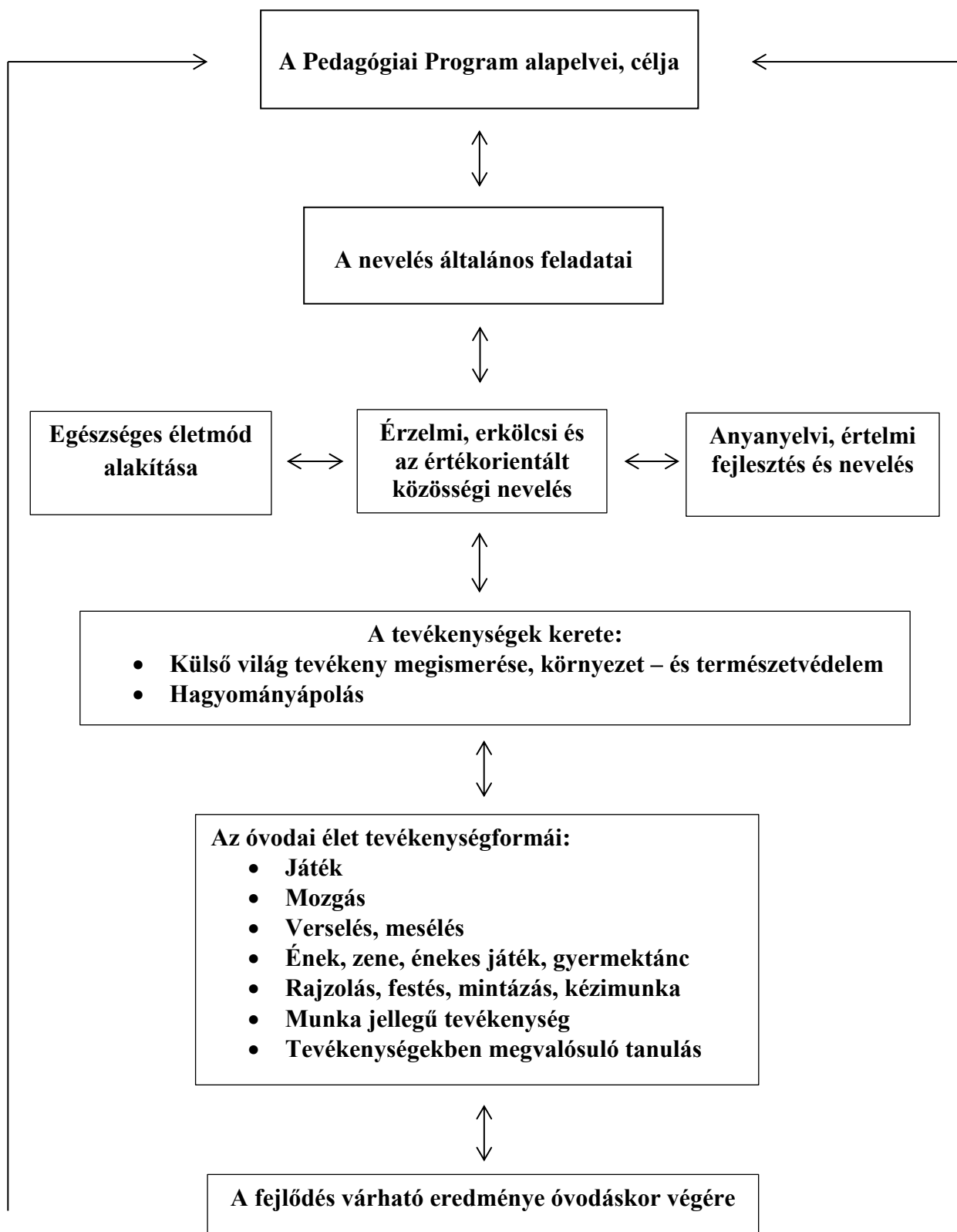
IV.4. Óvodaképünk:

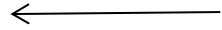
- Nevelési felfogásunk alapelve, hogy az óvoda pedagógiai gyakorlata csak is a családi nevelésre építve, annak céljait, eredményeit figyelembe véve lehet eredményes. Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelést kiegészítve, a családi nevelés funkcióját erősítve képes nevelő szerepét betölteni.
 - Ezért nevelőmunkánk alapja:
 - a gyermeki fejlődésbe vetett bizalom,
 - a különbözőségek elfogadása,
 - az integráción, inkluzív nevelésen alapuló szemlélet,
 - a gyermek jelzéseinek figyelembevétele, a jelzésekre való reagálás,
 - az egyéni kompetenciák személyre szabott alakítása, melyek eszköze a szabadjáték.
- Célunk a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának egyenlő eséllyel történő támogatása az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése érdekében.

Mindehhez:

- derűs, nyugodt, inger gazdag, élményekkel teli óvodai légkört igyekszünk teremteni, melynek alapja a biztonságra épülő, szeretetteljes, elfogadó nevelői attitűd, példamutató magatartás napi jelenléte a gyermekekkel foglalkozó felnőttek részéről,
 - cselekvésre ösztönző légkört teremtünk ahol a gyerekek az eltérő fejlődési ütem szem előtt tartásával választhatnak a feladatmegoldások, technikák, ismeretek mélysége tekintetében,
 - nem bizzuk a véletlenre a szocializációs folyamatok alakulását, magunk is igyekszünk olyan helyzeteket teremteni, amelyekben gyakorolhatják ezeket.
- Mindezek megvalósításához óvodánk biztosítja minden 2,5-7-8 éves korú gyermek felvételét intézményünkben, az egyenlő hozzáférést az óvodai élettel kapcsolatos tevékenységekhez, rendezvényeken való részvételhez, az eszközök, tárgyak használatához, a meglévő hátrányok csökkentését.

III.5. Pedagógiai Programunk rendszere:





III.6. Nevelési alapelveink:

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban:

- A gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek szem előtt tartása, szeretettel teljes, érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó, befogadó óvodai légkör biztosításával.
- A gyermeki személyiség tisztelete, szeretete, a gyermekek védelme, esélyegyenlőségének, egyenlő hozzáférésének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés – fejlesztés, a helyi lehetőségek és a törvények adta eszközökkel.
- Óvodán belül egységes nevelési elvek megvalósítása. A gyermekek személyiségének teljes kibontakoztatására törekvés a nevelés széleskörű, korszerű módszereinek alkalmazásával, pedagógiai hatások gyermeki személyiséghez, érési folyamathoz igazításával.
- A családi nevelés elsődlegességének kiemelése, hangsúlyozva, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, óvodai nevelésünk erre épül, ennek kiegészítője, szükség szerint hátránycsökkentő szerep betöltője.
- A szabadjáték elsődlegességének érvényesítése, kiemelve a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját.
- A nevelés – fejlesztés – tanulás szoros egységének megvalósítása, kiemelt figyelmet fordítva a minél változatosabb, sokoldalúbb, cselekvésben megvalósuló élmény, ismeret és tapasztalatszerzés biztosítására, a gyermek természetes kíváncsiságának kielégítésére, a gyermeki aktivitás, motiváltság elérésével kielégítésével, fenntartásával.
- Szociális érzékenység, közösségi szokások alakulásának kiemelt támogatása a szocializáció, a közösségbe való beilleszkedés megkönnyítése érdekében.
- Érzelmi kötődés, önkifejező készség, önbizalom fokozott támogatása a hagyományok ápolásával, abban való aktív részvétellel, komplex, a gyakorlatban egységet alkotó nevelő-oktatómunkával.
- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségének, egyéni készségeinek, képességeinek teljes, differenciált kibontakoztatása, a teljes

személyiség fejlesztése az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével, játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységek rendszerében.

- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése, gondozása, nevelése, differenciált fejlesztése, prevenció biztosítása, támogató attitűd kialakítása, felzárkóztatás, tehetségek támogatása. Törekvés a társak másságának elfogadtatására, tolerálására, a hozzájuk való közeledés, segítőszándék természetes jelenlétére a napi életben.
- Multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása, önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése szükség szerint,
- Óvodapedagógusok módszertani szabadsága, innovatív pedagógiai törekvések támogatása.

IV. Óvodánk nevelési célja, feladata

IV.1. Óvodánk nevelési célja:

- A gyermeki személyiség kibontakozását sokoldalúan elősegítő, hátrányok csökkentését, egyéni sajátosságokat és eltérő fejlődési ütemet figyelembe vevő neveléssel a szociális és értelmi képességek tervszerű alakítása, melyek biztosítják a sikeres iskolai beilleszkedést.
- Összehangolt nevelőmunkával:
 - ✓ a gyermeki személyiség komplex fejlesztése, a gyermek egyéni fejlettségétől kiinduló, természetes környezetben, szabad játékban öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra, ismeretekre épülő készség és képességfejlesztés, hátránykompenzáció,
 - ✓ sikerorientált, kommunikációra nyitott, a környezetben jól eligazodó, környezettudatosan gondolkodó, környezetét védő, a problémák megoldásában aktívan közreműködő, egyéni megoldást kereső, segítőkész, kompromisszum kötésére is kész gyermekek nevelése,
 - ✓ hagyományait tisztelő, azokat ápoló, továbbadó, érzelmeit bátran kifejező gyermekek nevelése,
 - ✓ a „különbözőségekkel” bíró gyermekeknél a különbözőségekhez igazodó speciális fejlesztéssel elősegített szocializáció, befogadó attitűd jelenlétével, környezet megteremtésével,
 - ✓ az egyenlő hozzáférés figyelembevételével a családi nevelés kiegészítése.
- A gyermeki személyiség tudatos, sokoldalú nevelése, készségek, képességek egyénhez igazodó kibontakoztatása, fejlesztése tudatosan tervezett, szervezett nevelési-tanulási helyzetek megteremtésével elősegítve.
- Az együttműködési és érintkezési képességek kiemelt támogatásával a későbbi fejlődés alapját jelentő, társadalmi beilleszkedést segítő magatartás, viselkedési szokások megalapozása. A helyes magatartás, amely a felnőttekhez, társakhoz, közösséghez való viselkedésben nyilvánul meg csak a szeretet, tisztelet légkörében egységes szokásrend, követelmény, megerősítés, értékelés, jutalmazás mellett alakulhat ki.

- Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból, érési folyamatának figyelembe vételéből kiindulva lehetséges megoldani, figyelembe véve a partneri igényeket, minőségi szakmai munkával támogatva annak megvalósulását.

IV.2. Általános nevelési feladataink:

<p style="text-align: center;">Egészséges életmód alakítása</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Az egészséges életvitel, életmód, testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözködés, pihenés szokásainak, igényének alakítása. ✓ Testi képességek fejlődésének elősegítése. ✓ Mozgás megszerettetése, testi szükséglet, mozgásigény kielégítése, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. ✓ Egészségvédelem, edzés, egészség óvása, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása. ✓ Az étkezés, az egészséges táplálkozás alapjainak lerakása, szokásainak alakítása. ✓ Lelki egészség megóvása. ✓ Egészséges és biztonságos környezet biztosítása. 	<p style="text-align: center;">Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kedvező érzelmi légkör kialakítása, érzelmi biztonság megteremtése, következetes szokásrend, állandó mintaadó értékrend segítségével. ✓ Mintaadó nevelői attitűd jelenlétével, pozitív érzelmi kapcsolat kialakításával a szociális érzékenység, önkifejező törekvések, én-tudat, társas kapcsolatok, erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlődésének elősegítése. ✓ Integrációt támogató inkluzív nevelési környezet biztosításával az együttélés szokásainak formálása, különbözőségek megértése, elfogadása. ✓ A gyermeki nyitottságra építve a szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a nemzeti identitástudat, keresztény kulturális értékek, szülőföldhöz, családhoz való kötődés megalapozása. 	<p style="text-align: center;">Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Az anyanyelv ismeretére, szeretetére nevelés. ✓ Beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel a beszédkedv felkeltésére, fenntartására, egymás meghallgatására, gyermeki kérdések támogatásra ösztönzés, a kommunikáció különböző formáinak, az önkifejezés készségeinek alakítása fejlesztése. ✓ Életkori, egyéni sajátosságokra építve a gyermeki személyiség, készségek, képességek komplex fejlesztése. ✓ A gyermekeket körülvevő természeti-társadalmi környezet megismertetése, sokoldalú, cselekvésre épülő spontán és tervezett ismeret és tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása. ✓ A gyermek egyéni fejlettségéből kiinduló, előzetes tudást figyelembe vevő, érdeklődését,
---	---	--

		kíváncsiságát kielégítő tevékenységekkel a megszerzett ismeretek változatos élethelyzetekben való gyakorlása.
Környezeti nevelés, környezet - és természetvédelem		
<ul style="list-style-type: none"> • A gyermeket körülvevő környezet megismertetése, változások felfedezése, elemzése. • Az emberi értékrend kialakítása, értékek megőrzése, környezettudatos magatartás megalapozása. • A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, természetszeretet kialakítása. 		
Hagyományápolás		
<ul style="list-style-type: none"> • Hagyományok felfedezése, ápolása, hagyományok által közvetített életkorhoz igazodó értékrend beépítése a gyermeki személyiség világába. • Érzelmi, esztétikai fogékonyság fejlesztése 		

IV.3. Tevékenységformák

- Játék
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Matematikai tapasztalat és ismeretszerzés
- Munka jellegű tevékenységek
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás

V. Az óvodai nevelés általános feladatai

Pedagógiai Programunk fő célkitűzése: hogy a gyermeki kompetenciák, tanulási képességek célzott fejlesztésével minden gyermeket a lehetőségeihez mérten, egyenlő eséllyel felkészítsünk a sikeres iskolai beilleszkedésre, iskolakezdésre. Ennek megvalósulása érdekében óvodánkban komplex nevelő-oktatómunkát folytatunk. Programunk nevelési keretét az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a környezeti nevelés, a környezet megismerése, a természeti-társadalmi környezetből szerzett tapasztalatok, valamint a hagyományápolás, az óvoda kultúraátadó szerepének együttese határozza meg. A megszerzett tapasztalatokra, a gyermek természetes megnyilvánulási formáira építve, ismereteiket a szabad játék keretében folyamatosan bővítve juttatjuk el a gyermekeket készségeik, képességeik magasabb szintjére a szülőkkel szoros együttműködve.

Az óvodai nevelés feladata: az óvodás korú gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása, egészségnevelési program,
- az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés.

V.1. Egészséges életmód alakítása:

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- Egészséges életre nevelés, egészséges életmód szokásaink formálása.
- Testi – lelki egészséges védelme, szervezetük edzése.
- Egészségkultúra megalapozása, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényre fejlesztése, betegségek megelőzésére történő felkészítés.
- Egészséges táplálkozás szokásainak megalapozása.
- Mozgás megszerettetése, mozgás iránti kedv felkeltése, mozgásigény kielégítése.
- Környezettudatos életmód szokásainak kialakítása.
- Családok életmódbeli szokásainak formálása, prevenció szerepének megerősítése.

Az óvodapedagógusok feladatai az egészséges életmódra nevelés keretében:

- Egészséges, biztonságos környezet biztosítása.

- Az egészséges életmód, testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözködés, étkezés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása mintaadó nevelői attitűd folyamatos jelenlétével a családdal együttműködve.
- Testi-lelki egészség védelme, megóvása, szervezetük edzése, óvása a helyes életritmus biztosításával.
- A gyermekek megfelelő gondozása, gondozási teendők kultúrtartalmának megvalósítása, testi szükségleteinek kielégítése.
- A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, a szervezet ellenálló képességének növelése, életkornak megfelelő terhelés, fizikai erőnlét, állóképesség fejlesztése.
- Koordinációs képességek: a testrészek mozgásának összerendezése, testtudat fejlesztése (testkép, testfogalom, testséma).
- Az egészséges étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése az óvoda ételmezésvezetőjének közreműködésével, zöldségek, gyümölcsök, tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- A mozgás megszerettetése, mozgásigény kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítése optimális környezeti feltételek biztosításával, egyénre szabott módszerek alkalmazásával.
- Mindennapi levegőn történő szabad mozgás biztosítása.
- A mozgáson keresztül az értelmi és szociális képességek fejlesztése.
- Egészséges táplálkozási szokások kialakítása, kulturált étkezés szabályainak megismertetése.
- A környezet védelméhez, megóváshoz kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.
- Életkornak megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tévő optimális életritmus kialakítása a következetes napirend segítségével, a családok szokásait is figyelembe véve, tiszteletben tartva.
- Egészségkárosító tényezők megismertetése, figyelemfelhívás azok veszélyeire.
- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális prevenciók, korrekciók nevelési feladatok ellátása a szülőkkel, óvodapedagógusokkal együttműködve.

Az egészségfejlesztés területei:

- Egészséges, biztonságos környezet biztosítása, környezeti higiénia

- A gyermekek gondozása: testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözés,
- Étkezés
- Testi - lelki nevelés, levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás, egészségvédelem, egészségmegőrzés, testedzés, baleset-megelőzés
- Mozgás, mindennapos testnevelés
- Testi-lelki egészség fejlesztése, szenvedélybetegségek megelőzése
- A bántalmazás, erőszak megelőzése

Az egészségfejlesztés területeinek megvalósítása:

V.1.1. Egészséges, biztonságos környezet biztosítása, környezeti higiénia:

Megvalósítás:

- Óvodánk helyiségei tágasak, világosak a mozgásigény kielégítésének széles terei.
- Óvodánk berendezési tárgyai a gyerekek méreteinek megfelelőek, természetbarát anyagból készültek, esztétikusak, testi épséget nem veszélyeztetőek.
- A helyiségek berendezésének kialakításánál fontosnak ítéltük meg a környezetvédő szemlélet érvényesülését az egészséges, barátságos élettér összhangjának megteremtésével (természetes anyagok, szelektív hulladékgyűjtés, sok növény, megfelelő páratartalom, energiatakarékos izzók, stb.)
- A csoportszobák természetes megvilágítását, folyamatos szellőztetését jól szolgálják a nagyméretű ablakok, melyek az alsó csoportokban korszerűsítésre szorulnak pályázati segítséggel. A fényforrások energiatakarékosak a kor elvárásainak megfelelőek.
- A környezethigiénia magába foglalja óvodánk tisztaságának megóvását, szépítését, a foglalkoztató termek, mellékhelyiségek, udvar tisztántartását, takarítását, gondozását, taneszközök higiéniáját, rendben tartását. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekeket körülvevő környezet, tárgyi felszereltség állandó biztonságára, higiénés szabályok betartására, környezet tisztántartására, portalanításra, fertőtlenítésre folyamatosan, ill. szükség szerint.
- Óvodánk gazdagon felszerelt udvara, alkalmas a gyerekek nagyfokú mozgásigényének a kielégítésére, az óvoda mögötti füvesített tornakert a mindennapi szervezett nagymozgásos tevékenységek széleskörű kielégítésére.
- Az udvari tartózkodás alatt a gyermekek folyadékpótlását az udvari ivókút biztosítja.

- Nyári melegben az árnyékolást a fedett részek, és a fás területek szolgálják.
- A mozgásfejlesztésre számos mozgásfejlesztő játék ad lehetőséget mind az udvaron mind a csoportszobákban a tornaterem hiánya ellenére is. Ezek az eszközök - csúszdák, mászóakák, lengőgerenda, függeszkedők, mászókötel - különböző, változatos egymással is jól kombinálható mozgásfejlesztő készletek – Mozgáskotta, Grande mozgásfejlesztő készlet, lépegető kövek, stb. - optimális lehetőséget biztosítanak a természetes mozgásigény kielégítéséhez, ezáltal hozzájárulva az eredményes testi neveléshez.

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezet esztétikumának megteremtése, a csoportszobák és a hozzátartozó helyiségek díszítése, rendezése.
- Környezeti higiénia folyamatos biztosítása, a csoportszoba, gyermeköltöző, mosdó, játszóudvar, tornakert biztonságának biztosítása, hibák jelzése az óvodavezető felé a dajkák közreműködésével.
- A gyerekek által használt tárgyak, eszközök épségének folyamatos ellenőrzése, javításuk, szükség szerinti cseréjük kezdeményezése.

V.1.2. A gyermekek gondozása: testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözés, személyi higiéné, étkezés:

V.1.2.1. Gondozás:

Megvalósítás:

- Az ember higiénés szokásai döntően kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért e területek szokásrendszerének kialakítása rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést kívánó feladatunk.
- A gondozás alapvető tevékenység, mely segíti a kisgyermek szükségleteinek, testi komfortérzetének kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, egészséges életmódjának kialakulásához. A testi szükségletek kielégítése alapvető feltétele a jó közérzetnek. Éppen ezért, a testi szükségletek kielégítése kiemelt feladatunk, legfőképp a befogadás időszakában az otthonról hozott szokások, és az intézményi szokások összehangolásának folyamatában.
- A gondozási tevékenységek közben természetes módon fejlődik önállóságuk, énképük. A gondozási tevékenység ellátása alapvetően a mi feladatunk, főleg a

befogadás időszakában. De később is a szükségletté válás időszakában, szeretett teljes, odafigyelő környezetben, elegendő időt biztosítva, mintát nyújtva, saját tempót figyelembe véve, a gyermek öntevékeny részvételét segítve, az önállósulás folyamatát követve, támogatva azt szükség szerint egyénileg.

V.1.2.2. Testápolás:

A testápolás, tisztálkodás célja: a gyermek alapvető higiénias szokásainak kialakítása, egészségének védelme, megőrzése, testének gondozása. Olyan egységes és következetes szokásrend kialakítása, amely segíti a gyermekeket a felnőttől való fokozatos függetlenedésben, az önállóság megszerzésében.

Megvalósítás:

- Alapja a gyermek és a felnőtt közötti bizalmon alapuló, elfogadó, bensőséges kapcsolat. Kiterjed az alapvető szokások kialakításának folyamatára, az egyes folyamatok lépéseinek bemutatására, gyakoroltatásra, a szülőkkel való együttműködésre.
- Közreműködünk a testápolási szokások kialakításában, az egyéni igényeket, otthonról hozott szokásokat szem előtt tartva. Hozzászoktatjuk a gyermekeket a rendszeres tisztálkodáshoz. A testápolás során megtanulják a kézmosás helyes technikáját. hangsúlyozzuk az étkezések előtti - utáni, WC-zés utáni kézmosás fontosságát. Következésképpen szoktatjuk őket, hogy belső igénnyé váljon a kezüket szennyező tevékenységek utáni rendszeres kézmosás.
- Gyakoroltatjuk a helyes WC használatot, az ezzel járó testápolási teendőket (papírhasználat, kézmosás) az intimitás lehetőségét, szükségességét szem előtt tartva.
- Az ebéd utáni fogmosás, valamint a helyes zsebkendő használat, orrfúvás technikájának elsajátítását következetesen sok gyakorlással rögzítjük. A kisebbek esetében ez szinte folyamatos személyes jelenlétet, egyéni segítségnyújtást jelent, míg a nagyobbak esetében már inkább rendszeres felügyeletet, ellenőrzést.
- A személyi higiénés kulturáltság biztosításához a testápolási eszközöket folyamatosan biztosítjuk, melyek használatát közösen gyakoroljuk. Speciális szükségletű gyermek esetén a speciális eszközökét. A megvalósulás érdekében gondoskodunk a környezet folyamatos higiénijáról, tisztán tartásáról, fertőtlenítéséről.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekben jelentkező szükségleteket kielégítése, a szükségletek felismertetése, tudatosítása életkornak megfelelően.
- A napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gondozási teendők egyéni tempó szerinti elvégzésére.
- Az egyéni sajátosságok figyelembevételével a helyes szokások kialakítása (tisztálkodás: kézmosás, fogmosás, WC-zés, zsebkendő használat, hajápolás – fésű használat, elemi higiéniai szokások) fokozatosan eljuttatva az önállóságig.
- A tisztálkodási folyamat helyes sorrendjének, – WC használat, kézmosás - törülés, szájöblítés, fogmosás, bőr, körmök, hajápolása, védelme, zsebkendő használat – technikájának egyénhez igazodó elsajáttatása, a víz, a szappan, a WC-papír takarékos használatára nevelés személyes közreműködéssel, segítséggel, példamutatással.
- A szükségletek kulturált, szocializált formában történő kielégítésének elősegítése /egyéni sajátosságok/.
- A gyermekek egyéni gondozásához kapcsolódó munkafolyamatok folyamatos figyelemmel kísérése, a gyermek figyelmének ráirányítása a még szükséges vagy elmaradt résztvekenységekre, ezzel megerősítve a gyermeket a testi szükségletek kielégítéséhez kapcsolódó jó szokásaiban mintaadással, személyiségbe értéként történő beépítésével.
- A speciális szükségletű gyermek speciális testápolási feladatainak megtervezése, ehhez igazodó segítségnyújtás az óvodapedagógus munkáját segítő személyzettel közösen.
- Személyi higiénié, tiszta ruházat, megfelelő gondozottság iránti igény kialakítása.
- Saját törölköző, fésű használat igényének felkeltése, hosszú hajú gyermekek pihenés utáni fésülködésének segítése.
- A tisztaság alapvető fontosságát, a betegségek megelőzését, egészségmegőrzését szolgáló szokások megismertetése, rögzítése, elősegítése sok-sok gyakorlással (orrfúvás, köhögés, zsebkendő használat).
- Betegségek terjedésének megelőzése (szülő értesítése, gyógyszerek otthoni használata, orvosi igazolás, gyümölcs-zöldségnapok, gyógyteák).
- Testápolás közben a térben való tájékozódás testhez viszonyítva, térirányok gyakorlása, testfogalom alakítása tükörben testrészek megnevezésével.

V.1.2.3. Étkezés, egészséges táplálkozás:

Az étkezés célja: Az egészséges táplálkozás csíráinak lerakása, szokásainak kialakítása, megerősítése, óvodai - otthoni étkezés összhangjának megalapozása, egészséges fejlődés elősegítése. A harmonikus testi és mentális fejlődés, egészségmegőrzés biztosítása. A napi tápanyagmennyiség meghatározott részének biztosítása változatos, életkorhoz igazodó étrend biztosításával.

Megvalósítás:

- A gyermekek étkeztetése az óvodában működő fenntartói főzőkonyháról történik, ami egyben biztosíték számunkra az egészséges, korszerű táplálkozás alapjainak lerakásához. A konyha az élelmiszer biztonság megteremtésének és ellenőrzésének mai korszerű módszere a nemzetközi szinten kidolgozott és bevezetett HACCP rendszer alapján működik.
- Az egészséges táplálkozás érdekében figyelembe vesszük az irányadó aktuális élelmezési törvényt, élelmezésért felelős szakmai szervezetek elvárásait, szakmai fórumok ajánlásait. A fejlődés alapvető feltételei közül kiemelt jelentőségű a gyermekek egészséges táplálkozása. Ennek biztosításához több tényező együttes napi jelenléte szükséges, így:
 - ✓ élelmezési norma ésszerű felhasználása,
 - ✓ korszerű élelmezési szemlélet, étrend összeállítás,
 - ✓ óvodapedagógusi étkezési kultúra, innovatív hozzáállás, kreativitás,
 - ✓ szülői együttműködés.

Étrend összeállításunk alapelvei:

Kövesse a korszerű táplálkozás alapelveit, előírásait:

- ✓ ennek megfelelően mindig friss alapanyagokból készülnek ételeink, változatosak,
- ✓ alacsony telítetlenszír, cukor, só tartalmúak,
- ✓ naponta ki van egészítve friss gyümölcsökkel, zöldségfélékkel,
- ✓ tésztáink teljes kiőrlésű lisztből, gabonából készülnek,
- ✓ rendszeresen kapnak gyermekeink teljes kiőrlésű lisztből készült helyben sütött péksüteményt, kenyeret,
- ✓ a tejtermékeket napi szinten iktatjuk be a kalcium pótlása érdekében,
- ✓ igyekszünk a vörös húsok helyett fehérhúsokat használni.
- ✓ ügyelünk arra, hogy az évszaknak megfelelően mindig idényjellegű zöldségek, gyümölcsök kerüljenek a napi étrendbe.

- Az étkezés a növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb alapfeltétele. A szülők a heti étrendről az óvoda faliújságján tájékozódhatnak, segítséget nyújtva ezzel az otthoni étrend összehangolásához. Felhívjuk figyelmüket az egészséges életmód szokásainak megalapozása érdekében a túlzott só, cukor, és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának veszélyeire, egészségtelen táplálékok, nassolni valók elkerülésére.
- A gyerekek számára napi háromszori étkezést biztosítunk. Ebből a tízórai és az uzsonna folyamatos formában a gyermekek érkezése, felkelése, egyéni szükségletek jelzése alapján történik. Az ebéd azonos időpontban zajlik, ügyelve az étkezések közötti szünet biztosítására az egészségvédelem érdekében.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minden étkezéskor terített asztalnál, kulturált körülmények között, a kulturált étkezés szabályait betartva, jó hangulatban fogyaszthassák el az ételeket. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően vesznek részt az esztétikus terítésben.
- Segítjük az önálló étkezés szokásrendjének kialakulását, önkiszolgálás folyamatának elsajátítását, melyhez elegendő időt biztosítunk számukra. A kisebbeknél az étkezési szokások kialakításánál az önkiszolgáló módszert alkalmazzuk. Igény szerint a kisebbeknél az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka segíti a helyes étkezési szokások alapjainak lerakását. Megtanítjuk a gyerekeket az evőeszközök, szalvéta helyes használatára. Nagyobbaknál segítjük az önálló szedés, öntés technikájának elsajátítását. Szorgalmazzuk a kés, villa használat elsajátítását. A megfelelő eszközfogás elsajátításával, gyakorlásával hozzájárulunk a szem-kéz koordináció, kéz finommozgásának, összerendezettségének, ízérzékelés fejlődéséhez. Törekszünk az étkezés közben kulturált viselkedés szokásainak kialakítására.
- A nagyobbaknál fokozatosan kerül bevezetésre a naposi munka önkéntes alapon. Elegendő időt igyekszünk biztosítani a tevékenységek folyamatának gyakorlására, elsajátítására, a pozitív megerősítés módszerét következetesen alkalmazva.
- A gyermekek étkezési szokásaiban, ízlésében, étvágyában jelentős egyéni különbségek vannak, melyet tiszteletben tartunk, csak úgy, mint a táplálkozási allergiával küzdő gyermekek megfelelő étkezésének biztosítását külső étkeztető, és a szülő együttes közreműködésével.

- Törekszünk az új ízek megkedveltetésére pedagógiai módszertárunk széles tárházát kihasználva. Figyelünk arra, hogy annyi ételt kapjanak, amennyit szívesen el tudnak fogyasztani. Arra szoktatjuk őket, hogy amit nem kérnek, hagyják a tányérjukon, ne nyúljanak egymás tányérjába, jelezzék, ha még kérnek. Ösztönözzük arra is őket, hogy ítélik meg, mennyi ételt tudnak elfogyasztani, és annak megfelelően szedjenek.
- Minden csoport napi rendszerességgel fogyaszt friss gyümölcsöt, vagy zöldséget, vagy magvakat az intézmény által biztosítva, melyek az egészségvédelem (vitaminszükséglet, ásványi anyagok, emésztés, rágási szokások) elengedhetetlen feltételei. A tejtermékek szintén a napi kalciumbevitel, egészséges csontfejlődés lehetőségét biztosítják. Alkalmanként gyógyteákat készítünk prevenciós jelleggel, mézzel édesítve azt.
- Víz egész nap a gyermekek rendelkezésére áll a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Új ízek, egészséges ételek megkedveltetése, elfogadtatása változatos módszerek, ráhangoló, támogató pedagógus attitűd folyamatos jelenlétével az egészséges táplálkozás alapjainak lerakása érdekében.
- Önálló étkezés, önkiszolgálás szokásainak alakítása folyamatosan, nagy tapintattal, megfelelő időt biztosítva szükség szerint egyéni segítségadással.
- Naposi munkába történő folyamatos bevonás.
- Esztétikus alkalomhoz illő terítés helyes szokásrendszerének kialakítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő helyes evőeszköz használat elsajátíttatása (kisebbeknek kanál, villa, nagyobbaknál kanál, villa, kés) következetes gyakorlással.
- Kulturált, nyugodt étkezés szokásának kialakítása, étkezés közbeni helyes magatartás (szalvétahasználat, kérés jelzése, egymás tányérjának tiszteletben tartása) alapjainak lerakása.
- Étkezés utáni szokások (szalvéta használat, maradék kikaparása, edények összegyűjtése, kijelölt helyre való tétele, asztal rendezése) rendszerének kialakítása személyes mintaadással fokozatosan eljutva az önálló feladatvégzésig.
- Környezettudatos magatartás fejlesztése (megmaradt ivóvíz összegyűjtése, felhasználása).

- Betegségek megelőzése (citrom, méz, ivólevelek).
- Megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása az egész nap folyamán.
- Speciális étkezést igénylő gyerekek diétájának fokozott figyelemmel kísérése, betartása.
- Témahetek, projektek egészségfejlesztő részének kidolgozása, játékos módszerek alkalmazásával az egészséges táplálkozás szokásrendszerének közelebb hozása, alapjainak lerakása egyénhez igazítottan.
- Tanácsadás a szülőknek az óvodai étrend kiegészítését illetően, helyes- helytelen táplálkozási szokások összehangolása.

V.1.2.4. Öltözködés:

Célja: a gyermek öltözködésének aktuális környezeti viszonyokhoz való igazítása, elfogadtatása, belső igénnyé válásának alakítása, gyermeki ízlés formálása, önállóság fejlesztése.

Megvalósítás:

- Az öltözködnél fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek kényelmes, biztonságos ruházatot viseljenek, kerülve a szűk, kényelmetlen, „vigyázzba állós” öltözetet a gyermekek szabad mozgásának, egész napi komfortérzetének biztosítása, balesetek megelőzése érdekében. Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, megfelelő cipőviselés szintén az egészségvédelem fontos pillére. A szülői szemléletformálás, szülői támogatást elnyerése éppen ezért kiemelt feladatunk.
- A helyes öltözési szokások kialakulása érdekében megmutatjuk, elmagyarázzuk az öltözködés - vetkőzés helyes sorrendjét, bemutatjuk, gyakoroltatjuk technikáját. A kisebb gyermekek még segítséggel veszik fel, vetik le, gombolják ki-be ruhadarabjaikat, fűzik be cipőjüket, szem előtt tartva az egyéni, életkori sajátosságokat. A többszöri gyakorlás eredményeképpen a nagyobbaknál már elvárjuk az önálló öltözködés igényének megjelenését, mindennapi jelenlétét, eljutva a hideg-meleg érzet felismerését követő önálló öltözés-vetkőzés készségének, képességének kialakulásához.
- Az öltözet jellel való ellátását szorgalmazzuk a könnyebb megkülönböztetés, felismerés érdekében. Az öltözet tárolását a csoport saját öltözőjében a jellel ellátott öltözőszekrény rész biztosítja. Személyes példaadással igyekszünk elérni,

hogy saját öltözéküket felismerjék, vigyázzanak rá, igényesen tegyék azt a kijelölt helyre.

- Az udvari játékot megelőzően a dajkai segítséget fokozottan igénybe véve biztosítjuk az öltözködés, udvarra indulás fokozatosságát a betegségek megelőzése érdekében (bemelegedés, meghűlés).

Az óvodapedagógus feladatai:

- Elegendő idő biztosítása a helyes szokásrendszer – öltözés, vetkőzés sorrendje, technikái, öltözőszekrényen való elhelyezés – kialakulására, időt hagyva a próbálkozásra, javításra, az önállóság kialakulása érdekében.
- Szülői szemléletformálás, együttműködés kialakítása az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, célszerű, kényelmes ruházat, egészségvédelem biztosítása érdekében (mozgáskorlátozás, lúdtalp kialakulás, rossz közérzet).
- Önálló öltözködési szokások folyamatos egyénhez igazodó fejlesztése, otthoni gyakorlás lehetőségének elérése.
- Felöltözés, levetkőzés helyes sorrendjének elsajátítása (polc, öltözőszekrény jellel ellátva), tapasztalatok szerzése, magyarázattal, útbaigazítással kísérvé.
- Rendezett öltözet iránti igény felkeltése, a ruhadarabok esztétikus elrendezésének, kijelölt helyre történő elpakolásának rögzítése.
- Valamennyi öltözéket kiegészítő kellék használatának elsajátítása (patent, gomb, csat, cipzár, fűző, szalag) személyes segítségnyújtással, gyakorlási lehetőségek biztosításával.
- Öltözködés gyakorlásával testséma rögzítése, ízlésformálás.

V.1.3. Testi nevelés: pihenés, egészségvédelem, egészségmegőrzés, levegőzés, testedzés, baleset-megelőzés

V.1.3.1. Pihenés, alvás:

Célja: a gyermek élettani szükségletének kielégítése, helyes életritmus kialakítása egyéni szükségletekhez igazodóan.

Megvalósítás:

- Az óvodai életritmus, aktív tevékenységek, pihenés arányának kialakításánál törekedtünk arra, hogy az igazodjon a gyermekek élettani szükségleteihez. Fontos, hogy a gyermekek nyugodt, zavartalan körülmények között pihenjenek. Egyik

legfontosabb feltétel a külső és belső zavaró tényezők kiküszöbölése - nem megfelelő hőmérséklet, szellőzés, zaj - kényelmetlen ruházat, telt gyomor, hólyag.

- A gyerekeknek szükségük van a pihenésre. A pihenés időtartamát mindig az adott csoport igényeihez igazítjuk. Szükségesnek tartjuk, hogy a nem alvó gyermekek is egy órát ágynyugalomban töltsenek. Ezután aki nem igényli az alvást a nagycsoportosak közül felkelhet, csendes tevékenységet folytathat, vagy számára egyéni fejlesztést végezhetünk.
- A nagycsoportos gyerekek a délutáni pihenéshez pizsamába öltöznek át. Téli időszakban párologtatással gondoskodunk a levegő páratartalmának növeléséről. Antiallergén ágynemű használattal is törekszünk a nyugodt pihenés biztosítására.
- Az ágyhuzatot kéthetente cseréljük a szülők által mosva.
- Simogatással, otthonról hozott „alvókákkal” segítjük elő nyugodt pihenésüket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése következetes szokásrendszer kialakításával, megteremtésével /betakarás, segítségnyújtás, önálló lefekvés, ruházat levetése, összehajtása, elhelyezése/.
- A lelki egészség megóvása az elalvást segítő biztonságot adó szokásrendszer kialakításával – mesemondás, relaxációs zenehallgatás, egyéni puha játékeszközök behozatala.
- Alvási igény figyelembevétele /nagycsoport rövidebb idő/, egyéni felzárkóztatás.
- Ébredés utáni teendők szokásrendjének elsajátítása – felkelés, ágyrendezés, öltözés - kicsik segítségével, nagyok önállóan-, a gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.

V.1.3.2. Egészségvédelem, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés:

Célja: A szervezet általános védekező képességének fokozása, prevenció előtérbe helyezése.

Megvalósítás:

- A gondozási és testi nevelési feladatok megfelelő ellátása segíti a gyermekek egészségének védelméhez, megőrzéséhez, betegségek megelőzéséhez kapcsolódó szokásainak alakítását. Fontos szerepet játszik ebben a higiénés szabályok betartása, rendszeres, örömmel végzett mozgás, megfelelő fizikai terhelés, környezeti ártalmak kiküszöbölése.

- Ennek érdekében nagy hangsúlyt fektetünk óvodai környezetünk tisztántartására, csoportszobák levegőjének folyamatos cseréjére, megfelelő páratartalom biztosítására (zöld növények, párasítás), napi portalanítására, energiatakarékos izzók használatára, mosdók, WC-k napi fertőtlenítésére. Udvaron a légszennyezés csökkentése érdekében a füves, fás részek biztosítására, a megfelelő árnyékolásra.
- Gyermekünk egészségének megőrzése, védelme érdekében nélkülözhetetlen feladatunk az életkornak megfelelő felvilágosítás, ismeretek nyújtása a megelőzés lehetőségeiről. Ezt jól szolgálja az „Egészségnevelési hét” keretében végzett tapasztalat, ismeretszerző tevékenységek komplex megvalósítása. Tanév folyamán idényhez igazítva egy-egy megelőzési mód ismételt alkalmazása.
- Fontosnak tartjuk, a gyermeki betegségek figyelemmel kísérését. Már az óvodába lépéskor tájékozódunk a gyermekek meglévő, nyomon követhető, óvodába kerülést nem akadályozó betegségeiről, megelőzésük módjairól, alapvető tennivalók elsajátításáról. Az óvodában jelentkező betegségekről a szülőket mindig időben értesítjük. Javaslatot adunk a többi gyermek egészségének megőrzése érdekében a további teendőkről.
- Rendszeres kapcsolatot tartunk az egészségügyi hálózattal: védőnő, házi orvos, fogorvos. A védőnő folyamatos látogatásaival, ellenőrzéseivel, az orvosok évenkénti szűréseinek megszervezésével törekszünk a nem látható, de életvitelt rontható problémák felderítésére (látás, hallás, egyéb problémák – szakorvosi kezelés).
- Legfontosabb feladatunk a szülők megnyerése, szülői szemléletformálás a megelőzés, kialakult betegség esetén a lefolyás meggyorsítása, a csoportban való elfutás megakadályozása érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Kiemelt figyelem fordítás a szezonális betegségek megelőzésére az egészségvédelem, az immunrendszer erősségének megőrzése céljából – gyakori szellőztetés, párologtatás, szabad levegőn tartózkodás, réteges öltözködés, oxigéndús levegő – növények.
- Óvodai közösségbe kerülést nem akadályozó betegségek (krupp, allergia, asztma, lázgörcs, epilepszia, stb.) megismerése, figyelemmel kísérése, alapvető tennivalók elsajátítása az ilyen gyerekek napközbeni teljes életminőségének, egészségvédelmének biztosításához.

- Fokozott gondoskodás az óvodában megbetegedett gyerekekről a szülő megérkezéséig.
- Alvás alatti speciális helyzetek egyénre szabott kezelése /ágybavizelés/, okok felderítése közösen a szülőkkel, megszüntetés lehetőségének keresése az egészséges lelki fejlődés érdekében.
- Szülők megfelelő, időbeni tájékoztatása, szülők megnyerésére a megelőzés, kialakult betegség esetén a szakszerű segítség igénybevétele érdekében.

V.1.3.3. Levegőzés, testedzés:

A levegőzés, testedzés célja: a szervezet edzése, ellenálló képességének növelése a betegségekkel szemben.

Megvalósítás:

- A mindennapok során arra törekszünk, hogy gyermekeink minél több tevékenységet végezzenek a szabadban, minél többet tartózkodjanak a szabad levegőn. A levegő, a víz, a napfény együttes hatása biztosítja a gyerekek testi edzettségét. Ennek érdekében időjárástól függően minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodásra, napi legalább 1-2 órát, nyáron lehetőség szerint egész nap friss levegőn tartózkodást igyekszünk biztosítani az egészségvédelem érdekében. Télen, illetve esős idő esetén, erre az udvari betonozott, fedett rész is alkalmas. Nyáron a napfény D-vitaminképző, egészségvédő hatását igyekszünk intenzíven kihasználni, de ügyelve a káros sugárzás elleni védelemre (árnyékolás, naptej). A víz edzőhatását vízpermettel, a gyerekek lábának locsolásával biztosítjuk naponta.
- A szervezet edzését változatos mozgási lehetőségek biztosításával is igyekszünk elérni, így edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés, téli időszakban a szánkózás, csúszkálás is. Valamint a vízhez szoktatás, úszás lehetőségének biztosítása, a szervezet edzésének egyben mozgáskoordinációjának fokozása, fejlesztése érdekében. Évente egy alkalommal, egy hónapig napi szinten megszervezve a nagycsoportosak részére.

Óvodapedagógusok feladata:

- A gyermek életkori és egyéni adottságaihoz igazodó optimális edzettség elérése.
- Szabad levegőn való rendszeres tartózkodás lehetőségének biztosítása mindennap, télen is, kivétel nyirkos, ködös hideg, erős szél.

- Fokozott gondoskodás szükség esetén, speciális helyzetek személyre szóló kezelésére.
- A szervezet edzési lehetőségének biztosítása évszaknak, időjárásnak megfelelően, lég –láb – napfürdőzés /kivétel erős napsugárzás/, mezítláb járás.
- A kerékpározás, rollerezés, téli időszakban a szánkózás, csúszkálás lehetőségének kihasználása, felügyelettel, segítséggel, szabályok betartása, ellenőrzése.
- Vízhöz szoktatás, úszás megszervezése, lebonyolításban, gyermekek felügyeletében való aktív részvétel.

V.1.3.4. Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás:

Cél: A megfelelő szokásrend kialakításával a balesetek elkerülése, számának minimálisra csökkentése, felelős magatartás megalapozása.

Megvalósítás:

- A balesetek megelőzése érdekében minden tanév elején életkorhoz igazodóan felelevenítjük az óvodai tevékenységek, eszközök, játékok használatából következhető baleseti lehetőségeket. Balesetveszélyes helyzetek, tevékenységek előtt következetesen felhívjuk a gyerekek figyelmét a veszélyekre, a megelőzést segítő helyes magatartásra.
- A megelőzés vagy a bekövetkezett baleset által elvárt teendőket, cselekvési módokat évközben többször felelevenítve játékosan gyakoroljuk a gyerekekkel a szokások rögzülése érdekében.

Óvodapedagógusok feladata:

- A játék és egyéb eszközök, az óvoda berendezései, használati tárgyak biztonságának rendszeres ellenőrzése.
- Figyelem felhívása a balesetveszélyes helyzetekre, balesetmegelőző szabályok közös kialakítása a gyerekekkel (tilos és elvárható magatartásformák), majd betartásukra nevelés személyes példaadással, állandó kontroll jelenlétével, tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérésével.
- Testi épség védelme érdekében a környezeti veszélyek felismerésére történő nevelés (szemüveges gyermek, utcai közlekedés alapvető szabályai, csipések, játékeszközök helytelen használatából eredhető balesetek).

- Legfontosabb teendők elvégzésének elsajátíttatása játékhelyzetekben, játékos módszerekkel (felnőtt hívása, hely biztosítása a balesetet szenvedő körül, eszközök adogatása, segítség).
- A mozgástevékenység, ehhez kapcsolódó eszközök használati szabályainak kialakítása a gyerekekkel közösen, fokozatosan bevezetve, majd a következetes betartás biztosítása.
- Önmaguk és társaik testi épségének megóvására nevelés.

V.1.4. Mozgás, mindennapos testnevelés

Cél: a mindennapi mozgásigény kielégítése, mozgáskedv fenntartása, fejlesztése, motoros képességek fejlesztése, mozgás szeretetére épülő életvitel, életmód, mozgáskultúra megalapozása, mozgásöröm átélése.

Megvalósítás:

- Mivel napjainkban felértékelődött a mozgás szerepe az egészség megőrzésben, ezért kiemelten feladatként kezeljük, hogy az óvodában eltöltött időben minden kisgyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétet szolgáló egészségét, egészségi állapotát karbantartó mozgásfejlesztő tevékenységekben.
- Alapvető feladatunk, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben, lehetőleg a szabadban mozogjanak gyermekeink mindennap. A szabad mozgást ezért, óvodai életünk nélkülözhetetlen elemének, az egészséges életmód elengedhetetlen feltételének tekintjük.
- Egész éven át nagy hangsúlyt fektetünk a rendszeres játékos mozgásra, mindennapi testnevelésre, testnevelési foglalkozásra az óvoda mindennapjaiban a teremben, az udvaron, a szabad levegőn, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában, ezáltal biztosítva, hogy gyermekeink erősek, kitartóak, jó állóképességgel rendelkezők legyenek. A gyermekek testi képességeinek egészséges fejlődése nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást, és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül, melynek időtartama 15-20 perc játékos formában a heti témához, projekthez kapcsolódóan, a mozgást megszerettetve.
- A mozgás megszerettetését változatos módszerek, eszközök használata is segíti, így: PEK-torna, Mozgáskotta, Vitamintorna, láb és tartásjavító torna elemeinek használata.

- Ügyelünk a helyes testtartás elsajátítására, a szép mozgás fejlesztésére.
- A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyerekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk. A csoportszobába bevitt tornaszerekkel a szabad mozgás lehetőségét biztosítjuk számukra a nap bármely szakában. Igyekszünk kihasználni a szabad mozgások, mozgásos játékok, mozgás örömeinek nevelő, személyiségfejlesztő hatását valamennyi nevelési területen (közösségi szokások, szabálytudat, kudarctűrő képesség, stb.).
- A mozgás megszerettetését szolgálják a környezeti neveléshez kapcsolódóan az évszakonkénti séták, kirándulások, természetjárás változatos helyszínnel. A rendszeres, örömteli mozgással a testi képességek fejlesztésén túl, az egészséges életvitel kialakítására is szoktatjuk gyermekeinket, mintát adva a szülők számára is. A mozgásszegény életmód ellensúlyozást szolgálja az egészségnevelési hét keretében a szülőkkal közös torna, kocogás gyermekeikkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges fejlődés feltételeinek megteremtése egyéni fejlettségi szinthez igazodó mozgásos játékokkal, feladatokkal.
- A gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítése változatosan napi rendszerben csoportszobában vagy udvaron. Szervezetten a két nagyobb csoport számára az iskola tornatermében heti egy-egy alkalommal.
- Mozgástevékenység mindennapi megszervezése az óvodapedagógus saját döntése alapján egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, testnevelési vagy mozgásos játékokkal, amelyek kapcsolódnak a heti testnevelési foglalkozás fő feladatához, vagy a heti témahét anyagához.
- Helyes mozgásanyag kiválasztása, anyag összeállítása, a gyerekek mozgásaktivitásának biztosítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- Szükséglethez igazodó mozgásformák, terhelés biztosítása életkorhoz, egyéni fejlődési ütemhez igazodva.
- A játék, játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozáson.
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.
- Séták, kirándulások lehetőségeinek kihasználása rövidebb távokra is a mindennapi mozgás biztosítására.

- Lábtorna, PEK-torna, Vitamintorna, Mozgáskotta elemeinek beiktatása az egészséges test fejlődése érdekében, ill. az arra rászoruló gyerekeknek szükség szerint probléma függvényében.
- A testnevelési foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- A vízhez szoktatás, úszás megszervezése tanévenként a nagycsoportos óvónők közreműködésével.
- Fokozott figyelemfordítás a sérülés és balesetveszély megelőzésére, elkerülésére.

V.1.5. Szenvedélybetegségek megelőzése:

Cél: szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése, egészséges, egészséget károsító szokásoktól mentes gyermekek nevelése, helyes szemléletformálás alapjainak lerakása.

Megvalósítás:

- Az egészséges életmódra nevelés megjelenik a családban, az óvodában közvetett és közvetlen formában. Alapvető viselkedésminták bevésődnek természetesen a dohányzással kapcsolatosan is. Az egészséges életmód kialakulásának nélkülözhetetlen feltétele, hogy a gyermek ismerje azokat a káros hatásokat, melyeket később figyelembe tud venni a dohányzásra ösztönző befolyásokkal szemben, állandóan szem előtt és tiszteletben tartva azt a tényt, hogy minden embernek joga van önállóan dönteni életmódjáról, saját felelősségére választani életvezetési szokásokat.

A dohányzás megelőzését célzó tevékenységeink:

- Szabad beszélgetés, kezdeményező lehet az óvodapedagógus, a gyermek egyaránt. Aktualitását adhatja egy-egy esemény, élmény, film, könyv. Részvétel mindig önkéntes. Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól.
- Célzott beszélgetés, kezdeményező lehet az óvodapedagógus vagy más meghívott személy. Aktualitását adhatja adott esemény, hír, óvodai élethez kapcsolódó téma. Részvétel mindig önkéntes.
- Egészségnevelési hét keretében évente egy alkalommal egy adott napon a téma feldolgozása életkornak megfelelően az egészséges életvitel szokásaihoz kapcsolódóan, egészséges emberi szervezet, plakátkészítés, rajzolás, reklámok. Részvétel önkéntes.

- Évszakonkénti kirándulások tapasztalatainak feldolgozása évente legalább két alkalommal, témahetek projektterveibe beleillesztve, levegő minősége, élhetőbb környezet.
- Milyen felnőtt szeretnék lenni? A téma interaktív feldolgozása, mesék alkotása, párbeszédese jelenetek, szituációs játék.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Személyes példaadás.
- Kedvezőtlen mintaként szolgáló helyzetek kerülése.
- Ismeretek bővítése, témával összefüggésbe hozható fogalmak tisztázása, ok-okozati tényezők feltárása életkori sajátosságnak megfelelően játékos formában.
- Az egészséges életmód választását megkönnyítő dohányzás kiküszöbölésével kapcsolatos attitűd formálása.
- Szülői értekezlet: szülők példanyújtó szerepe a dohányzás megelőzése szempontjából. Vitaindító: releváns személy csak nem dohányzó lehet.
- Szülők bevonása, dohányzás csak óvodán kívül.
- A témához kapcsolódó beszélgetések, egészségnevelési hét körültekintő megszervezése.

V.1.6. A bántalmazás, erőszak megelőzése:

Alapelv, WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magába foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelőssége, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

- **Veszélyeztetés:** a gyermek alapvető fizikai és/vagy pszichológiai szükségleteinek tartós elhanyagolása, amely a gyermek egészségének, vagy fejlődésének súlyos károsodását eredményezheti.
- **Elhanyagolás:** minden olyan mulasztás, vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének, lassítja vagy akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

- ✓ **Érzelmi elhanyagolás:** az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- ✓ **Fizikai elhanyagolás:** az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása veszély esetén / orvosi ellátás késleltetése, védőoltás beadásának elhanyagolása/.
- ✓ **Oktatási-nevelési elhanyagolás:** a rendelkezésre álló és javasolt speciális képzési, fejlesztési szolgálatok igénybevételének elmulasztása.
- **Gyermekbántalmazás:** ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt nem akadályozza meg, nem jelenti.
 - ✓ **Érzelmi bántalmazás:** a gyermek érzelmeivel való tartós visszaélés, mely a gyermek érzelmi fejlődésére súlyosan és tartósan káros hatást gyakorol /értéktelenség, szeretetlenség, nem kívántság, hasznavehetetlenség – alacsony önértékelés, kötődési nehézség/.
 - ✓ **Fizikai bántalmazás:** a gyermek fizikai sérülését okozó tényezők /ütés, rúgás, lekötözés, bezárás, rángatás, rázás, dobás, leejtés, mérgezés, megégetés, leforrázás, vízbefojtás, fojtogatás/.
 - ✓ **Szexuális bántalmazás:** a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, amelyhez nem tudja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, amit tilt az adott társadalom jog és szokásrendje.

Mivel a gyermekbántalmazás, elhanyagolás sajnos már a legkisebb korú gyermekeket is érintheti, így óvodánknak, az óvodapedagógusoknak is kiemelt feladata ennek a problémakörnek a kezelése szükség esetén.

Cél: már a lehetőség gyanúja esetén korai felismeréssel, hatékony beavatkozással a tényleges probléma megelőzése, a gyermeki személyiség torzulásának elkerülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, intő jelek esetén jelzés a gyermekvédelmi felelős, az óvodavezető felé, segítségkérés.
- A gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében való részvétel, közreműködés.

- Káros hatások megelőzése, ellensúlyozása pedagógiai eszközökkel a káros hatások kiküszöbölése érdekében.
- Együttműködés a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó személyekkel, intézményekkel, szakhatóságokkal.
- Szülői tájékoztatás a témával /felvilágosítás, megelőzés helyes módszerei/ és a segítség igénybe vételének lehetőségeivel kapcsolatban tanév eleji szülői értekezleten.

V.1.7. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

Igénye van:

- A mindennapos mozgásra.
- Az egészséges táplálkozásra.
- Az asztal esztétikus rendjére.

Önálló:

- A testi szükségletek kielégítésében, a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában.
- WC használatkor, fogápolásban, fésülködésben.
- Időjárásnak, környezeti viszonyoknak megfelelő öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet, ruháját esztétikusan összehajtva rakja rá a polcára.
- Önkiszolgáláskor a kimerített étel mennyiségének megítélésében, a folyadék kitöltésében.

Megfelelően készség, képességszinten használja:

- A gondozási feladatok megvalósításához kapcsolódó eszközöket.
- Az evőeszközöket és egyéb eszközöket, az óvoda és az épület egyéb helységeit.
- A környezet tisztántartására szolgáló eszközöket.
- A mozgásfejlesztő eszközöket.

Tud:

- Cipőt fűzni és kötni, ruhát gombolni, teríteni, hajtogatni, ajtót nyitni és csukni, csendben közlekedni.
- Természetes ülő testtartással asztal mellett ülni, a teríték rendjére vigyázni, étkezés közben kulturáltan viselkedni.
- Térben tájékozódni.

Képes:

- Testi szükségleteinek kielégítését, viselkedését, mozgását szándékosan irányítani.
- Beilleszkedni, alkalmazkodni, viselkedésében megjelenik a szabályok, normák követése.
- Egyenletes iramban futni, ütemtartással járni, váltott lábbal szökdelni.
- Labdát elkapni, célba dobni, vezetni.
- Keskeny padon, eszközön egyensúlyozva járni.

Ügyel:

- Saját külső megjelenésére, személyes holmijára.
- Környezetének higiénijára, rendben tartására, „élhetőségére”.

Ismeri:

- A kulturált étkezés szokásait, a zsebkendőhasználatának módját, a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Ismeri, betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.
- Az irányokat.
- Az egészségkárosító szokások lehetőségét.

Segít:

- A környezet tisztántartásában, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben.
- A kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.
- Különbözőségekkel élő társainak alapvető igényeik kielégítésben, ellátásában.
- A balesetveszélyes helyzetek kiküszöbölésben.

Jellemző:

- Adottságnak megfelelő harmonikus, összerendezett mozgás.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő erőnlét, gyorsaság, hajlékonyság és ügyesség, jó állóképesség.
- Megfelelő téri orientáció, mozgáskoordináció, kialakult testséma, a személyes tér megfelelő észlelése életkornak megfelelően.
- Szükség esetén testi szükségletek kielégítésének késleltetése.

Élvezi:

- A szabad mozgás lehetőségét, a mozgás örömét, minden alkalmat megragad a mozgásra.

Differenciált segítségnyújtás:

- Különleges ráfigyelés a csoportban különbözőséggel élő, speciális eszközöket használó, igénylő gyerekekre /pl. szemüveg, hallókészülék, mozgásában gátolt gyermek, stb./.

V.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, szocializáció

Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés célja: érzelmileg gazdag, pozitív beállítódású, egészséges önbizalommal rendelkező, kapcsolatokat kialakítani tudó, társas viszonyokba magabiztos, együttműködő, alkalmazkodó, szűkebb és tágabb környezetükben jól eligazodó, hagyományait, értékeit ápoló, tiszteletben tartó gyermekek nevelése.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés területei:

- Érzelmi nevelés, szocializáció, szociális érzékenység fejlesztése
- Erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés, közösségi szokások, szokásrend fejlesztés

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés területeinek megvalósítása:

V.2.1. Érzelmi nevelés, szocializáció, szociális érzékenység fejlesztése:

Megvalósítás:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtésére törekszünk a befogadástól az óvodáskor végéig. Óvodánkat a gyermekközpontú életrend, értékrend jellemzi: barátságos, nyugodt, biztonságos, szeretetteljes életkörülményeket biztosítunk, melyben a szocializációs készségek optimális fejlődése, természetes folyamat.
- A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését óvodánkhoz. Ennek érdekében a gyerekek szüleikkel együtt ismerkedhetnek meg az óvodával, óvodai élettel a beíratás nyílt hetében. Ezután az óvodába lépéskor anyás befogadással igyekszünk megkönnyíteni a családból óvodába lépés nehézségeit a kisgyermekek és szüleik számára.
- A befogadást megelőzi a szülőkkel való kapcsolatfelvétel, tájékozódás a gyermekről. Ennek kapcsán kirajzolódik a család összetétele, szociális helyzete, a gyermek családban elfoglalt helye, nevelési elve, gyakorlata, amely elősegítheti a gyermek óvodai életbe való beilleszkedését, családban megkezdett nevelés kiegészítését.
- A befogadás folyamatosan történik az egyéni igényekhez alkalmazkodva. Ez a gyermekeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, a szülőnek pedig jó lehetőséget az óvoda belső életének, a gyermekek napirendjének,

szokásrendszerének megismeréséhez. Ez a befogadás segíti őt a viselkedési szabályok megismerésében, elfogadásában, amely egyéntől függően hosszabb ideig is elhúzódhat.

- A gyerekek első személyes kötődését óvodapedagógusaink saját személyes tárgyaik behozatásával, kis meglepetés ajándékkal, minél több testi kontaktus biztosításával (ölbé vevés, simogatás), családi légkör megteremtésével igyekeznek támogatni. A jó közérzet növeli biztonságérzetüket, nyitottabbá teszi őket társaik felé, és a felnőttek mintájának követésére.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyéniségét, fejlettségét, tempóját, szokásait, s feladatainkat ehhez igazítva igyekszünk egyénre szabottan végezni.
- Igyekszünk a gyerekekről minél többet megtudva viselkedésük, érzelmi megnyilvánulásaik pozitív oldalát erősítve fejleszteni szociális képességeiket. Ennek eredményeként gyermekeink képesek felmérni saját helyzetüket csoportjukban, képesek lesznek önálló megoldásokra, hatékonyan érzik magukat, önérvényesítésük a közösség által elfogadható módon, teljesítményeken keresztül történik.
- A szociális viselkedés megtanulásának színtere is az óvodai csoportközösség. Szemléletmódunk: gyermek - gyermek, felnőtt - gyermek pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása. A felnőtt-gyermek kapcsolat, alapja minden pedagógiai munkánknak. A felnőtt – gyermek között demokratikus partnerviszonyt igyekszünk kialakítani, figyelembe véve a gyermekek jogos kívánságait, igényeit. A gyermekektől viszont elvárjuk a szokások, szabályok betartását.
- A gyermekek között jelentős eltérések lehetnek személyiségük fejlettségét illetően, amely befolyásolhatja a közösségbe történő beilleszkedésüket. Ezért óvodapedagógusaink nagyfokú toleranciájára, empátiájára, támogató magatartására, helyes ítélőképességére van szükség ahhoz, hogy el tudják dönteni, mennyire lehet engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit, melyek azok a határok amelyeken túl az adott gyermek viselkedése már sérti a csoport tagjainak az érdekeit. Éppen ezért óvodapedagógusaink együttműködése a szülőkkel elengedhetetlen feltétel.
- Fontosnak tartjuk a felnőttek részéről a különbözőségek elfogadását, hisz ezeket a mintákat a gyerekek „tudattalanul” is átveszik, s megtanulják elfogadni, tisztelni a

különbözőséggel élő társaikat, képessékké válnak a különbözőséggel élő társakhoz való alkalmazkodásra, társakkal való együttélésre.

- A szocializáció feltételei a kontaktus másokkal, a társakkal, a személyes kommunikálás lehetőségei. Ezért a beszélő, beszélgető környezet, beszélgető kör napi jelenléte csoportjainkban nevelőmunkánk, érzelmi nevelésünk kiemelt része.

Boldogságóra Program:

- Az érzelmi nevelés még szélesebb körben való lehetőségeinek kihasználása érdekében csatlakoztunk a Boldogságóra Programjához.

Célunk: A gyermeki szorongások oldása, önbizalom erősítése, kiegyensúlyozott óvodai élet biztosítása, önálló problémamegoldó képesség fejlesztése, valamint a testi-lelki egészségmegtartás lehetőségének támogatása.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játécai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

/Bagdy Emőke/

Megvalósítás:

- A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.
- Egy-egy téma havi egy-egy alkalommal kerül feldolgozásra a kapott segédanyagok alapján a kijelölt csoportban, a kijelölt óvodapedagógus vezetésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A kijelölt óvodapedagógus vezetésével a Boldogságóra Program megismerése, tájékozódás, gyakorlati megvalósítás lehetőségeiben való tájékozódás.
- Boldogságórák megtartása a havonkénti ütemezés szerint.
- Boldogságóra program informatikai felületének kezelése aktualitásnak megfelelően.

Eredmény: Optimista, magabiztos és kitartó óvodások és iskolások, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.

V.2.2. Erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:

Megvalósítás:

- Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák, szociális érzékenység csak akkor fejlődik ki, ha lehetőséget biztosítunk a társakhoz való helyes viszonyulás állandó gyakorlására. Ezt alapozzák meg a kooperatív megoldásokra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek. Mindehhez közös tevékenykedtető élet megszervezését tartjuk nélkülözhetetlennek, melyben a közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják gyermekeink együttműködését, formálják egymáshoz való viszonyukat.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekekkel igazságosan, differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjunk, megtalálva minden gyermekben azt a tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi.
- A közösségi szabályok megalkotásában és követésében indirekt módon szerepet töltenek be óvodapedagógusaink, lehetővé téve a gyerekek aktív közreműködését. Változatos tevékenységrendszerben igyekszünk olyan szituációkat teremteni, amelyekben gyermekeink választásaik, döntéseik, helyzetmegoldásokban való részvételük során meg tanulják saját érzelmeiket irányítani, miközben fejlődnek erkölcsi, akarati tulajdonságaik, közösségi együttélést szabályozó szokásrendszerük a helyes értékrend megalapozása érdekében. (önkifejezés, önállóság, együttműködés, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, részvétel, közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat és szabálytudat, kudarctűrés, önfegyelem, igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, udvariasság, előzékenység, figyelmesség)
- A társas kapcsolatok alakulásának igazi helyszíne a játék. A gyerekek igényük szerint játszhatnak egyénileg, vagy csoportokban is. A játékban a feltételeket, a szabályokat a gyerekek alakítják, szükség szerint közösen az óvodapedagógusokkal. Egymástól függetlenül különböző motivált cselekvések alakulnak ki egyénileg és csoportosan is, melyben megtanulják alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységeknek. Kiemelt feladatunk a szabálytudat, egymáshoz való alkalmazkodás, a megfelelő magatartás fejlesztése. A játék szabadsága és a gyermekek önkiteljesedése a közösségi élet szabályai között ésszerű korlátokkal valósul meg.

- Közös eredményeink, közösen átélt pozitív események, élmények - az új érkezők köszöntése, betegársak meglátogatása, ajándékozása, születésnap köszöntések, bántottak buzdítása, pozitív tulajdonságok kiemelése, - a gyermeki önkitaljesedés lehetőségét hordozzák magukban.
- A társak értékeit figyelembe vevő, társak érdekeinek kölcsönös érvényesülését segítő magatartás kialakítása szintén fontos feladatunk. Ennek érdekében odafigyelve, ismerve a gyerekek egyéni sajátosságait igyekszünk rendszeresen értékelni teljesítményüket kiemelve a legkisebb pozitív változásokat is. Legfontosabbnak ítéljük meg a személyes mintaadást itt is.
- Nevelőmunkánkat a közösségi élet gördülékenységére érdekében a konfliktus helyzetek rugalmas kezelése, pozitív-negatív élmények meghallgatása, a helyes-helytelen viselkedésmódok megbeszélése, parancsolás helyett kérés, tilalom helyett választási lehetőség, következmények világos közlése, a konfliktusok rendezésének megbeszélése, lehetőséget adva a javításra, kell, hogy jellemezze. Fontos, hogy megtapasztalják, hogy az adódó problémák megoldásának több lehetősége is adott.
- Közös engedmény keresése mellőzve a megbántást, kioktatást, bírálatot, az egymás iránti érdeklődés minden tevékenységünket átszövő módszer, eszköz az egymás elfogadását segítő szocializációs folyamatban. Ezáltal segítve az önkifejezés, önmegvalósításra törekvés kibontakozását.
- A nemzeti identitástudat megalapozása, a keresztény kulturális értékek megmutatása, a hazai tájszeretete, a szűkebb-tágabb környezet megismertetése, a természetben, emberi környezetben megmutatkozó szépre, jóra való figyelemfelhívás, azok megbecsülésére nevelés, a szülőföldhöz, a családhoz való kötődés erősítése nemcsak érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelésünk kiemelt feladata, hanem a hagyományápoláshoz, környezeti neveléshez kapcsolódó fontos feladatunk is. A környezeti neveléshez kapcsolódó programjaink, az ünnepi előkészületek, a közös ünnepek, a hagyományok közvetítése a magyar népmeséken, verseken, énekeken, dalos és gyermekjátékokon, táncokon, beszélgetéseken keresztül, a csoport szimbólumok megteremtése, mind- mind megalapozzák óvodánkban a „mi-tudat”, a szülőföld, a természet iránt érzett szeretet, kötődés csíráinak kibontakoztatását, figyelve a más kultúrával rendelkező gyerekek hagyományaira is.

Ennek jegyében kiemelt feladatunk:

- ✓ A környezetünkben előforduló hagyományápolást, hagyományokat felelevenítő néprajzi gyűjtemények, múzeumok lehetőségének felkutatása, gyermekekkel való megismertetése kirándulások keretében.
- ✓ Magyar jelképeink, Himnuszunk, a Szózat megismertetését, lehetőség szerint nagycsoportosaink számára az Országház megtekintését szintén a hazafiságra nevelés nélkülözhetetlen megismerésre váró feladatának tartjuk.
- ✓ Fontosnak érezzük, hogy minden csoportunknak legyen az egységes hagyományrendszeren belül saját szokásrendszere, hagyománya, szimbóluma, ami mélyíti a csoport összetartozását, együvé kovácsolódását.
- ✓ A hagyományok tiszteletére nevelés szellemében nevelőtestületünk fontosnak érzi a megfelelő ünnepi öltözet biztosítását az ünnepi alkalmakra, amelynek közösség formáló hatása jelentős. Ehhez a szülői együttműködés, szülői szemléletformálás is nélkülözhetetlen feladatunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

Érzelmi nevelés, szocializáció:

- Nyugodt, szeretetteljes, biztonságot nyújtó környezet, gazdag érzelmi kapcsolat kialakításával az egészséges önbizalom megalapozása.
- Fokozott törődéssel, az egyéni bánásmód előtérbe helyezésével a gyermek szociális érzékenységének erősítése, én-tudatának alakítása, ezáltal segítve önkifejező, önérvényesítő törekvéseit.
- Érzelmek átélő, felismerő, kifejező képességének, a szeretet és kötődés képességének az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése, az érzelmi zavarok tompítása, feloldása pozitív megnyilvánulásokra épülő fejlesztéssel.
- Pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása az óvodapedagógusok által közvetített szabályokhoz, értékekhez, fejlesztő tevékenységekhez.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveléssel a különbözőségekkel való együttélés elsajátítása.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szoros együttműködés a fejlesztő szakemberekkel.
- A migráns és egyéb szociokulturális környezetből érkező gyerekek beilleszkedésének segítése.

Erkölcsei és az értékorientált közösségi nevelés:

- Érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képesség formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Társas viselkedés gyakorlása, társak elfogadásának segítése, érintkezési formák megismertetése, összetartozás élményének mélyítése, „mi-tudat” alakítása, magatartási szokások kialakítása személyes mintaközvetítéssel. Évente szociometria készítése és felhasználása.
- A közösségi élet szokásainak: együttműködés, együttélés, együttjátszás szabályainak alakítása a gyerekek bevonásával az egyén, a csoport fejlettségi szintjéhez igazodva. Tevékenységekben páros és kiscsoportos feladathelyzetekben kooperatív technikákat alkalmazva.
- Az önérvényesítés alapvető szabályainak fokozatos megismertetése, fejlesztése: egymásra figyelés, alkalmazkodás, egymás segítése, különbözőségek elfogadásán keresztül.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntéskészségének támogatása.
- Speciális problémák felismerése, kiszűrése, szaksegítség igénybevétele szükség szerint.
- A tevékenységekben a gyermekek erkölcsi, akarat tulajdonságainak fejlesztése: együttérzés, önzetlenség, önfegyelem, tolerancia, mások érdekeinek figyelembe vétele, önfegyelem, önállóság, kitartás, feladat, szabálytudat.
- A konfliktusmegoldó képesség fejlesztése személyes minták nyújtásával.
- A hazához, a hazai tájhoz, kultúrához való kötődés erősítése, értékek megbecsülésére nevelés a hagyományok ápolása révén, tájjellegű hagyományok ápolása a családok bevonásával, a családhoz való kötődés erősítése.
- Ünnepek, nemzeti ünnepek hagyományainak megteremtése, ehhez kapcsolódó keresztény kulturális értékek bemutatása, csoportra jellemző saját hagyományelemek kialakítása a gyerekekkel közösen.
- Érzelmi hatások segítségével a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, emberi munka, alkotások megbecsülésére nevelés.
- Családdal való együttműködés, folyamatos tájékoztatás a gyermek fejlődéséről fogadóórák, egyéni megbeszélés keretében.

V.2.3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

Célunkat sikerült elérnünk, ha a gyermek:

- Ragaszkodik óvodánkhoz, a vele foglalkozó felnőttekhez, saját csoportjához.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott viselkedés jellemzi, nyitott, érzékeny a pozitív dolgok befogadására.
- Önálló a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás, a véleménynyilvánításban, döntésekben, választásokban, vállalt feladatai elvégzésében.
- Igényévé vált a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.
- Érkezéskor és távozáskor köszön.
- Tisztelettudó a viselkedése, viselkedésében fellelhetőek az önfegyelem és az udvariasság jelei, ismeri, és betartja az udvariassági szokásokat.
- Ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit, igazmondásra törekszik.
- Érvényesíti kezdeményezőképességét, kinyilvánítja tartósabb érdeklődését.
- Igényévé vált a tevékenységekben való részvétel, együttműködés.
- Megkezdett munkáit türelmesen befejezi, lelkesedik, ha feladatot kap, képes a belátásra.
- Egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni.
- Észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket.
- Örül a csoport közös sikereinek.
- Megpróbál uralkodni indulatain, a problémahelyzetek megoldásának keresésében segít.
- Akarati megnyilvánulásokra képes, esetenként saját akaratát képes alárendelni másokénak.
- Képes értékelni saját cselekedeteit.
- Elfogadja, megérti a sajátjától eltérő tulajdonságokkal rendelkező társak jelenlétét.
- Szívesen kapcsolódik be a hagyományok ápolásával kapcsolatos tevékenységekbe, vesz részt ünnepeken, hagyományhoz kapcsolódó rendezvényeken, ötleteivel igyekszik gazdagítani azokat.
- Ragaszkodik családjához.
- Megjelennek a viselkedésében a haza, a szülőföld iránti szeretet jelei.

- Szociálisan éretté válik az iskolába lépésre.

Ha a szülővel való kapcsolat:

- A kölcsönös bizalom, tisztelet, elfogadás elvén működik.

Társas kapcsolatok

- Képes felmérni saját helyzetét társai között, elfogadja mások kezdeményezéseit, képes társaival kooperatívan együttműködni.
- Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni.
- Ismeri és alkalmazza a csoport szokás és szabályrendszerét, képes önálló helyzetmegoldásra, konfliktus esetén próbálkozik annak a megoldásával is, csak szükség esetén kér segítséget.
- Igyekszik legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Érdeklődik társai és a felnőttek iránt.
- Igényli a közös tevékenységekben való részvételt.
- Szívesen tevékenykedik a csoport érdekében, vidám, kiegyensúlyozott.
- Nem peremhelyzetű, szívesen játszanak vele társai.
- Együttműködik a közös cél érdekében.
- A közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.
- Figyelemmel van, alkalmazkodik a felnőttekhez és a gyerektársakhoz.
- Igyekszik a szituációtól függően - elfogadni az alá, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket.
- Észreveszi, ha valakinek segítségre van szüksége, felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyerektársainak, ha ennek szükségét látja, képes együtt érezni a bajba jutottal.

V.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Anyanyelvi nevelés célja: kapcsolatfelvétel, információátadás készségének, az anyanyelv ismeretének, szeretetének, megbecsülésének kialakítása, beszédöröm, kommunikációs kedv ösztönzése. Olyan gyerekek nevelése, akik szabad önkifejezésre képesek, meg tudják fogalmazni élményeiket, tapasztalataikat, érzelmeiket, gondolataikat, életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédértéssel, kifejezőkészséggel rendelkeznek.

Értelmi nevelés célja: a gyerekekhez közelálló, ösztönös tudásvágyukra, kíváncsiságukra, élményeikre, ismereteikre épülő műveltségterületek közvetítése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, kognitív képességek fejlesztése (észlelés, érzékelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) mely által képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő természeti – társadalmi környezetben.

V.3.1. Anyanyelvi fejlesztés, nevelés:

Megvalósítás:

- Az anyanyelv, az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelőmunka minden területét átszövi. Fontos, hogy a gyermek megtudja élményeit, ismereteit, tapasztalatait fogalmazni. Változatos formában, komplex módon, sok beszélgetéssel, játékkal, a spontán helyzeteket kihasználva gazdagítjuk, formáljuk kreatívabbá gyermekeink kifejezőkészségét, szókincsét, verbális alkotó készségét.
- Ingergazdag környezet megteremtésével arra törekszünk, hogy a különböző beszéd-készséggel rendelkező gyerekek mindegyike sikerélményhez jusson. A beszélő környezet (türelmes, meghallgató, érdeklődő), a spontán és tervezett helyzetek, a felnőttek példaértékű kommunikációja, az óvónő beszéd-kultúrájával beszédre, gondolkodásra készítő helyzetek, a reggeli beszélgető kör, a kérdésekre folyamatosan, érdemben adott válaszok mind – mind arra ösztönzi a gyerekeket, hogy minél többet beszéljenek, érvényesüljön szabad önkifejezési vágyuk. Ki tudják fejezni gondolataikat, fejlődjön asszociációs képességük.
- A vers, a mese, a bábozás, az énekes játékok napi jelenléte pozitív hatással segítik a nyelvi fejlődést. Épp ezért napi rendszerességgel alkalmazzuk ezeket a különböző nevelési területeken, tevékenység formáknál.
- Igyekszünk arra ösztönözni gyerekeinket, hogy egymással szembe fordulva egymást meghallgatva kommunikáljanak, melyben a személyes mintaadás

nélkülözhetetlen, ezáltal segítve a megértés fejlődését, ami különösen jelentős az SNI – s, egyéb beszédproblémával küzdő gyerekek fejlődése szempontjából.

- Pozitív mintaadással és szabályközvetítéssel, gyermeki kérdések - válaszok támogatásával, javítgatások elkerülésével fejlesztjük beszédkulturájukat.
- A beszédfejltség a gyerekek körében nagy különbözőségeket mutat. Számos a különböző beszédhibával, megkésett, akadályozott beszédfejlődéssel, beszédzavarral küzdő gyermekünk. Kevés az igazán tisztán, érthetően, választékosan beszélő gyermekünk, még a tisztán beszélők körében is vannak, akik egyéb problémával küzdenek (hadarás, dadogás, szegényes szókincs, dysgrammatika). Ezért az adott gyerekek speciális fejlesztése intézményünkben logopédus segítségével történik. A logopédussal egyeztetett anyanyelvi játékok alkalmazása mindennapos nevelő munkánkban. A megfelelő fejlődés érdekében igyekszünk a családokat is bevonni a fejlesztő munkába, segítséget adni az otthoni gyakorlás megvalósításához figyelembe véve a szociokulturális háttér adta lehetőségeket.
- Kiemelt figyelmet szentelünk szükség esetén a migráns, nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek anyanyelvi fejlesztésére, differenciálva, egyénre szabottan támogatjuk a magyar nyelv elsajátítását számukra.

V.3.2. Értelmi nevelés, értelmi képességek fejlesztése:

Megvalósítás:

- Tudjuk, hogy az óvodás gyermek kíváncsi, érdeklődő, érzelmeit, vágyait sok esetben valóságnak éli meg. A megtapasztalás rendszerbe foglalását ezért elengedhetetlennek érezzük. Élménygazdag környezetben célunk, hogy minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzést biztosítsunk gyermekeink számára. Maximálisan kihasználjuk, hogy a gyermekek érzékszerveiken keresztül, tapasztalati úton ismerhessék meg az őket körülvevő világot.
- Arra törekszünk, hogy tudatosan kihasználjuk a meglévő tapasztalatokat, ismereteket, élményeket, ezeket továbbfejlesztve, ezeken keresztül igyekszünk további élményekhez juttatni gyermekeinket, magasabb szintre emelve a már meglévő tudást, ismeretet, ezekben elért jártasságot, készséget.
- Tervezésnél és a megvalósítás során arra törekszünk, hogy a ne csak a már meglévő élményekre, és tapasztalatokra építve készítsünk témajavaslatot, a témahét

anyagának megfelelő tématervet, hanem az élményekből, tapasztalatokból, aktuális eseményből kiindulva a gyerekekkel együtt is válasszunk témahét, projekt témát egy-egy esetben. Ehhez a szülői segítségre is támaszkodunk, bevonva őket a folyamatba az otthoni gyűjtő – kutatómunkával.

- Nem elégszünk meg a már kialakult készségek, képességek csak egy adott helyzetben való gyakorlásával, alkalmazásával. A napi tevékenységek tervezése során arra törekszünk, hogy azok továbbfejlődésére változatos helyzeteket, tevékenységeket biztosítsunk. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a fejlesztés az egyéni képességekhez mértén történjen, kiemelt figyelmet fordítva a differenciálásra, különösen szem előtt tartva a problémával, különbözőséggel élő, valamint a tehetséges gyermekeket.
- A közös cselekvésbe ágyazott tevékenységek, cselekedtetés, beszélgetések során a gyerekek ráéreznek az együttgondolkodás, együttes megvalósítás örömeire, alakul tapasztalati következtető, ok-okozati összefüggést felismerő, problémamegoldó készségük, problémamegoldó gondolkodásuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

Anyanyelvi nevelés:

- Természetes beszéd ösztönzése, beszédöröm, folyamatos beszéd, szabad önkifejezés lehetőségének megteremtése beszélő környezet kialakításával, mintaadó nevelői beszéddel.
- A személyes kontaktus naponkénti biztosítása, kialakítása, a gyermek személyes problémáinak, közléseinek, egyéni élményeinek meghallgatásával a beszédkedv, a közlésvágy motiválása, a kommunikációs készség fejlesztése.
- Beszédkedv fenntartása, a gyerekek meghallgatása, a gyermeki kérdések, válaszok érvényesülésének folyamatos biztosítása.
- Mások meghallgatására való képesség megalapozása személyes példaadáson keresztül.
- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése /beszédprodukció, beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet, nyelvi képességek/ játékos tevékenységeken keresztül.
- Kommunikációs jelzések felismerésének, használatának gyakorlása egyéni, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

- Szókincs folyamatos bővítése gyakori mondókázás, mesehallgatás, mesemondás, dramatizálás, éneklés, hagyományörző tevékenységek biztosításával.
- Beszédtechnika, helyes kiejtés gyakorlása a logopédus útmutatása alapján, anyanyelvi játékok, nyelvtörők, beszédstruktúrákat ügyesítő gyakorlatok alkalmazása, példaértékű beszédminta nyújtása.
- Együttműködés a logopédussal, a családdal a korrekció területén, anyanyelvi játékok alkalmazása.
- Migráns, nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

Értelmi nevelés, értelmi képességek fejlesztése:

- Minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzés, megfigyelési lehetőségek biztosításával az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességek fejlesztése.
- Tudásvágy felkeltése, kielégítése a változatos tématervek, projektek megvalósítása által.
- A gyerekek számára képességeik kibontakoztatásához a megszerzett ismeretek különböző tevékenységben, élethelyzetekben való gyakorlási lehetőségének biztosítása.
- A gyermekek természeti, társadalmi környezetről spontán és tudatosan szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése minden észlelési terület bevonásával.
- Kognitív képességek: észlelés, érzékelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás sokoldalú fejlesztése a játékban. Az önkéntelen figyelemről, a spontán emlékezettől, a szándékos megfigyelés, emlékezetbe vésés, majd felidézés, figyelemösszpontosítás képességének játékos tevékenységgel való elősegítése, a szándékos emlékezet, figyelem terjedelmének növelése érdekében.
- Valós élmények nyújtásával, nyitott, játékos helyzetek teremtésével, többféle megoldási lehetőség keresésére való ösztönzéssel a képzelet, a fantázia gazdag tárházának megnyitása.
- Az ingerek cselekvő, kísérletező jellegű feldolgozásával a problémamegoldó és kreatív gondolkodás kialakulásának biztosítása. Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Egyéni különbségek - adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése, megfigyelése, differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés, szükség esetén

szakember bevonása, fejlesztési terv készítése. Részképesség fejlődésben lemaradást mutató gyerekeknél egyénre szabott foglalkozás.

- Kiemelkedő képesség, tehetség csíráinak felfedezése, támogatása.

V.3.3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Legyenek elemi ismeretei önmagáról, az őt körülvevő világról, jól tájékozódjon az körülvevő környezetben.
- Tudásvágya kialakuljon, motivált legyen.
- Észlelése, érzékelés valóság-hű legyen, képzelete valóság közeli. (kivétel: mese)
- Jelenjen meg a szándékos bevésés, felidézés, figyelem, megbízható emlékezet.
- Legyen képes figyelemmegosztásra, figyelmét tudatosan irányítani egy adott feladatra.
- Jelenjen meg a cselekvő - szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás,
- Rendelkezzék problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Tevékenységekben az eszközhasználata kreatívvá, önállóvá váljon.
- Rendelkezzen szabálytudattal, kudarc-tűrő képessége kialakuljon.
- Törekedjék az önértékelésre, segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezze ki magát, beszéde legyen tiszta, érthető mások számára is. Ejtse tisztán a magán - és mássalhangzókat.
- Bátran, szívesen kommunikáljon társaival és a felnőttekkel.
- Kommunikációja legyen nyílt, kezdeményező, beszédkedve egyéni sajátosságainak megfelelő legyen, próbálja kifejezni a változások tartalmát.
- Kornak megfelelő, elvárható beszédfigyelemmel rendelkezzen.
- Beszédének tagoltsága, tempója, hangsúlya, hanglejtése feleljen meg anyanyelvünk követelményeinek.
- Szókincse legyen életkorának megfelelő, szókincsét bátran használja.
- Beszédében jelenjenek meg elvont fogalmak.
- Mutasson érdeklődést új, ismeretlen kifejezések iránt.
- A migráns, egyéb nemzetiséghez, etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek is értsék az óvodai élethez szükséges nyelvet, legyenek képesek magukat megértetni.

V.4. Környezet és természetvédelem

Célunk: A természet szeretetére, védelmére, a környezet megismerésére, környezetbarát gondolkodásra nevelés. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák megalapozása, képességek tudatos fejlesztése a gyermekekben, amelyek elősegítik a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítását. A környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, környezetbarát, környezettudatos magatartás, környezet védelméhez, óvásához kapcsolódó szokások alapjainak lerakását, életvitel kialakítását.

A gyermek rá tudjon csodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó szépre, jóra, becsülje azt.

Megvalósítás:

- Nagyon fontosnak ítéljük meg a természet és környezetvédelemmel kapcsolatos kellő időben elkezdett egymásra épülő tudatos nevelőmunka napi jelenlétét, mely ráirányítja a gyerekek figyelmét a természet értékeire, szépségeire, problémáira, óvására az élhető környezet megtartása érdekében. A környezettel való tudatos együttélésre neveljük gyermekeinket. Ezt a szemléletünket jól tükrözi a „Zöld Óvoda” programhoz való csatlakozásunk. Ennek szellemében természetszerető, környezetbarát gyermekeket igyekszünk nevelni.
- A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere óvodánkban, mint tevékenység forma, a külső világ tevékeny megismerése. A környezettudatos magatartás jelentőségét csak játékos tevékenységek által, a felnőttek mintaadó példáján keresztül sajátíthatja el a gyermek életkori sajátosságából adódóan. Ezért a környezeti nevelés tevékenységrendszere komplexen átfogja mindennapi tevékenységünk rendszerét a mintát adó pedagógusi attitűd előtérbe helyezésével.
- Kiemelt feladatunk a környezet és természetvédelem, óvás fontosságát hangsúlyozó tevékenységeken keresztül a helyes szemléletmód beépítése a gyermekek személyiségébe, melynek lényeges eleme a cselekvés, a szemlélet és a szóbeli közlés egysége, s elengedhetetlen feltétele az óvodapedagógusok, dajkák, valamennyi óvodai alkalmazott és a szülők személyes példaadása, helyes viselkedési minták beépülése érdekében.
- Számos tevékenység, program hivatott a helyes viselkedésmódot, szemléletet megalapozni gyermekeinkben. Rendszeresen szervezünk kirándulásokat a közeli-távoli helyekre, környezetvédelmi területekre az évszakok változását követve. A

kirándulások alkalmával tudatosítjuk a gyerekekben, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalját, ezzel is elősegítve a környezettudatos magatartás alapozását, formálását, alakítását.

- Kirándulások, séták során a környezet egyensúlyát, felbomlását okozó tényezők megfigyeltetése, összefüggések megláttatása, a környezet megvédését, óvását célzó tevékenységek bemutatása tudatosan történik óvodánkban. Ehhez kapcsolódó bábelőadások, életkornak megfelelő képekkel, vetítéssel illusztrált beszélgetések (környezetszennyezés – az ember, ártó - óvó tevékenysége) mesék, történetek.
- Játékok (társasjátékok), játékos tevékenységek, barkácsolások (hulladékból hasznosat) színesítik mindennapi tevékenységeinket a témahetek, tématervek, projektek anyagához kapcsolódva.
- A védett növények megfigyelése, a növények védelmével, óvásával, az állatok védelmével kapcsolatban elvárható magatartásformák betartásának tudatosítása már a legkisebbeknél elkezdett fontos nevelési célkitűzésünk.
- Közvetlen környezetünkben is sok madárfajjal, védett madárral ismerkedhetünk meg, s gyakorolhatjuk a velük kapcsolatos védőmunkát (madáretetés).
- A mátrafüredi erdészeti iskola környezeti, környezetvédelmi neveléshez kapcsolódó rendezvényén (Erdészeti nyílt nap) is rendszeresen részt veszünk.
- A Zöld Jeles napok projektjeinek változatos ténykedési lehetőségeket biztosító játékos tevékenységei szintén sokat segítenek a helyes szemléletmód kialakítása, készségek, képességek fejlesztése terén.
- Óvodásaink aktívan rész vesznek környezetük tisztaságának megőrzésében (szemetes használat, levélseprés, gereblyezés, virág, növényültetés, bokrok, fák, virágok megóvása) melyek még kézzel foghatóbbá teszik számukra az élhető környezet jelentését.
- Szelektív hulladékgyűjtés, elfáradt olaj begyűjtése, csoportban a papír szelektív osztályozása által is célunk felhívni a figyelmet a környezetszennyezés veszélyességére.
- Az újrahasznosítható tárgyak gyűjtése, újrafelhasználása, ennek nyomán készült játékok (társasjátékok), játékos tevékenységek, barkácsolások (hulladékból hasznosat) színesítik mindennapi tevékenységeinket a témahetek, tématervek, projektek anyagához kapcsolódva. A gyűjtés a gyerekekkel és a szülőkkel közösen valósul meg.

- Az energiával való helyes gazdálkodás életkornak megfelelő gyakorlatának bemutatása, alkalmazása (WC lehúzó, áram, víz használat), helyes szokásrendszer alapjainak lerakása fokozatosan és folyamatosan épül be mindennapi tevékenységeinkbe
- Az „Erdei Óvoda” kétszer egy hetes programjának megvalósítása a nagycsoportban pedig már ennek a folyamatnak az összegző, záró fejezete, melyben szemléletes tükröződik tevékenységünk eredménye.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetése, megszerettetése.
- Élő, élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása a helyi sajátosságok felhasználásával.
- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, környezeti világ értékei iránt.
- Az ember által létrehozott környezet megismertetése, az emberi munka, alkotások megbecsülésére nevelés.
- A környezet és természetvédelem fontosságának elfogadtatása a környezetszennyezés hosszú távú hatásainak életkorhoz igazodó megismertetésével.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés az ártó és óvó környezeti kihatásokról, összefüggések megláttatása, helyes viselkedési formák gyakorlása. Az ártó-óvó cselekvés összehasonlítása: szemetelés – hulladékgyűjtés, dohányzás – füstmentes élet, tiszta ivóvíz – szennyezett patakok, természetes vizek, szennyezett levegő – fűtés, éhez, beteg állatok – állatvédelem, hulladék – szelektív hulladékgyűjtés, újra hasznosítás.
- Esztétikai igény fejlesztése a természet szépségeinek, harmóniájának megláttatásán keresztül.
- Környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- Környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel.
- Környezettudatos életvitel csíráinak lerakása, kialakítása.

- Az újrahasznosítás lehetőségeinek felfedezésére, megvalósítására, környezettudatos életvitel helyes szokásainak kialakítására törekvés személyes minta és példaadással.

V.4.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Váljon igényévé a megelőzés és védelem.
- Szeresse környezetét, és annak tisztaságát.
- Tudja mit jelent a környezet és természetvédelem.
- Kulturáltan tudjon viselkedni a természetben.
- Vegyen részt természetvédelmi tevékenységekben /téli madáretetés, faültetés, hulladékgyűjtés/.
- Jól használja a megismert viselkedési formákat /ne rongáljon, ne szemeteljen, ne ártson az élőlényeknek/
- Szeressen a természetben kirándulni.
- Legyen igénye a tiszta levegőre.
- Legyen érzékeny a környezetet közvetlenül károsító magatartásra, szemléletre. (szemetelés, növények, állatok pusztítása).
- Tudja rendszerbe szedni, mivel ártunk, és mivel védjük a körülöttünk lévő világot, helyesen használja a megismert kifejezéseket.
- Ismerje a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát.

V.5. Hagyományápolás

Célunk: „Minden nemzet olyan jövőt érdemel, amennyire múltját értékeli és őrzi.”

Az óvoda és környezete múltjából, jelenéből, tapasztalataiból, értékeiből megőrizendő népszokások, hagyományok fenntartása, ápolása, érzelmi élet gazdagítása. Egyetemes emberi értékek közvetítése, azoknak az értékeknek a megőrzése és továbbadása, amelyek mai világunkat is harmonikusabbá tehetik.

Megvalósítás:

- Óvodánkban hiszünk a hagyományok nevelő, értékközvetítő, műveltségi hátrányokat kompenzáló erejében. Meggyőződésünk, hogy nevelésünk eredményessége érdekében nagyon fontos a gyermek én-tudata mellett magyarságtudatának formálása is. Gyermekeinknek joga van ahhoz, hogy nemzeti, helyi hagyományainkat megismerjék, ezekről pozitív élményeket szerezzenek, s ezáltal hiteles, követendő mintát kapjanak.
- A játék jól ötvözhető a néphagyomány ápolással. A gyerekek örömmel vesznek részt a jeles napokat megelőző közös készülődésekben. Ha az ünnep napján a gyerekeket körülvevő felnőttek magatartása és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyermekekben mély érzelmi nyomot hagynak. Átélik az ünnepnapok másságát, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az ünnepelni tudás képessége. A hagyományörzés ez által áthatja a teljes nevelési folyamatot, beépül a gyermek tevékenységrendszerébe, gazdagítja a családokkal való együttműködést.
- A hagyományörzés rendszeres, tudatos beépítése a nevelőmunkába az erkölcsi, esztétikai, érzelmi nevelési feladatok megoldásán túl a szülőföld iránti szeretet alapjainak lerakásához nagyon jó alapot nyújt. A néphagyományhoz kapcsolódóan átélt tevékenységek a közös élmény erejével hatnak, erősítve a közösséghez tartozás érzését, élményét. A közös alkotás öröme közösségformáló erő. Nemcsak érzelmi kötődés, hanem egy komplex személyiségfejlődés elősegítői. Nagyon jó lehetőséget nyújtanak ezek az ünnepek az érzelmi nevelésen túl a különféle viselkedési szokások gyakorlására is.
- Óvodai nevelésünkben a néphagyományörzés folyamatosságát a mindennapok hagyományörző tevékenységei és a jeles napok, ünnepek tevékenységei adják. Óvodánkban a hagyományápolás során az előkészületekre és az együttünneplésekre helyezzük a hangsúlyt. A közös gyűjtögetések, kutatások, a környezet,

csoportszobák közös díszítése, otthonról hozott kincsek mind-mind jó alapot nyújtanak az összetartozás élményének mélyítéséhez.

- Az ünnepnapok másságát jelzi gyermekeink számára a szülőkkel közösen felvállalt ünnepi öltözet biztosítása. A dolgozók öltözéke is ezt a hitelességet igyekszik megmutatni.
- Az ünnepnapok hangulatát fokozza már kora reggel az egész óvodát átszövő hangulat, illatok (halk zene, díszítés, sütemény, csurdítás illata).
- Az ünnepelni tudás képességét óvodapedagógusaink csoportonként más és más kialakított szokásrendszerben, saját jelképek, szimbólumok használatával, személyes mintaközvetítéssel igyeksenek megalapozni.
- A csoportok készülődése, ünnepekhez kapcsolódó hagyományok kis műsorok keretében történő egyedi bemutatása a hagyományápolás fontos részét képezi az ünnep megtartásának.
- Az ünnepek megszervezésénél, lebonyolításánál tiszteletben tartjuk a családok vallási világnézetét, nem erőltetjük az ezeken való részvételt, inkább az ezekkel való ismerkedés, élményszerzés lehetőségeként kínáljuk fel a közös együttléteket.
- A szülők, családok széleskörű részvételét biztosítjuk hagyományaink ápolásához kapcsolódó rendezvényeinken, programjainkon. Hisszük, és valljuk, hogy a rég múlt értékeinek őrzése csak a szülők támogató, azonosulni tudó attitűdjének megléte esetén valósulhat meg.
- Természetesen tiszteletben tartjuk mások kultúráját, amennyiben erre szükség van, nyitottak vagyunk az eltérő hagyományok, kultúrák megismerésére, befogadására.
- Óvónőink önképzéssel, továbbképzés keretében igyekeznek a hagyományokkal kapcsolatos ismereteiket bővíteni, a halottakat a helyi sajátosságoknak megfelelően átültetni a mindennapi gyakorlatba.

Az óvodapedagógus feladata:

- A hagyományőrzés, ápolás tudatos beépítése munkánkba.
- A népi hagyományok gazdag tárházából a gyerekek számára örömteli ingereket, élményeket adó, cselekvésre készítő elemek kiválogatása, az ünnepkörökhöz, mindennapokhoz kapcsolódó népi szokások, hagyományok, események, kapcsolódó játékok bemutatása, felelevenítése, beillesztése a nevelési folyamatba.
- Játékkészítés hagyományainak felelevenítése.

- A hagyomány tiszteletére neveléssel, a kulturális értékek bemutatásával a kultúra iránti érzékenység, fogékonyság megalapozása.
- Népmesék, népi játékok, énekes játékok beépítésével a kultúra gyökereinek ápolása, értékek megőrzése, hiteles átadása a magyarság tudat alapjainak lerakása érdekében. Identitás tudat fejlődésének elősegítése.
- Erkölcsi értékek (nyitottság, szeretet, udvariasság, felelősségtudat, hazatisztelete, család szeretet, másság elfogadása) fejlesztése.
- Lehetőség biztosítása a néphagyományok, ennek tükrében az óvodára szabott helyi hagyományok megismerésére, ezekhez való kötődés elősegítése.

V.5.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Ismerje a jeles napokhoz, hagyományokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat.
- Érdeklődéssel, szeretettel forduljon a néphagyományok felé, ismerje az óvodai hagyományokat, örömmel kapcsolódjon be rendezvényekbe.
- Saját ötletekkel gazdagítsa azok megvalósítását.
- Értse meg a népi nyelvezet sajátosságait, ismerjen magyar népmeséket, mondókákat, szívesen mondogasson népi rigmusokat, játsszon népi játékokat.
- Bátran, önállóan is merjen kiegészítő játékokat, eszközöket készíteni ezekhez, melyben megnyilvánul kreativitása.
- Fedezze fel a hagyományokban rejlő szépségeket, legyen képes ezek megfogalmazására.
- Szívesen nézegessen népi alkotásokat, hallgasson népzeneét.
- Magyarságtudata kialakulóban legyen.

VI. Az Óvodai élet megszervezése, szervezeti keretek

VI.1. A program megvalósításának személyi, tárgyi feltételei

VI.1.1. Humánerőforrás:

Célunk: Megbízható, elhivatott, szakmailag képzett óvodapedagógusok alkalmazása a fenntartó által biztosított álláshelyek függvényében.

- **Feladatunk:** Legfontosabb feladatunk a gyermek érdekeit szem előtt tartó színvonalas nevelőmunka végzése. Ennek a feladatnak a megvalósítása nem nélkülözheti a szakszerű ellátást biztosító személyzet meglétét, melynek koordinálása az óvodavezető feladata a fenntartóval együttműködve. Óvodánk rendelkezik a megfelelő személyi ellátottsággal.
- Az alkalmazottak létszámát mindenkor a felvett gyermeklétszám, a napi nyitvatartási idő, valamint a speciális igényű gyerekek létszáma határozza meg.
- Az óvodapedagógusok heti váltásban dolgoznak, a gyermekek érkezésétől távozásáig látják el a gyermekek felügyeletét.

Óvodapedagógusokkal szembeni elvárások:

- Pedagógiai munkánk elengedhetetlen feltétele az óvodapedagógusok önállósága, elkötelezettsége, a pedagógiai optimizmus, hivatásszeretet, együttműködés, felelősségvállalás az óvoda pedagógiai céljai iránt.
- Az óvónők lényeges személyiségjegye a nyitottság, empátiakészség, befogadó, elfogadó, támogató, együtt érző, megértő attitűd, érdeklődés, bizalom, gyermekekkel történő bánásmód, kommunikációs készség a gyermeki személyiség, gyermeki problémák, a környezet iránt, egyben modellértékű minta az óvodai munkát segítő alkalmazottak számára is. Mindezek nemcsak a gyermekkel, hanem a szülőkkel való kapcsolattartás jellemzői kell, hogy legyenek.
- Nevelőmunkánkban meghatározó a demokratikus nevelési stílus napi jelenléte, mely ösztönzi a gyermek kezdeményezéseit, messzemenően figyelembe véve egyéni szükségleteit. Alapelv az elismerés, dicséret, elfogadás, pozitív minták erősítése, a gyermekek életkorának, fejlettségének és személyiségének megfelelő eljárások megválasztása, tevékenységek során alkalmazott egyéni differenciálás.
- Pedagógiai munkánk, értékrendünk, módszertani szabadságunk érvényesítése csak a gyermek egyéni sajátosságait figyelembe véve, annak maximális fejlődését támogatva érvényesülhet.

- Munkánk során mindig legfontosabb a gyerekek érdeke, minden, ami az óvodában történik, ezt a célt szolgálja. Több éves együttgondolkodás eredménye az óvodai nevelésről fejlesztés lehetőségeiről, szükségességéről kialakult nézetünk. Nem kerüljük el a vélemények ütköztetését, a meggyőzés elve, az újra való nyitottság, a megvalósításban való részvétel elengedhetetlen feltétele fejlődésünknek.
- Nevelőtestületünk minden tagja elkötelezett közös céljaink megvalósítására. A közös értékrend melletti elkötelezettség, a kölcsönös bizalom, a színvonalas munkavégzés, a munka folyamatos elemzése, erősségek, gyengeségek reális értékelése, tudatos fejlesztése, jellemzi mindennapos munkájukat. Valamint, az óvodát érintő programok, feladatok megvalósításában való tevékeny részvétel.
- Minden program működésének alapja a művelt óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és a továbbképzést. Az óvodapedagógusok végzettsége, szakmai hozzáértése, kreativitása, tervszerű folyamatos továbbképzése, önképzése, hospitáláson, házi bemutaton, szakmai napokon való részvétele, valómegújulásra való hajlama, a megszerzett tudás átadása biztosítja a pedagógiai hitvallásunkban megfogalmazott célunk maradéktalan megvalósítását, amelyben partnerek a nevelő-oktatómunkát segítő személyek.
- Az óvodapedagógusok, a nevelő-oktatómunkát segítő személyek kölcsönös, egymást támogató, segítő szakértelemmel végzett munkája egyben a nevelés eredményességét biztosító tényezők.
- Fontos az óvodapedagógus „anya” és modellkövető szerepének folyamatos jelenléte, mely pozitív emóciókat keltve ösztönzi a nevelői hatások befogadását, elfogadását.
- Fontos azt is elfogadnunk, hogy nemcsak mi irányítjuk a gyermeket, hanem a gyermek is hat ránk, s ebben a folyamatban vagyunk csak képesek a személyiség teljes fejlődését egyénhez igazodóan biztosítani.
- Kiemelt feladatunk a családdal, szülőkkel való együttműködés ebben az interakcióban, hisz csak egymást tiszteletben tartva, egymás munkáját támogatva lehetünk igazán hatékonyak a gyermeknevelésben.

Nevelő-oktatómunkát segítővel szembeni elvárások - pedagógiai asszisztens, dajkák:

- Kiemelt feladatunk a Pedagógiai Program, erre épülő nevelő-fejlesztő munka megvalósítása érdekében az összehangolt munkavégzés a nevelés szereplői között.

- Ennek érdekében a nevelőmunkát segítők számára fontos a Pedagógiai Program, nevelési céljaink, feladataink ismerete, melyet az óvodavezető ismertet az érintettekkel.
- Az óvodapedagógusok munkáját csoportonként szakképzett dajkák, valamint pedagógiai asszisztens is segíti. Ahhoz, hogy a nevelő-oktató munkát segítők hatékonyak tudjanak részt venni a nevelőmunkában az adott óvodapedagógusnak szükséges nevelési, személyiségfejlesztési elképzeléseiről, módszereiről tájékoztatni az adott személyt, személyeket.
- Az óvodapedagógus munkájának kiegészítésével a dajka és a pedagógiai asszisztens, jelentős mértékben hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A csoportokban egymás iránt tiszteletet tanúsító, elfogadó, egymás munkáját segítő, megbecsülő közösségek dolgoznak a gyerekek optimális fejlődése, az inkluzív nevelés megvalósulása érdekében.
- Munkájukat a gyermekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik, egyértelműen elkülönítve a nevelésben betöltött segítő szerepkört az egyéb munkájukkal összefüggő jogosultsági szerepkörtől.
- Kiemelt feladatuk, az óvoda óvó-védő funkcióinak betöltésében való aktív részvétel, saját elfogadó, befogadó attitűdjének kialakítása, önképzésének megvalósítása, megszerzett ismeretek átadása.
- A pedagógiai asszisztens tanév elején a befogadási időszakban a legkisebb csoportban segíti az óvodapedagógusok munkáját. A befogadási időszak után abban a csoportban, ahol a legtöbb a szakvéleménnyel rendelkező gyermekek száma, vagy az óvodapedagógus hiányzik. Csoportba való beosztásáról az óvodavezetője dönt.
- A dajkák az óvodapedagógusok közvetlen segítői, a tevékenységek folyamatának biztosítása (szervezési feladatok gördülékeny megvalósítása), gondozási feladatok ellátása mellett, a takarítási tevékenység maradéktalan ellátása is feladatuk.
- A dajka nemcsak technikai személyzet a gyermekek életében, hanem nevelésük – fejlesztésük segítője, minta is egyben a gyermekek számára.

Egyéb alkalmazottakkal szembeni elvárás:

- Az óvodához tartozó Családi Bölcsőde alkalmazottaival szemben ugyanúgy elvárás a nevelés eredményessége érdekében a tolerancia, nyitottság, gyermekszerepet, gyermek jogainak tiszteletben tartása, összehangolt munka.

- Magatartásukkal, megnyilvánulásaikkal minden helyzetben megbízható, hiteles példaképnek kell az egyéb alkalmazottaknak is lenniük. Munkájukban a gyermek szeretete, elfogadása, tisztelete ugyanúgy elvárando magatartási forma, mint a kulturált magatartási formák, beszédminták megléte, gyermekek felé történő közvetítése.
- Az óvodai munkát külsős szakemberek is segítik szükség szerint. Feladatuk a fejlesztő munka magas színvonalon történő ellátása, az óvodapedagógusok munkájával összehangolva.

VI.1.2. Szakmai munkaközösség:

Célja: Szakmai munka színvonalának, nevelési eredményeinek javítása, fokozása a mindenkori törvényi változásokhoz, szabályozásokhoz igazítva.

- Mivel a nevelőtestület kis létszámú, így az intézmény minden óvodapedagógusa tagja az adott nevelési év szakmai munkaközösségének.
- Szakmai munkaközösségünk irányultságát a Pedagógiai Program cél és feladatrendszerére alapozottan évente határozza meg a nevelőtestület a vezetői pályázat célkitűzéseit, partneri igényeket, elvárásokat is figyelembe véve, munkatervi feladatokhoz, törvényi elvárásokhoz, elvégzett továbbképzésekhez, nevelőmunka aktualitásaihoz igazítva.
- Általában egy szakmai munkaközösség működése jellemző az adott tanévre, de szükség illetve lehetőség szerint több is működhet az óvodapedagógusok egyetértésével. Minden esetben a munkaközösségnek tanévre kinevezett vezetője, vezetői vannak.

Szakmai munkaközösséggel szembeni elvárások:

- Az adott év közösen meghatározott szakmai munkaközösségének minden óvodapedagógus alkalmazkodó, együttműködő, elkötelezett, aktív tagja.
- A szakmai munkaközösség keretében óvodapedagógusaink feldolgozzák a legkorszerűbb háttérismereteket, a gyakorlat nyújtotta problémákat, feladatokat.
- A szakmai munkaközösség lehetőséget nyújt a munkaterv témáinak részletesebb körüljárására, szakmai megbeszélések lefolytatására, elért eredményeink, nehézségeink bemutatására, megosztására.

- Kiemelt feladat a továbbképzéseken szerzett ismeretek feldolgozása, gyakorlatba való alkalmazás lehetőségeinek feldolgozása, segítő szakmai anyagok, gyűjtemények készítése belső használatra.
- Folyamatos önképzés támogatása, ismeretek megosztása egymás között, egymástól való tanulás elvének érvényesítése.

VI.1.3. Az óvoda tárgyi - dologi feltétele

Helyiség funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszoba	4	A gyerekek méreteihez igazodó a fejlesztés minden lehetőségét biztosító berendezéssel
Tornaszoba	1	Nagy alapterületű, a mozgásfejlesztés minden lehetőségét biztosító eszközökkel.
Logopédia - fejlesztő foglalkoztató	1	Különálló, kényelmes, a speciális fejlesztés lehetőségét megadó terem.
Irodahelyiségek (óvodavezetői, óvónői, élelmészvezetői)	3	Számítógépekkel, telefon, fax, internet hozzáférhetőséggel
Játék és egyéb eszközök tárolására szolgáló helyiségek	1	Szűkösen biztosítva a tárolást
Öltöző	2	Óvónői - megfelelő nagyságú. Dajkák: az öltöző egyben mosókonyha is
Közösségi tér	1	Étkezőből átalakított, kisebb rendezvények, ünnepek megtartási lehetőségét biztosító helyiség, rossz idő
Udvar	1	Számos mozgásfejlesztő játékkal és fedett füves résszel
Óvoda kert - füves rész tornához	1	Nagyterületű, a „Zöld Óvoda” célkitűzések megvalósítását teljes mértékben kielégítő terület. Füvesített terület a szabad mozgáshoz.

Óvoda épülete:

- Az óvoda épületének folyamatos karbantartása elengedhetetlen feladatunk, célunk, de a lehetőségek behatároltak.

Csoportszobák:

- Óvodánk rendelkezik a helyi óvodai program megvalósításához szükséges alapvető feltételekkel. A csoportszobák tágasak, világosak, a gyerekek méreteihez igazodó berendezésekkel.
- A csoportok tárgyi felszereltsége, komfortja jó, az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően. A többnyire mobilizálható kisebb bútorok lehetőséget teremtenek a kis és nagy terek lehetőség szerinti kialakítására, bár ezek modernizálása, cseréje fokozatosan szükséges.
- A csoportszobákban megfelelő mennyiségben és minőségben találhatóak meg az alapvető játékkészletek, játékeszközök, speciális fejlesztő eszközök. Beszerzésük, feltöltésük egészében folyamatos az eszköznorma előírásainak megfelelően melyeket költségvetési keretből fedezünk.
- A gyerekek játékanak lehetőségeit igyekszünk bővíteni, a fantáziát, kreativitást támogatni azokkal a gyűjtött anyagokkal, amelyek természetes állapotukban bármilyen eszközzé válhatnak a gyermeki világban, játékban.
- A gyerekek által használt eszközök tárolására szolgáló berendezések biztonságosak, a gyerekek számára könnyen hozzáférhetőek.
- A csoportszobákhoz tartozó öltözők modern öltözőszekrényekkel felszereltek, tágasak, kivétel a nagycsoportos öltöző. Ez elég szűkös az általában nagy létszámú csoporthoz viszonyítva.
- A csoportokhoz tartozó vizesblokkok korszerűek, az energiatakarékos használat szempontjából keverő csapok felszerelését jó lenne megvalósítani.

Irodahelyiségek:

- Szakmai eszközök bővítésénél arra törekszünk, hogy azok pedagógiai munkánk minél magasabb szintű megvalósítását segítsék. Az irodahelyiségek mindegyikében van fénymásoló, számítógép internet lehetőséggel, nyomtató. Ezek használatát az óvónők jól ismerik és hasznosítják napi munkájuk során. Munkájukat könnyíti még a spirálozó gép, fényképező, televíziók.

Foglalkoztató szoba:

- Az eredetileg vezetői iroda helyiségében került kialakításra a speciális fejlesztést igénylő gyermekek számára. A helység berendezése igazodik a fejlesztés cél és feladatrendszeréhez.

Tornaszoba:

- A tornaszoba kialakítása megoldotta a mindennapi mozgásfejlesztés helybeni megvalósítási lehetőségét. A nagyméretű tornaterem jól felszerelt, mozgásfejlesztő eszközeink tárháza gazdag, melyeket a tornateremben, a fűvesített részen egyaránt használnak a csoportok igény szerint.
- Az úszásoktatás költségeinek támogatása fontos feladat, a költségeket szülői segítséggel, rászoruló gyermekek esetén alapítványi támogatás segítségével igyekszünk előteremteni.

Játszóudvar:

- Udvarunk jól felszerelt mozgásfejlesztő játékokkal. A játékok cseréje folyamatos szülői, fenntartói támogatással. A játszótéri eszközök felülvizsgálatának megfelelően a folyamatos karbantartás a meglévő eszközöknél elengedhetetlen feltétel.

Óvoda kert:

- Az óvoda kert kialakításánál a „Zöld Óvoda” projekt által megkívánt megfigyelésekre, tapasztalatszerzésre lehetősége adó udvarrészek kialakítására is odafigyelünk. Így gazdagodott udvarunk veteményes, sziklakert, gyógy és fűszernövény kerti résszel.

Kiszolgáló helységek:

- A játék és egyéb eszközök tárolására szolgáló helységek jobb kihasználása érdekében stabil szekrény vagy polcrendszer beépítése szükséges.
- A dolgozók munkakörnyezet megfelelő, de szinte minden helység több funkciót is ellát.
- Közösségi tér: az iskolai étkeztetés megszűnése után az iskolai ebédlőből kialakított helység. Közös kisebb gyermeki rendezvényeknek otthont adó belső helyiség, amely szükség szerint felzárkóztató foglalkozások megfelelő helyszíne is.

VI.2. Csoportszervezés:

- Az óvoda csoportszervezési szempontjait a gyermekek életkora, fejlettségi szintje, valamint a törvény által előírt maximális gyereklétszám figyelembe vételével határozzuk meg, amely nevelési évenként változhat.
- Óvodánkban részben osztott, és osztatlan csoportokat szervezünk, törekedve a folyamatosság biztosítására. Közös kialakított értékrend alapján, a részben osztott csoportokban lehetőség szerint közel azonos, egymáshoz közelítő életkorú gyermekek kerülnek beosztásra.
- A csoportok meghatározásánál figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek arányos elosztását.
- Nehezen nevelhető, vagy speciális fejlesztési igényű gyermekek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése.
- Nagyon fontos feladatunk mindkét csoportszervezési forma esetében az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztőmunka napi megvalósítása (felzárkóztatás, képességfejlesztés, tehetséggondozás).
- A csoportokban két óvónő heti váltásban dolgozik. Lehetőség szerint az óvodába lépéstől az iskolába való átmenetig törekszünk ugyanazon két óvodapedagógus és dajka személyének állandóságára a gyermekek érzelmi biztonsága érdekében.

VI.3. Az óvodai élet megszervezése:

- Az óvodai nevelés csak a nevelőtestül által jóváhagyott Pedagógiai Program alapján történhet, és a gyerekek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez a napirend, és a hetirend biztosítja a feltételeket.
- A délelőtti folyamán minden tevékenység a szabad játék folyamatába épül be, nincs meghatározott időpontja a tevékenységeknek, azok a gyermekek érdeklődésétől függően változóak. A tízórai folyamatossága is segíti a tevékenységekben való elmélyülést.
- A felajánlott tevékenységek időtartama változó lehet, növekvő időtartamban 5-35 percre, vagy tovább a gyermekek érdeklődésétől függően.
- Az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

- Pedagógusaink a tervezésnél és a megvalósítás során ügyelnek arra, hogy a napi tevékenységek között az érdeklődést, egyéni szükségletek kielégítését figyelembe véve megtalálják a helyes arányokat, szem előtt tartva a szabad játék elsődleges szerepét.
- A tevékenységek során előnybe részesítjük a kooperatív tanulási módszereket, és a mikrocsoportos foglalkoztatási formák alkalmazását, a differenciálás elvét fokozottan biztosítva.
- Az egész nap folyamán törekszünk az óvodapedagógusok, dajkák, pedagógiai asszisztens együttműködésére a gyerekek érdekében.

VI.3.1. Napirend kialakítás alapelvei, feladatai:

A napirend a tanév folyamán két felosztásban kerül meghatározásra a nyári időszakban a csoportösszevonások, tervezett tevékenységek elmaradása miatt.

Szeptember 1.-től - Május 31.-ig.

Június 1.-től - Augustus 31.-ig.

- Biztosítsa a gyerekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezetet.
- Nyújtson érzelmi biztonságot stabil pontjaival, keretével.
- Tegye lehetővé a gyermekek mindenkor fizikai, lelki és szellemi igényeinek kielégítését.
- Rugalmasságával biztosítsa az aktualitásokhoz, spontán lehetőségekhez való igazodást.
- Életkor szerinti szükséglet alapján differenciáltan biztosítsa a tevékenységekhez szükséges időtartamot.
- Tervszerű, összehangolt tevékenységrendszerrel előzze meg a felesleges várakozás, tétlenséget, kapkodást.
- Minél hosszabb, nyugalmas, tartalmas játékidőt biztosítson.
- Növekvő időtartamú játékos tanulásszervezéssel fejlessze célirányosa, differenciáltan a gyerekek készségeit, képességeit.
- Tegye lehetővé a mindennapi szabadlevegőn tartózkodást.
- Biztosítson megfelelő időtartamot az étkezési, alvási igények, szükségletek kielégítésére.
- Lehetőségekhez képest vegye figyelembe egy-egy csoport szokásait, igényeit.

Javasolt napirend: Szeptember 1.-től - Május 31.-ig.

Időpont	Tevékenység
7.00 – 12.00	<ul style="list-style-type: none">• A gyermekek folyamatos érkezése, fogadása• Szabad játék• Gondozási tevékenységek, folyamatos tízórai• Játékos tervezett, szervezett tevékenységek, tanulás, mikrocsoportos és egyéni foglalkoztatási formák alkalmazásával, differenciált fejlesztés• Mindennapi mozgás• Hagyományok ápolása• Játék a szabadban: levegőzés, élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések
12.00 – 13.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási tevékenységek• Naposi munka• Ebéd• Előkészületek pihenéshez, gondozási tevékenységek
13.00 – 15.00	<ul style="list-style-type: none">• Pihenés
15.00 – 17.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási teendők• Uzsonna• Szabad játék• Játékos egyéni differenciált fejlesztési lehetőségek• Hazabocsájtás

Az időkeretek életkortól, egyéb tényezőtől függően rugalmasan változhatnak.

Javasolt napirend: Június 1.-től - Augustus 31.-ig.

Időpont	Tevékenység
7.00 – 12.00	<ul style="list-style-type: none">• A gyermekek folyamatos érkezése, fogadása• Szabad játék• Gondozási tevékenységek, tizórai• Játékos tevékenységek• Mindennapi mozgás• Hagyományok ápolása• Játék a szabadban
12.00 – 13.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási tevékenységek• Naposi munka• Ebéd• Előkészületek pihenéshez, gondozási tevékenységek
13.00 – 15.00	<ul style="list-style-type: none">• Pihenés
15.00 – 17.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási teendők• Uzsonna• Szabad játék• Hazabocsájtás

VI.3.2. Hetirend:**Pedagógiai szempontok, alapelvek a heti rend elkészítéséhez:**

- A hetirend kialakítása az óvodapedagógusok feladata, de az óvodán belül a csoportok hetirendje összehangolt.
- A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének zavartalan megszervezéséhez. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb, és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.
- A hetirend összeállításánál odafigyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek kezdeményezések, ötleteket és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

- A szabad játék a gyermek alapvető, önként, örömmel végzett tevékenysége, mely átfogja az egész napunkat és a fejlesztés alapvető eszköze.
- A rugalmasság elvét követve a komplex tevékenységek helye, ideje, kerete változtatható.
- A munka és a munkajellegű tevékenységek bizonyos mozzanatait (naposi munka, teremrendezés) szintén a hetirend tervezésénél minden nap figyelembe veendő szempontok, számos készség, képesség fejlődés és a személyiségfejlesztés színterei.

Kezdeményezett tevékenységi formák:

Naponta a szabad játékba integrálva komplex módon történik egy-egy tevékenységi – műveltségi terület fejlesztése.

Fejlesztési területek:

- Az óvodai nevelés témaköreit a külső világ tevékeny megismerésére nevelés köré csoportosítjuk.
- A külső világ tevékeny megismerése magába foglalja a matematikai tapasztalatok gyűjtését, feldolgozását.
- Mesélés, verselés naponta sokoldalúan felhasználva.
- Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc naponta felhasználva, a készség és képességfejlesztés anyagától függően központilag is lehet megvalósított.
- Rajzolás, mintázás, kézimunka, barkácsolás folyamatos, feltételei naponta változatos módon biztosítottak.
- Mozgás mindennap folyamatos, a hét egy kijelölt napján irányított minden csoportban.
- A korcsoportok hetirendjünkben határozzák meg a kezdeményezett tevékenységi formák idejét, gyakoriságát. A gyermekek a tevékenységeket az óvodapedagógusok átgondolt felajánlásai alapján saját döntésüknek megfelelően, egyénileg vagy mikro csoportban végezhetik.
- A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük, egyéni haladási tempójuk szerint folytathassák a nap, a hét folyamán.
- Séta, kirándulás tervezésénél egyeztetés szükséges a többi óvodapedagógussal, dajkával, pedagógiai asszisztenssel.

VII. Az óvodai élet tevékenységformái

A tevékenységrendszerben kiemelt szerepet szánunk a semmi mással nem helyettesíthető játéknak. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, aktivitására építünk a szervezett tevékenységek során. A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan igyekszünk felhasználni a nevelés folyamatában céljaink megvalósításához.

VII.1. Játék

Célunk: a szabad játék elsődlegességének biztosítása, sokoldalú, harmonikus személyiség kibontakoztatása, kompetenciák fejlesztése, örömteljes óvodai élet megvalósítása. A gyerekek egyéni vágyainak, ötleteinek megvalósítása a játéktevékenység által, melyben a meglévő tapasztalatokra, ismeretekre építve, azok körét bővítve a különböző élethelyzetekben való differenciált gyakorlással fejlődnek a gyermekek egyéni készségei, képességei, támogatva a sikeres iskolakezdést.

Megvalósítás:

- Programunk teljes egészében a szabadjátéokra épül, az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységeket magába foglalva, melyek a szervezett játékos tanulást jelentik tervszerűen előkészítve, és felajánlva. Az önmagában is élményt jelentő játék lapozza meg a hatékony tanulást. A gyermek szabadságának, és az óvodapedagógusok fejlesztő munkájának együttesen kell érvényesülnie a gyakorlatban.
- Napirendünkben a játékra, mint elsődleges tevékenység formára biztosítjuk a legtöbb időt, ezen belül is a szabad játék nyújtotta lehetőségek teljes körű kihasználására. A játékidőt az önkéntesség, a spontaneitás, az örömelemény, az aktivitás és a változatosság kell, hogy jellemezze. Játék közben a gyerekek sok tapasztalatot szereznek, megalapozódnak készségeik, képességeik, alakul magatartásuk, fejlődik személyiségük.
- Az óvodába lépést megelőzően beiratkozáskor, előzetes óvodlátogatás során igyekszünk tájékozódni a gyermekek egyéni otthoni szokásairól, kiemelt hangsúllyal a játékra, játékos tevékenységre. Ennek megfelelően igyekszünk felkészülni az első napokra, a beszoktatás idején a kedvenc játékkal, játékos tevékenység felkínálásával igyekszünk áthidalni a nehézségeket.
- A gyermek megfigyelésére különös hangsúlyt fektetünk, hisz a gyermek játékfejlettsége jelzésül szolgál személyiségének általános, aktuális állapotáról, ami

jó alapot ad a további fejlődés, fejlesztés tervezéséhez, a szülői szemléletformálásához.

- Igyekszünk a szabad játékhoz szükséges optimális feltételeket, ezen belül:
 - ✓ megfelelő helyet,
 - ✓ nyugodt légkört,
 - ✓ elegendő időt,
 - ✓ változatos eszközöket
 - ✓ sokoldalú tapasztalatszerzést, élményeket biztosítani,
 - ✓ az óvodapedagógus játékszerítő módszereivel támogatva.

A feltételek átgondolt kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori, egyéni sajátosságait, fejlődésük jellemzőit, a gyermekcsoport összetételét, a gyermeki játék sajátosságait és a környezeti adottságokat.

Megfelelő hely:

- Minden csoportban igyekszünk egy-egy kis kuckót, teret biztosítani a családi játékoknak, a mesesaroknak, énekes játékoknak, kézműves tevékenységeknek, kísérletek, élmények eljátszásának. A mesesaroknak és a kézműves tevékenységeknek állandó helye van a csoportszobában. A belső terek kialakításánál az „állandóság” mellett odafigyelünk, hogy a terek szükség szerint változtathatóak, rugalmasan átalakíthatóak, átjárhatóak legyenek.

Nyugodt légkör:

- Kreatív, elmélyült játék csak ott alakulhat ki, ahol a gyerekek szabadon dönthetnek mit, mikor, kivel, mivel, hogyan, mennyi ideig játszhatnak. Kiindulásának alapja a biztonságot adó nyugodt légkör megteremtése.

Elegendő idő:

- A gyerekek számára a folyamatos játékra az óvodába lépéstől kezdve lehetőséget biztosítunk. Ennek megszakításáról, vagy folytatásáról igényeiknek megfelelően dönthetnek. A folyamatos reggeli is segíti ennek megvalósulását. Előfordul, hogy a játék több napon át folytatódik. Különösen igaz ez a nagycsoportos gyermekek játékára. Amennyiben a hely szempontjából megoldható, igyekszünk ezt tiszteletben tartani, a játékeszközöket az adott helyükön hagyni, a folytatáshoz segítséget nyújtani.

Változatos eszközök:

- A készen vett eszközök biztosítása mellett a közösen készített eszközök is részei játékeszköz készletünknek. Nagyon fontosnak ítéljük meg a saját eszközkészítést a „hulladékból hasznosat” elv alapján, mely jelentősen hozzájárul a kreativitás, önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés készségének, képességének fejlődéséhez, az önálló alkotás örömeinek átéléséhez.
- Törekszünk olyan eszközöket kiválasztani, ami motiválja, ösztönzi, gazdagítja a játékok tartalmát. Fontos, hogy a játékok esztétikusak, könnyen tisztíthatóak, fejlesztő hatásúak és veszélytelenek legyenek. A játékeszközöket a gyerekek számára mindig elérhető helyeken tartjuk.

Sokoldalú tapasztalatszerzés, élmények:

- A játékban a gyermek kipróbálhatja, feldolgozhatja, gyakorolhatja a valós életben őt érő élményeket, mintákat is kaphat ezek megoldására. Mindehhez gazdag, és változatos tevékenységekben igyekszünk a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét biztosítani. Arra törekszünk, hogy az ismeretszerzés, a megtapasztalás a játék élményévé váljon, hisz a játék fejlődése a fejlődés egészének tükré. Arra biztatjuk gyermekeinket, hogy merjék kipróbálni határaikat, lehetőségeiket, természetesen ügyelve a közösség számára is elfogadható határok betartására. Különösen figyelve és segítve a HH, HHH, gátlásos, agresszív gyerekek beilleszkedésének támogatását a játékba a spontán reakciókra való odafigyeléssel és célzott, tervszerű beavatkozással.

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei

- A kisgyermek első igazi játszótársa a családban a szülő, a felnőtt, az óvodában az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre. Majd amikor az önálló játékfolyamat már kialakult, kezdeményező, bevonható, segítő társ marad, ha a játék elakad, elsősorban azok játékát segítve, akik ötletszegények, kevésbé kreatívak. Játéksegítő módszereink mindig a szituációtól függőek. Az óvodapedagógus elsősorban a játék kibontakoztatása és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékokra. Az óvodapedagógus ösztönző magatartása, tudatos jelenléte biztosítja az elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Fontos, hogy olyan közvetett segítséget, mintát adjunk gyerekeinknek, amiben megerősítést, támaszt kapnak, önálló véleményalkotás, döntési képességeik fejlődnek.

- Csak szükség esetén avatkozunk be a játékba, ha a gyerekek veszélyeztetik egymás testi épségét, agresszívak egymással, vagy konfliktushelyzet megoldása érdekében.
- Óvodapedagógusaink játékkal mintát adnak a játékok helyes használatára, játékok elrakására.

Gyakorló játék:

- A gyakorlójáték által fejlődik a gyermekek nagymozgása, mozgáskoordinációja, testséma ismerete, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége. A mozgásért, a funkcióért van az egész. Az ismétlés öröme újabb cselekvési kényszert vált ki, amely újabb játékot indukálhat, mely közben gazdagodik fantáziája, megfigyelőképessége, problémamegoldó gondolkodása. Arra törekszünk, hogy a játék továbbfejlődve átalakuljon magasabb szintű játékfajtvává. Az egyéni támogatás eredményeképpen az egyes gyerekek ne rekedjenek meg ezen a szinten.

Építő-konstruáló játék:

- Az építő-konstruáló játék során a gyermekek létrehoznak, alkotnak valamit, melyben jól fejlődik finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk, térészlelésük, képzeletük, kreativitásuk, vizuális észlelésük, vizuális memóriájuk, gondolkodásuk a különféle ötletek kidolgozásával. Alkotás közben számtalan matematikai tapasztalatot szereznek, így: alak-formaállandóság, rész-egész viszonyának észlelése, szimmetria fogalma, téri kiterjedések megtapasztalása, számlálás, számlálási műveletek, stb.
- A kisebbek számára a játékhoz nagyobb méretű eszközöket igyekszünk biztosítani, s itt még az egyéni óvónői támogatást, segítséget részesítjük előnyben. A nagyobbaknál már egyre inkább az apróbb, a változatos alkotáshoz több lehetőséget biztosító eszközök kerülnek előtérbe, valamint a közösen gyűjtött, hozott anyagok, tárgyak, félkész eszközök. Itt már a közös munka támogatása, szükség szerinti irányítása, segítése a célunk. Pedagógusaink a megfelelő hely kiválasztásával, az eszközök technikai használatának bemutatásával, a fantáziadús egyéni ötletek megvalósításának támogatásával segítik a játék fejlesztő hatásának kibontakozását.

Szimbolikus játék:

- Az életből vett élményekről szól, az élmények a gyermek saját közvetlen életből fakadnak (etetés, fürdetés, fektetés, stb.). Ezt leginkább egyedül játsszák a gyerekek

a másik személyt helyettesítő, a gyerekhez közelálló játékeszközzel, újraalkotva egy-egy átélt eseményt.

- Nagyon fontosnak tartjuk a kisebb gyerekek ilyen jellegű játékanak támogatását, hisz a szerepjáték előszobája, vele alakul szocializációs készségük: erkölcsi érzékük, együttműködési, együttélési, alkalmazkodó készségük, kommunikációjuk. A szerepek gyakorlásával a játék tartalmilag fejlődik, tapasztalatokkal bővül, ami a játék magasabb szinten való újraalkotását segíti majd (színlelő, szerep, fantáziajáték, bábozás, dramatizálás, alkotójátékok, barkácsolás). Fejlődik képzeletük a történetek eljátszásával, szervezőkészségük a játék megszervezésével, gyakorolják megszerzett ismereteiket, újakat is tanulnak egymástól. Mindehhez igyekszünk számukra sok-sok eszközt biztosítani, a közös eszközkészítést előtérbe helyezve.

Szerepjáték:

- A szerepjátékban a gyermek érzelmeit, elképzeléseit, élményeit sajátos módon jeleníti meg. A gyerek olyan személyek közötti viszonyokat él át, amelyeket gyermeki mivoltában még nem élhet át. A leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta.
- A szerepjáték átalakító folyamatában szimbolizálja a teret, az időt, a tárgyakat, és a kommunikációt, spontán megnyilvánulásokat produkál, amelyek csak ott és akkor érvényesek. A megvalósulás érdekében számba vesszük eszközeinket, s az előzetes tapasztalatok alapján kibővítjük azokat. Igyekszünk mi magunk is élményhez juttatni a gyerekeket (beszélgetések, könyvek, diák nézegetése, séták, közös tevékenykedés) igazodva a felmerülő igényekhez. Az óvodapedagógusok folyamatosan figyelemmel kísérik a gyerekek önálló téma - és tartalom választását. Az óvodapedagógusok csak a gyerekek kérésére kapcsolódnak be a játékba, de úgy, hogy igazodnak a játék eredeti elképzeléseibe.
- A szerepjáték főként a szociális, kommunikációs készségek fejlődésén keresztül segíti az egész személyiség fejlődését, de fejlődik általa a percepció, az értelmi képességek, erkölcsi, akarati tulajdonságok.
- A játékból adódó természetes társas szituációk során fejlődik a gyermekek kommunikációs képessége, beszéde, alkalmazkodása, önfegyelme, szabálytudata, sokféle ismeretet, tapasztalatot szerez. A szerepjátékot kísérő párbeszédnek támogatásával a gyerekek verbális ismereteit bővítjük, fogalomalkotását

támogatjuk. Rendszeres beszédalkalmak teremtésével a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulást segítjük elő.

Szabályjáték:

- Legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye, eleinte csak apróbb szabályok betartásával, mely által formálódnak akarati tulajdonságai. Lehetnek mozgásos és értelemfejlesztő játékok. A kisebbeknél inkább megtapasztalás, átélés a cél, nagyobbaknál a győztes, vesztes élmények átélése. A kisebbeknél inkább a mozgásos játékokat részesítjük előnyben, a nagyobbaknál már a mozgás mellett kiemelt szerepet kap az értelmi képességeket fejlesztő játékok szerepe. Az óvónő modellnyújtó szerepe kiemelkedő, hisz a pozitív minta alapján a nagyok már önállóan is alkotnak szabályjátékokat.

Dramatizálás, bábozás:

- A dramatizálás, bábozás során a gyermekek élményeiket elevenítik meg. Ezzel a tevékenységgel sok irodalmi anyagot dolgozunk fel, mely a gyakorlás, ismétlés hatására válik a hagyományápolás egyik eszközévé. Kezdetben az óvodapedagógus bábozik. A bábót először a befogadás nehézségeinek alkalmazzuk, majd a helyes szokásrendszer kialakításában is jelentős szerepet tulajdonítunk neki. A gyerekek fejlődésével párhuzamosan ezt felváltja a gyermekek bábozása, dramatizálása. Eleinte inkább az ismert mesék eljátszása, újraalkotása, kitalált szituációk megjelenítése a domináns. Igyekszünk támogatni ezeket a megnyilvánulásokat, s a bábozási kedv fokozására a készen vásárolt bábok mellé saját készítésű bábokat, kellékeket is alkalmazunk.
- A bábozás jól szolgálja az anyanyelvi nevelést, a gyermek beszédének, kommunikációs készségének, önkifejezésének, finommozgások fejlődését. Jelentős szerepet tölt be a gátlások feloldásában, fejleszti a figyelmet, emlékezetet. A fantáziára, kreativitás fejlődésére, társas kapcsolatok alakulására is jó hatással van.

Barkácsolás:

- A barkácsolás során a gyermekek különböző anyagokból félkész eszközök felhasználásával játékigényükből fakadó elképzeléseiket valósítják meg, általuk a játék tartalmasabbá válik. A kisebbek inkább csak segítenek az eszközök adogatásában, a nagyobbak kezdeményezik, kérik az eszközöket, javítják a meglévőket. Ehhez alapvetően könnyen használható gyermekméretű eszközöket biztosítunk számukra (kalapács, harapófogó, fűrész) valamint közös gyűjtögetéssel

szerzett bármikor felhasználható anyagokat (vékony fadarabok, lemezek, hungarocell lapok).

Udvari játék:

- A játék színtere nem szűkül le kizárólag a csoportszobára. Igyekszünk minél több lehetőséget megragadni az udvaron való játékokra, tevékenykedésre is, ahol közvetlen kapcsolatba kerülhetnek a gyerekek a különböző anyagokkal, (víz, homok, kavics, ágak, stb.) formálhatják azokat, tevékenykedhetnek velük, felhasználhatják játékigényüknek, ötleteiknek megfelelően.
- Évszakonként változik a mozgáslehetőség, **tavasszal, ősszel:** gyűjtögetés, közlekedési játék, mozgásos énekes játékok, **nyáron:** szerep, szabály, bábjáték, rajzolgatás, gyurmázás, homokozás, mozgásfejlesztő tornaszerek, **télen:** nagy mozgások, szánkózás, csúszkálás, hógolyózás.
- Speciális mozgással rendelkező gyerekeket állandóan figyelemmel kísérjük, egyéni segítségnyújtással támogatjuk készségeik, képességeik, önbizalmuk fejlődését. A szabadtéri játék a szocializáció egyik jelentős színtere, megtanulják tiszteletben tartani a természetet, gyarapodnak ismereteik, fejlődik környezettudatos magatartásuk, és főleg nagy és finom mozgásuk.

Az óvodapedagógus feladata:

- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék elsődlegességének, valamint a játékhöz szükséges feltételeknek a biztosítása, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése.
- Ingergazdag, kíváncsiságot keltő, a lehetőséghez képest mobilizálható játéktér, környezet kialakítása.
- A játékok elérhető helyre történő elhelyezése, játékeszközök optimális mennyiségének folyamatos biztosítása, önálló eszközkészítéshez szükséges anyagok, eszközök biztosítása.
- Hosszantartó, zavartalan játékidő biztosítása a tartalmas alkotások létrehozása, tevékenységek megvalósítása céljából, indokolatlan megszakításoktól mentesen.
- Sok közös élményforrás biztosítása a tartalmas játékokra való inspirálás érdekében.
- A játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismertetése, a szűkebb-tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások, tapasztalatok feldolgozási lehetőségének biztosítása.
- A gyermek elképzeléseinek támogatása a kreativitás, alkotóképzelet fejlesztése, fejlődése érdekében, játékválasztás tiszteletben tartása.

- A játék formáinak, tartalmának, minőségének gazdagítása, ügyelve a tervezésnél arra, hogy azok minél több érzékszervre hassanak, minél több érzékszervet mozgassanak meg (látás, hallás, tapintás, mozgás, verbális kommunikáció).
- A szociális kreativitás, szociális és társas kapcsolatok fejlesztése, alakítása (kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, viselkedési szabadság, ízlésformálás, társas kapcsolatok, konfliktusmegoldások) az alkotójátékokra, a közös tevékenykedésre való ösztönzéssel.
- Reflektív pedagógus szemlélet jelenléte: a játéklejődés folyamatos nyomon követése, a gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított differenciált egyéni fejlesztés.
- Egészséges versenyszellem kialakítása.
- A játékot, helyes viselkedést támogató mintát adó értékelés alkalmazása.

VII.1.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

Nevelőmunkánk eredményes, ha a gyermek:

- Játékát a felszabadult öröm, önkifejezés jellemzi.
- Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.
- Bekapcsolódik a közös játékokba, vannak önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Képes több napon keresztül kitartóan is részt venni ugyanazon játéktémában.
- Képes egyéni ötlet alapján építeni, konstruálni, bonyolultabb építményeket létrehozni.
- Játékában dominánsan jelentkezik a szerepjáték, ehhez tudja társaival a teret önállóan alakítani, eszközöket összeválogatni.
- Képes saját élményeinek eljátszására.
- Szívesen vállal szerepet.
- Vannak egyéni ötletei, javaslatai, képes önállóan játékot kitalálni.
- Elfogadja társai javaslatait, ötleteit, vezető vagy alárendelt szerepet is hajlandó vállalni.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Szívesen kapcsolódik be szabályjátékokba, képes a szabályok betartására. Másokat is figyelmeztet azok betartására.
- A felmerülő konfliktusok megoldására törekszik.
- Problémahelyzetek megoldására kreativitása jellemző.
- Interakciója gazdag, kulturált, érthető.
- Képes vigyázni az általa használt játékeszközökre, használat után azokat a helyére teszi.

VII.2. Verselés, mesélés

Célunk: A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.

A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése, a magyar népi, klasszikus és kortárs gyermekirodalmi alkotások megszerettetése. Régi értékek, hagyományok, szokások közvetítése, fantázia, képzelet mozgósítása a külvilágra irányított megismerési törekvések segítése érdekében, a gyermeki érzelmi világ színesebbé tétele.

Megvalósítás:

- Óvodánkban a mesék, versek, mondókák világa az anyanyelvi nevelés egyik legfontosabb eszköze. Értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyerekek számára, érzelmeket gazdagít, valamint a biztonságos önkifejezés megalapozásában is nélkülözhetetlen szerepe van. Szorosan kapcsolódik az énekhez, zenéhez, mozgásos játékokhoz.
- Tudjuk, hogy a mesehallgatás a gyermek legtermészetesebb igénye. Ezért tartjuk fontosnak a mindennapi mondókázást, mesélést, verselést. A részvétel nem kötelező.
- A vers és a mesehallgatás elengedhetetlen feltétele a nyugodt körülmények megteremtése a szabad játék folyamatában, ami nem azonos a játékok elpakolásával. A csoportszobák berendezését úgy alakítjuk ki, hogy legyen bennük egy-egy nyugodt sarok (párnák, bábok, paraván, könyvek), ahol ennek a kezdeményezésnek mindig megfelelő teret adhatunk. Már a legkisebb csoportokban is igyekszünk úgy alakítani a szokásrendszert, hogy ez alatt a tevékenység alatt a játszó gyerekek magatartásukkal ne zavarják társaikat.
- A kezdeményezések időtartama mindig a gyermekek érdeklődésétől függő.
- Az óvodába kerülő gyermekek első igazi irodalmi élménye a mondókákhoz, ölbéli játékokhoz kapcsolódik. Befogadásnál a ritmikus mondókák, ringatók kiemelt fontossággal bírnak. A vigasztaló rímusok a felnőtt barátkozását, elfogadását jelentik. Éppen ezért igyekszünk ennek a lehetőségét folyamatosan biztosítani a nap folyamán.
- Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan igyekszünk rászoktatni a gyerekeket a mese figyelmes meghallgatására. Először ezekből is a rövidebbeket használjuk, majd fokozatosan a már kicsit hosszabbakkal folytatjuk.

- A kisebbeknél fontosnak tartjuk a mese képi megjelenését életkori sajátosságoknál fogva. A nagyobbaknál már kép nélküli meséléssel, metakommunikatív eszközök erőteljesebb alkalmazásával is ösztönözzük a gyerekekben a belső kép kialakulását.
- A jó példák nyomán játékokban egyre gyakrabban fordul elő a mesélés, verselés, bábozás, az ismert mondókák, halandzsa szövegek, kiolvasók mondogatása, ismétlése. Ennek hatására az óvodapedagógus segítségével szívesen jelenítik meg a meséket, a mesékhez kapcsolódó élményeiket a közös dramatizálások során, megindul az igazi bábozás.
- A mindennapi verselés, mesélés hatására a gyerekek alkotó módon élik meg a saját mese, versalkotás örömét. Az önálló történetek kitalálását fokozatosan valósítjuk meg, megkezdett mese befejezésével, a mese egy-egy részletének dramatizálásával, utánzással, mozgásos megjelenítéssel, a mese egy-egy részletének kiegészítésével, a mesék kérdések alapján történő feldolgozásával, képről kitalált közös, majd egyéni történettel. Az önállóan kitalált versekhez, mesékhez, történetekhez zenei eszközöket is biztosítunk számukra.
- Az otthonról hozott verseket, meséket is szívesen hallgatjuk, sőt biztatjuk a szülőket arra, hogy gyermekeiknek minél több mesét mondjanak, közösen mondókázzanak, verseljenek.
- Az alvás előtti mesemondás a nyugodt pihenés feltétele. Folytatásos meséket ilyenkor gyakrabban alkalmazunk főként a nagyobbaknál.
- Az irodalmi anyag igényes összeállítása – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, klasszikus és kortárs irodalmi művek - óvodapedagógusaink feladata, a kiválasztásnál figyelembe véve az életkori fejlettséget, ennek megfelelően a cselekmény bonyolultságát, az aktualitást, szükség szerint a multikulturális nevelés jelenlétét a csoportban. Fontos, hogy a kiválasztott versek, mesék megerősítsék a gyerekekben a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolást.
- A gyermeki kommunikáció alapvető eleme a tiszta beszéd, melynek anatómiai feltétele a beszédszervek megfelelő fejlettsége. Ezek ügyesítését, erősítését számos mindig kéznél lévő eszközzel, játékkal igyekszünk megvalósítani (szappanbuborék fújó, toll, papír, ping-pong labda, tükör, célba fújó játék).

- A beszédészlelés, megértés fejlődésére a tartalmilag, alakilag ép beszédű gyermekeknél is nagyon odafigyelünk és személyes példaadással igyekszünk a helyes formákat bemutatni, gyakorolni (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, mondatalkotás, verbális, nonverbális jelzések).
- A beszédértési, beszédészlelési zavarral küzdő gyerekek nyelvi kommunikációjának lemaradását szakemberrel közösen igyekszünk javítani. A beszédészlelés fejlesztése differenciáltan a szakember által javasolt játékokkal, játékos tevékenységgel történik, különös hangsúlyt fektetve a helyes légzés, beszédtempó, hangsúly, ritmus, hanglejtés kialakítására.
- Számos bábelőadás, színházlátogatás, könyvtárlátogatás, mesemondó versenyen való részvétel gazdagítja a gyerekek irodalmi élményeit.

Javasolt tartalom:

(2,5) 3-4 évesek	<p>Mese: rövid, egyszerű cselekményű állatmesék, történetek, halmozó és láncmesék</p> <p>Vers: rövid, ritmikus mondókák, népi mondókák, rigmusok, zenei hatású játékos versek</p>
4-5 évesek	<p>Mese: összetettebb, többfázisú népmesék, állatmesék, egyszerűbb szerkezetű tündérmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék, magyar klasszikus és mai magyar írók modern meséi</p> <p>Vers: mondókák, népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók, rövid, humoros, ritmikus versek, klasszikus és mai magyar költők versei</p>
5-6 -7 (8) évesek	<p>Mese: hosszabb népmesék, verses mesék, klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, modern mesék, novellisztikus, realisztikus mesék, műmesék, más népek meséi, a gyermek közvetlen környezetéről, az őt körülvevő természeti jelenségekről, növényekről, állatokról, szülőföldről szóló művek, kortárs irodalmi művek, magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi,</p> <p>Vers: mondókák, népi mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, találós kérdések, közmondások hosszabb tréfás, lírai versek</p>

Az óvodapedagógus feladata:

- Irodalom iránti érdeklődés felkeltése, irodalmi, esztétikai fogékonyság megalapozása változatos irodalmi élmények közvetítésével, mindennapi verselés, mesélés, mondókázás biztosításával.
- Az anyanyelvi kultúra, ízlés fejlesztése a népi, klasszikus, és kortárs irodalmi művek közvetítésével, a kultúra átörökítése a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek megismertetésével, irodalmi művek érték, élményközvetítő hatásainak érvényesítése. A felhasznált irodalmi anyag változatos, igényes összeállítása.
- Mindennapos nyugodt mesélés légkörének megteremtése.
- Irodalmi élmények változatos eszközökkel és helyzetekben való feldolgozása, mintakövető előadásmód alkalmazása.
- Önkifejezés lehetőségeinek felkínálása, saját mese, versalkotásra, dramatizálásra, bábozásra ösztönzés.
- A beszédkedv felkeltése és megőrzése.
- Kommunikációs készség fejlesztése önálló vers és mesemondással, differenciálás.
- Nyelvi képességek fejlesztése: helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, hangsúly, hallási és beszédhallási figyelem, hallási differenciáló képesség, akusztikus verbális emlékezet, helyes nyelvtani struktúra, verbális, nonverbális jelek megjelenítési készsége.
- A gyerekek beszédszínvonalának emelése, folyamatos szókincs bővítés, a beszédmegértés képességének fejlesztése.
- Gyermeki szorongás feloldása, belső képi világ fejlesztése a mesék segítségével.
- Irodalmi alkotásokhoz, könyvhöz fűződő érzelmi viszony megalapozása, könyvvel helyes bánásmód elsajátíttatása, olvasóvá nevelés.
- Szükség szerint válogatás a nemzeti, etnikai kisebbségek verseiből, meséiből, migráns gyerekek hazájának kulturális értékeiből.
- IKT eszközök, online lehetőségek beépítése, tudatos használata az irodalmi élmények gazdagítására.
- Egyéni fejlettséget figyelembe véve differenciált foglalkozás a kiemelt figyelmet igénylő gyerekekkel.

VII.2.1. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel várja a mesélést.

- Szívesen mondogasson spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, elbeszéléseket, befogadóból előadóvá váljon.
- Szívesen bábozzon, meséljen mások szórakoztatására is.
- Szívesen játsszon az anyanyelv hangjaival, szavaival, ízlelgesse annak zeneiségét, humorát.
- Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget adott ünnepi alkalomhoz.
- Figyelmesen tudja végighallgatni az óvónő, majd társai mesélését.
- Tudjon néhány mesét, verset, tudjon rövid történetet, mesét kitalálni, meserészletet szóban kiegészíteni, visszamondani, emlékezetből felidézni.
- Legyen képes a halottak képi megjelenítésére.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit /szereplők, események/, nevezze meg azokat.
- Tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat.
- Nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzze a mondatokat, érthetően, folyamatosan beszéljen.
- Vegyen részt dramatikusjátékokban, közös műsorok készítéseiben.
- Választékosan beszéljen, a szófordulatok, új szavak beépüljenek aktív szókincsébe, gazdagodjon szókincse.
- Tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyv állagát.

VII.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk: a gyerekek zenei érdeklődésének felkeltése, a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése által zenei ízlésének, kreativitásának, esztétikai fogékonyságának formálása.

Zenei anyanyelv megalapozása, a magyar néphagyományokban felfedezhető népdalok, dalos játékok, mondókák, és más népek dalainak, műzenei alkotásainak a közvetítése által.

Megvalósítás:

- Zenei nevelésünk alapja a közös éneklés, játék, közös mozgás, mely kiegészül a népi játékok, hagyományápolás, népszokások körével. A zenei nevelésnek óvodánkba kiemelt szerepe van a hagyományápoláshoz kötötten. A zenei képességek fejlesztése Kodály Zoltán zenei módszereire, valamint Forrai Katalin által kidolgozott szakirodalomra épül. Ezt egészítik ki a hagyományápoláshoz

kapcsolódó magyar népdalok, az igényesen válogatott más népek dalai a multikulturális nevelés érdekében, és a műzenei alkotások.

- A zenei nevelés feltételeként minden csoportszobában megtalálhatóak az alapvető hangszerek - cintányér, dob, triangulum, zörgő kocka, csengő, ritmusbot -, a szükséges kiegészítő kellékek – kalap, vőfélybot, kendő-, a gyerekek által barkácsolt ritmuseszközök, amelyeket a gyerekek által könnyen hozzáférhető polcokon tartunk, hogy minden kínálkozó alkalom esetén elérhetőek legyenek.
- Már az óvodába lépéstől fontosnak ítéljük meg a mindennapi éneklést, mely családias, jó hangulatot teremt a csoportban, és megszeretteti a gyerekekkel a dalolást.
- Az óvodapedagógusok a nap folyamán mindig biztosítják az énekes, mondókás játékok lehetőségét, ehhez szükséges feltételeket. Az énekes játékok nagymértékben hozzájárulnak a népi szokások megismeréséhez. Ezt a célt kiválóan szolgálják a körjátékok, énekekhez kapcsolódó kétszemélyes, páros táncok, melyek élethelyzeteket elevenítenek meg, emberi szokásokat mutatnak be játékos formában.
- A mindennapok tevékenységéhez kötődő szituációk számtalan lehetőséget nyújtanak, hogy óvónőink dallal kapcsolódjanak hozzájuk. A gyerekek spontán ének – zenei kezdeményezéseit tiszteletben tartjuk, hagyjuk őket kibontakozni.
- A zenei képességfejlesztés feladatait, az ehhez kapcsolódó játékokat óvodapedagógusaink tématerülvükben minden hétre megtervezik. Igyekeznek ezeket mikrocsoportos formában megvalósítani, melynek keretében sokkal több lehetőség nyílik az egyéni segítségnyújtásra, differenciált fejlesztésre.
- Egyszerű népi hangszerek, ritmushangszerek megismerését fontosnak tartjuk, igyekszünk ezek megismerésére, kipróbálására is lehetőséget biztosítani. Egyszerű, hangszerek közös készítésére, zenei tevékenységekben való felhasználásra is törekszünk a gyermekekkel.
- A zenei anyag, a zenei nevelés módszereinek kiválasztásánál mindig figyelembe vesszük, hogy az adott helyen és időben milyen az adott gyermek, gyermekek kapcsolata. Tiszteletben tartjuk a más-más kultúrával bíró, kulturális környezetből érkező gyerekek zenei értékrendjét.
- A zenehallgatás a nap bármely szakaszában történhet bármilyen tevékenységgel összefüggésben. A komolyzenei művek kiválasztásánál is arra törekszünk, hogy ezek hangulatukban a gyerekekhez közel állóak legyenek, melyek hatására

megindul a gyerekek "alkotó fantáziája" a gyermektánc, a mozgás. Az ünnepekhez kapcsolódóan különleges zenei élményújtásra törekszünk - iskolások éneke, hangszeres játéka, óvodapedagógusok együttes éneklése, óvodai néptáncsoport előadása.

Javasolt tartalom:

(2,5) 3-4 évesek	Eleinte elsősorban az ölbeli egy-két személyes játékok, lovagoltatók, hintáztatók, höcögtetők, ringatók. Ezt követik a rövid mondókák, az egyszerű játékos mozdulatokkal kísért 4-5 hangból álló énekes játékok.
4-6 évesek	Tréfás mondókák, kiszámolók, a csigavonalat, hullámvonalat formáló, szerepcserére épülő hosszabb énekes játékok, hagyományokhoz kapcsolódó népdalok, egyszerű mozgással kísérelhető alkalmi dalok.
5-6 -7 (8) évesek	Csujogatók, csúfolók, nyelvtörők, kiszámolók, sorgyarapító, fogyó – fogó, kapus, hidas, párcsere, dallamalkotó játékok, valamint egyszerű tánclépést motiváló dalok, kisebbekkel való ölbeli játékok.

Az óvodapedagógus feladata:

- Zenei képességek, készségek (ének, ritmus, hallás, mozgás) kialakítása, fejlesztése, a magyar népi kultúra kincseinek, a népi hagyományok, a műzenei alkotások, ünnepekhez kapcsolódó zenék, dalok, más népek dalainak, zenéinek megismertetése által, igényes válogatással az adott csoporthoz, évszakhoz, hagyományhoz, ünnephez kapcsolódóan.
- Népdalok éneklésével, gyermeki néptáncsal, a népi gyermekjátékok sokszínűségével a hagyományok megismertetése, továbbvitele.
- Szükség szerint a nemzeti és etnikai kisebbségek és migráns gyerekek hazájának kulturális értékeit figyelembe vevő dal és zenei anyag választása.
- Zenei élmény befogadásához kellemes, nyugodt légkör biztosítása.
- Közös éneklésen keresztül, az éneklés, zenélés tevékenységeinek megszerettetése, a gyermek zenéhez való pozitív viszonyulásának elősegítése.
- A gyerekek ösztönös, spontán kezdeményezéseinek erősítése, zenei kreativitás, alkotókészség fejlesztése.

- A zene befogadására való képesség megalapozása, változatos módszerek alkalmazása a zenei készségek, képességek egyéni sajátosságoknak megfelelő fejlesztése, fejlődése érdekében.
- Közös zenei hangszerek készítése, felhasználása a zenei készség, képességfejlesztésre.
- Tehetségek felismerése, lehetőség biztosítása a tehetség kibontakoztatása érdekében, tiszta, kifejező éneklésben, énekhangban, mozgásban, ritmikában lévő fejlesztési lehetőségek célirányos kihasználására való törekvés, kiemelt figyelmet igénylők támogatása.

VII.3.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Szívesen, sokat énekeljen örömmel, élvezettel játsszon önállóan néhány énekes, mozgásos, felelgetős játékot, körjátékot társaival.
- Gátlások nélkül tudjon együtt énekelni, merjen egyedül is énekelni.
- Szívesen énekelje, mondogassa a hagyományokhoz kapcsolódó énekeket, rigmusokat, mondókákat.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerjen néhány tánc lépést, szívesen kezdeményezzen gyermektáncot, könnyed, tiszta, játékos mozdulatokkal kísérve ezeket.
- Ismerje fel dallammotívum alapján a hallott dalt, dúdolja az ismert dallamot, tudja azt visszaénekelni.
- Legyen képes dallamot bújtatni jelre, dallam és ritmus visszhangjátékot játszani.
- Próbálkozzon dallamrögtönzésekkel. Találjon ki dallamot, a dallamhoz mozgást, játékot.
- Érzékelje a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú közti különbséget dallamban, ritmusban.
- Tudja megkülönböztetni tárgyak és környezete hangjait.
- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Tudjon ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érezze az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát. Tudja az egyenletes lüktetést és a ritmust megkülönböztetni mozgással, járással, tapssal.
- Érdeklődéssel, szívesen hallgassák az óvónő és egymás éneket, hangszeres játékát.
- A zenehallgatás örömet okozzon számára, tudjon rá élvezettel figyelni.

- Kreativitás jellemezze zenei önkifejező tevékenységét: zenei kérdés –felelet kitalálása, hangszeres játék, zenekar alakítás, zenei eszközkészítés.

VII. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk: Az ábrázoló folyamatok örömteli tevékenységként való megélése. A rajzolás, festés, kézimunka segítségével a tárgyi világkép megismerési, feldolgozási, újraalkotási lehetőségének megteremtése, intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása, továbbá műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés.

A gyerekek élmény és fantáziavilágának, szabad és plasztikai önkifejezésének elősegítése, tér, forma, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük, finommotorikájuk fejlesztése.

Megvalósítás:

- Az alkotó tevékenységeknek minden csoportszobában kijelölt helye, asztala van, ahol a szükséges eszközöket könnyen elérhetik a gyerekek, amely mellett mikrocsoportokban kényelmesen, nagyobb zavarás nélkül nyugodtan tevékenykedhetnek. Szükség esetén megfelelő szervezéssel több asztal is biztosítható a megvalósításhoz.
- Ez egy sokszínű tevékenység, amely az óvodai nevelés egészét áthatja, amelyre állandóan igyekszünk lehetőséget teremteni.
- Ehhez a nap bármely szakában a gyerekek rendelkezésére állnak az tevékenység különböző eszközei a számukra könnyen elérhető polcokon, amit időről időre igyekszünk egy-egy új eszközzel, anyaggal bővíteni (varrás, szövés, termések, stb.)
- A kisebbeknél a vastagabb, stabilabb fogást biztosító eszközöket, nagyméretű felületeket részesítjük előnyben, a nagyobbaknál a vastagok mellett a vékonyabb, finomabb mozgás összerendezettséget igénylő eszközöket, kisméretű felületeket is változatosan használjuk.
- Már a legkisebb kortól törekszünk az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatni a gyerekeket. Ezt sok-sok gyakorlással, segítséggel próbáljuk elérni, eleinte csak figyelve az eszközhasználatot.
- Személyes beszélgetések során a szülőket is arra ösztönözzük, hogy otthon is legyen lehetőségük a gyerekeknek az eszközök változatos használatára, merjenek a gyerekekkel együtt tevékenykedni. A szülők figyelmét felhívjuk a balkezes gyerekek eszközhasználatára.

- Tervezőmunkánkban mindig a heti nevelési célkitűzésnek megfelelő, aktualitásnak megfelelő témajavaslatot, tématervet, projekttervet jelölünk meg, melyet a gyermekek érdeklődésétől, meglévő élményeitől, egyéni látásmódjától, sajátosságaitól, kézügyességének fejlettségétől függően szabadon választható technikai megoldással oldhat meg, ami a gyermek érdeklődésétől fogva szükség szerint módosulhat.
- A belső képek gazdagítására törekszünk, óvodapedagógusaink mérsékletes beavatkozása segíti az egyedi képalkotások megjelenését.
- Az óvodapedagógusok változatos technikákkal, eszközök biztosításával, témák felhasználásával igyekeznek az ábrázoló tevékenység iránt kevésbé érdeklődő gyerekeket is motiválni. A technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, eszközhasználat bemutatása fokozatos, gyakorlása folyamatos.
- Kiemelt figyelmet fordítunk az ezen a területen lemaradást mutató gyerekek egyéni fejlesztésére, illetve a tehetséges gyerekek számára külön lehetőségek biztosítására (pályázatok, rajzverseny).
- Fontosnak tartjuk az értékelést. Mindig a pozitívumokat emeljük ki a gyerekek egyéni fejlettségéhez, fejlődéséhez mérten. Ösztönözzük őket egymás munkájának megtekintésére, véleményalkotásra.
- Fontos feladatunk a népművészeti elemek, nemzeti szimbólumok megismertetése, felhasználási lehetőség biztosítása adott ünnepkörhöz kapcsolódóan.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermeki alkotótevékenység, alkotó légkör feltételeinek megteremtése.
- Jó minőségű, használható eszközök biztosítása, az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- Az egyes technikákhoz kapcsolódó egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése, munkafolyamatok sorrendiségének megismertetése.
- Alkotást motiváló élmények biztosítása, a szabad alkotás örömeinek megtapasztaltatása, alkotótevékenység minőségének, önkifejezésének segítése az egész nap folyamán.
- A gyerekek hozzásegítése a tevékenység funkciórömeinek sokszori átéléséhez.
- A vizuális megértés, befogadás megalapozása, belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, változatos lehetőségek felkínálásával.

- A vizuális percepció, emlékezés, képzelet fejlesztése, megalapozása. Taktilis (tapintási) ingerek erősítése.
- Szín- és formavilág gazdagítása.
- Kéz, ujjak összerendezett mozgásának finomítása, helyes ceruzafogás elsajátítása.
- Képi gondolkodás fejlesztése, képi, kommunikációs nyelv kialakulásának elősegítése.
- Térbeli világ síkban történő megjelenítésének megtapasztaltatása, sík és térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Esztétikai érzék, esztétikai fogékonyság, szép iránti nyitottság fejlesztése, a környezet esztétikai alakítására vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- A lemaradást mutató gyerekek differenciált segítése a saját szintjükhöz képest történő fejlődésben.
- Tehetségek felkarolása, bátorítása.
- Gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken, közösségi térben való bemutatására, kiállítására törekvés jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódóan.

VII.4.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Örömet lelje az alkotótevékenységben, örömmel, saját kezdeményezésre alkosson.
- Képkalkotásában egyéni módon jelenjenek meg élményei, elképzelései.
- Formaábrázolása változatos legyen, hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző formai jegyeket.
- Tudjon egyszerű formát mintázni emlékezet, megfigyelés alapján.
- Emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, próbálkozzon a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Ábrázolása változatos szín és forma használatot, tagoltságot mutasson.
- Tudjon kifejezni a képfelületen elemi térviszonyokat egyéni módon képkalkotásában. Használja a képi kifejezés eszközeit.
- Megfelelően használja az eszközöket - rendelkezék helyes ceruzafogással, eszközhasználattal, tartsa tisztán az eszközöket.
- Önállóan tudja alkalmazni a megismert technikákat, díszítsen tárgyakat, kreatívan alkalmazva akár egyszerre több ismert technikát.
- Vegyen részt a tér rendezésében, figyelembe véve az alapvető térviszonyokat.

- Tudja megfogalmazni élményeit, beszélgessen alkotásairól, legyen véleménye saját és társai munkájáról.
- Önállóan és csoportosan is készítsenek alkotásokat, játékokat, kellékeket, ajándékokat.

VII.5. Mozgás

Cél: A gyermekek természetes mozgáskedvének felkeltése, megőrzése, mozgásigény kielégítése, mindennapi mozgás alapjainak lerakása változatos szabad, és tervezett mozgásos tevékenység által.

Rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása, a mozgástapasztalatok bővítése, a természetes, harmonikus mozgás fejlesztése, a testi, képességek, mozgáskészség alakítása, fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás fejlesztése (kondicionális, koordinációs), szociális képességek önbizalom, önértékelés növelése.

Megvalósítás:

- A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Rendszeres mozgással, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő mozgásos játékokkal, feladatokkal biztosítjuk a gyerek egészséges életmódjának kialakulását. Kiemelkedő szerepet kap az óvodapedagógus mintaadása.
- A gyereknek joga, és szükséglete hogy mindennap kedvére mozoghasson. Mi igyekszünk ezt az igényt kielégíteni mindennap spontán, vagy irányított mozgásos tevékenységek biztosításával, ötletadással, lemaradást kompenzáló játékok ajánlásával, mozgást ösztönző eszközökkel, lehetőség szerint minél többet a szabad levegőn.
- A gyerekek mozgásigénye eltérő. Célunk hogy minden gyerek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, mozgásigényének legmegfelelőbb tevékenységet.
- Fontos, hogy felkeltsük, fenntartsuk a gyerekek mozgáskedvét, megszerettessük a mozgást. Lényeges a motiváció, a körülmények megteremtése, szabályok kialakítása, pozitív megerősítés.
- Heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenységet is tartunk az iskola tornatermében, vagy a csoportszobában, jó idő esetén, az udvaron. A játékot, a játékosságot a témahéthez, projekthez kapcsolódóan alapvető eszközként értelmezzük, alkalmazzuk a szervezett mozgásos tevékenységekben is.

- Csoportszobáink mozgatható berendezései lehetőséget biztosítanak a könnyen átalakítható, nagyobb mozgásteret igénylő helyek kialakítására is. Udvarunkon nagy mozgástér, változatos udvari játékeszközök biztosítják a zavartalan mozgás lehetőségét, testi képességek sokoldalú fejlesztését. Az iskola tornaterme könnyen megközelíthető.
- Igyekszünk a „PEK-torna, a Mozgáskotta, a Lábtorna, a Vitamintorna” elemeit rendszeresen, következetesen beépíteni a mozgásanyagba, a még egyénre szabottabb mozgásfejlesztés, javítás érdekében.
- Az egyéni fejlődési ütemet tiszteletben tartva hagyjuk a gyerekeket egyéni módon reagálni, szabadon mozogni, odafigyelve a mozgás, a pihenés helyes arányának betartására, biztosítására.
- Igyekszünk személyes példamutatással ösztönözni a gyerekeket a mozgás megszerettetésére, a hibákat a helyes mozgás dicséretével javítani, a félnélőbb gyerekeket közvetlen segítségnyújtással is bátorítani.
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását támogatjuk, figyelünk, hogy az értékelés, a hiba javítása személyre szóló, motiváló hatású legyen.
- Nagycsoportosaink minden évben részt vesznek vízhez szoktatáson, rendszeresek a kirándulások, séták.

Az óvodapedagógus feladata:

- Rendszeres mozgással az egészséges életvitel alapjainak lerakása.
- A természetes mozgáskedv megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A természetes mozgások alakítása, fejlesztése, sokoldalú mozgástapasztalat szereztetése az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető mozgásformák, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása az udvaron és a csoportszobában egyaránt.
- A mozgás és a mozgásigény különbözőségének figyelembe vételével a mozgásigény kielégítése, ösztönzés a mozgásra.
- A természetes mozgás: járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás, motorikus képességek differenciált fejlesztése, az alapmozgások koordinációjának elősegítése.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése, rendszeres kondicionálás (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).

- Mozgáskoordináció, nagy és finommozgás fejlesztése, harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása.
- A szem-, kéz-, láb koordinációjának fejlesztése.
- A nagymozgások, rugalmasság, egyensúlyérzék párhuzamos fejlesztése
- A testrészek megismertetése, testséma ismerete, testtudat fejlesztése.
- Téri tájékozódás, laterális dominancia, egyensúlyérzék fejlesztése.
- A társ észlelése, önfegyelem, szocializációs, alkalmazkodó, együttműködő, kooperációs képesség, tolerancia fejlesztése.
- Egészséges versenyszellem alakítása, formálása.
- A készségek, képességek egyénhez igazított, differenciált fejlesztése, prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgás, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, testséma, térpercepció, finommotorika, keresztcsatornák fejlesztése.

VII.5.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szeresse és igényelje a mindennapi mozgást, legyen kitartó a mozgásos játékokban.
- Sajátítsa el a természetes mozgások elemeit, mozgása legyen harmonikus, összerendezett.
- Szeressen futni, kocogni, egyensúlyozzon különféle tárgyakon, szereken.
- Mozgását, testi igényeit, viselkedését legyen képes szándékosan irányítani.
- Ismerje a szakszavakat, kifejezéseket, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Téri tájékozódása kialakult, ismerje az irányokat, mozgás közben tudjon irányt változtatni, az irányokat megnevezni, tudjon a térben tájékozódni.
- Magabiztosan alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket, legyen képes azt beazonosítani.
- Kondicionális képességek tekintetében az életkori, egyéni sajátosságoknak megfelelő erőnléttel, gyorsasággal, állóképességgel, hajlékonysággal rendelkezzen.
- Koordinációs képességek tekintetében az életkori, egyéni sajátosságoknak megfelelő ritmusképességgel, egyensúlyérzékkel, mozgásszabályozó képességgel, ügyességgel rendelkezzen.
- Legyen képes sor- és köralkotásokra.
- Tudjon fél és páros lábon szökdelni.
- Ugorjon át kisebb akadályokat.
- Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- Tartsa be a szabály, ügyességi, verseny játékoknál a szabályokat.

- Tudja elfogadni a vesztes tényét, növekedjen kudarctűrő képessége, egészséges versenyszellemmel küzdjön.
- Legyen képes alkalmazkodni társaihoz, legyen fejlett az önuralma, legyen toleráns, együttműködő, segítőkész.

VII.6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk: A szűkebb és tágabb természeti, tárgyi környezet felfedezése során a gyerekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értéke iránt, a természetes és mesterséges környezettel való harmonikus kapcsolat támogatása.

A környező világ mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér, síkbeli, formai összefüggéseinek felfedezése során sokoldalú tapasztalatszerzéssel a környezetben való magabiztos eligazodás, tájékozódás megalapozása, felfedezés örömeinek megtapasztalása.

Környezettudatos gondolkodás, magatartás megalapozás, környezet védelme óvodán belül és kívül életkorhoz igazodóan.

Megvalósítás:

- A környezeti nevelés színterét nehéz szétválasztani a többi nevelési területtől, szinte körbefogja azokat, ezért az évszakok témakörét alapul véve, komplexen a környezet megismerésére építve, abba foglalva tervezzük, szervezzük óvodai életünket, témaheteink, tématerveink, projektjeink tartalmát. A négy évszak ritmikusságára, változásaira, a hónapok aktuális eseményeire, jeles napokra építünk.
- Az óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat a gyereket körülvevő szűkebb, tágabb természeti, társadalmi környezet megismerése. Ezeket az ismereteket változatos, sokoldalú tapasztalatszerzés útján sajátítják el óvodásaink szűkebb és tágabb környezetükben.
- Tapasztalatokat közvetlen megfigyeléssel, tevékenykedéssel szereznek. Olyan tapasztalatokat igyekszünk velük szereztetni, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Megismertetjük velük a szülőföld, az itt élő emberek, a helyi szokások, családi és tárgyi kultúra értékeit, emlékeit. Személyes mintaadással közvetítjük számukra ezek védelmét, óvását, szeretetét.

- Mindezek közben igyekszünk önálló véleményalkotásra, döntések meghozatalára ösztönözni gyermekeinket az irányított, és spontán megfigyelésekből adódó vélemények egyeztetésével, cseréjével.

A természeti, társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok kiemelt körei óvodánkban:

Társadalmi környezet:

- A családdal, önmagával kapcsolatos ismeretek, neve, lakcíme a család otthona, a szülők foglalkozása, munkahelye, szabadidős elfoglaltságuk, otthoni feladataik, különös hangsúlyt fektetve a gyermek családban elfoglalt helyére, ünnepek a családban.
- Az óvoda, mint intézmény és környezetének megismerése.
- Az óvoda környékén található intézmények megismerése látogatások során. (iskola, kultúrház, bolt, orvosi rendelő, stb.)
- Az intézményekben, a környezetben megvalósuló foglalkozások megismerése.
- A közvetlen és tágabb környezetben való helyes közlekedési szokások, közlekedési eszközök, közlekedési szabályok ismeretének átadása. A községben, illetve alkalmanként a közeli városban ezek ismeretének megalapozása, gyakorlása, illetve közlekedési hét szervezése, tapasztalatok különböző szituációkban való gyakorlása.
- Testséma ismeret fejlesztése, saját testen való tájékozódás, testrészek ismerete, érzékszervek, az orvos gyógyító munkája, látogatás a rendelőbe.
- Tájékozódás a környezetben – téri tájékozódás – önmagához, tárgyhoz viszonyítva, a környezetben való helyes eligazodás, játékos gyakorlás, beszélgetés, kirándulás, séta.
- Színek felismerése – alap és kevert színek felismerése, gyönyörködés a színekben, esztétikai érzék fejlesztése, színkeverés, színösszeállítás.

Természeti környezet:

- A természeti környezet fellelhető formáinak, környezet jelenségeinek, változásainak megfigyelése az évszakok változásán keresztül történik.
- Ezen belül kiemelt szerepet kap az évszakok, napszakok felismerése, megnevezése, az időjárás változása, az ezzel összefüggő jelenségek, változások megfigyelése, összefüggése. Ezek megismerését rendszeresen szervezett kirándulások, séták, látogatások segítik.

- A közvetlen környezet mögött a tapasztalatszerzési lehetőségeken túl évente több alkalommal a tágabb környezet megismerését is szolgáló kirándulások is színesítik a változatos, új ismereteket nyújtó tapasztalatszerzéseket. Ezek során igyekszünk rámutatni az életközösségek kapcsolati rendszerének fontosságára, az élőlények szerepére az adott életközösségben, a természet egyensúlyának fontosságára, megóvására.
- Az óvodán belül kerti munkák során végzett megfigyelések, a természet sarokban végzett kísérletezgetések, a kirándulásokon szerzett ismeretek, tapasztalok feldolgozása is céljaink elérését segíti.
- Minden alkalmat, és lehetőséget megragadunk, felhasználunk a környezettudatos magatartás megalapozására, fejlesztésére.
- Kiemelt feladatunk a környezet tevékeny megismerésének széleskörű lehetőségeit biztosítani. A spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzéshez óvodapedagógusaink igyekeznek elegendő időt, helyet, eszközt biztosítani, lehetőség szerint mindent a saját környezetében, változásaiban megismertetni, megfigyeltetni. Összefüggéseket fedeztetünk fel, oksági viszonyokat igyekszünk megmutatni minden helyzetben, tevékenységben, többféle feldolgozási módszerrel, mikrocsoportos formában.
- A gyerekek kérdéseire mindig az életkornak megfelelő, de tudományosan megalapozott válaszokat igyekszünk adni, figyelembe véve az egyéni sajátosságokat.
- A szülőket is igyekszünk a helyes szemléletmód alakulása érdekében bevonni ebbe a felfedezésbe, a közös kutatómunka, a kérdések közös megválaszolása még közelebb hozza célkitűzéseink elérését.
- Fontos a differenciálás, az adott ismeretek időben való közvetítése, ami a fejlődés meghatározó alapja.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulásának elősegítése.
- Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi és tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.

- Elegendő idő, megfelelő hely és eszköz biztosítása a több érzékszervre ható spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, környezettudatos szokások alakítására.
- A szerzett tapasztalatok szempontok alapján történő rendszerezésének megtanítása, ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyainak, formáinak felfedeztetése, rendszerezése, tapasztalatszerzése játékos formában.
- A valóság objektív bemutatásával segítségnyújtás az összefüggések megláttatásában, szóbeli megfogalmazásában, helyes ítéletek alkotásában.
- Tevékenykedtetés során a közösséghez való tartozás erősítése, a gondolkodási műveletek fejlesztése, logikus gondolkodás megalapozás.
- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben.
- A gyerekek önálló véleményalkotásának elősegítése, döntési képességeik fejlesztése a környezetalakításában.
- Egyéni feladatmegoldásra ösztönzéssel, sajátos logika elfogadásával, differenciált feladatadással az önmagához való fejlődés lehetőségének sokoldalú biztosítása.
- A beszédkezdő, az érdeklődés megőrzése érdekében igényes, értelmi szinthez igazodó válaszadás a feltett kérdésekre.

VII.6.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik.
- Ismeri az őt körülvevő természeti, társadalmi környezetből mindazt, ami szükséges számra az életkornak, egyénnek megfelelő eligazodáshoz.
- Tudja személyi adatait, ismeri a család életét, családtagok otthoni munkáját.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, és szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.
- Meg tudja nevezni saját testrészeit, ismeri az érzékszervek funkcióit, védelmét.
- Ismeri az orvos gyógyító munkáját.
- Ismeri a napszakokat, évszakokat, azok jellemző jegyeit, jellegzetességeit.

- Ismeri a természet változásait, felismeri az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket.
- Különbséget tud tenni az élő és élettelen természet jelenségei, elemei között.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismeri, megnevezi, képes analizálni, szintetizálni, általánosítani.
- Tapasztalatai vannak a felnőttek foglalkozásáról, az ember munkájáról.
- Tisztában van a biztonságos közlekedés szabályaival, alkalmazza is azokat.
- Ismeri a színeket, esztétikai élményt jelentenek számára a környezet színei.
- Gondoza, óvja a környezetében előforduló növényeket, kisebb állatokat.
- Környezetmegóváshoz kapcsolódó tevékenységei életkorhoz igazodóan beépültek a mindennapok tevékenységei sorába (szelektív hulladékgyűjtés, energiákkal, eszközökkel, anyagokkal való gazdálkodás).

VII.7. Külső világ tevékeny megismerése - matematikai tartalmú tapasztalatok és ismeretek szerzése

Célunk: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése változatos, komplex tevékenységeken keresztül.

A környezet mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása mozgás, változatos konkrét érzékszervi és mozgásos élmény, játékos tevékenység, játékokkal való manipuláció, szabad játék nyújtotta felfedezési lehetőségek segítségével. Problémamegoldó, alkotó gondolkodás, kreativitás fejlesztése.

Megvalósítás:

- A matematikai nevelést folyamatként értelmezzük, minden matematikai tapasztalat a környezetünkből származik, minden matematikai tartalom kapcsolható egy-egy környezeti témához. A környezetismeretben megtapasztalt jelenségeket használjuk fel az életkornak megfelelő matematikai műveletek széles körben való gyakorlására. Az élő és élettelen környezet megismerésének folyamatában fölfedezhetik azok formai és mennyiségi sajátosságait.
- Azt valljuk, hogy matematikai tapasztalatot minden helyzetben, minden tevékenységi formában, minden élethelyzet összefüggésében szerezhettek a gyerekek. Éppen ezért igyekszünk, hogy a „tudatos” ismeretszerzési lehetőségek mellett minél nagyobb teret kapjanak a spontán adódó helyzetek, a belőlük adódó szituációkat kihasználása.

- Matematikai érdeklődésüket folyamatosan elégítjük ki, élményeket, eszközöket biztosítunk a tapasztalatszerzéshez. Szemléletüket úgy formáljuk, hogy gondolkodási műveleteik, készségeik, képességeik fejlődjenek. Megismertetjük gyerekeinket a mennyiségi viszonyokkal, halmazokkal, tő és sorszámnevekkel, labirintus játékokkal, a pár fogalmával, egyszerűbb, bonyolultabb társasjátékokkal, tükörkép fogalmával, relációkkal, irányokkal, névutókkal, kiterjedésekkel, tér és síkmértani formákkal, egyéb gyűjtőfogalmakkal.
- A módszerek megválasztásában az óvodapedagógusok szabadon dönthetnek, szem előtt tartva a gyerek életkorából adódó érdeklődését, kíváncsiságát, ismereteit, fejlettségét, fejlesztést igénylő területet.
- A gyerekek által kezdeményezett játék kínálta lehetőségekben folyamatosan figyeljük ötleteiket, alakítjuk gondolkodásmódjukat. Arra törekszünk, hogy a helyzetekből adódóan minél több érzékszervet (látás, hallás, tapintás, mozgás) mozgassanak meg a tapasztalatszerzés, tevékenykedés közben, mely elősegíti az ezzel kapcsolatban szerzett ismeretek könnyebb beépülését.
- Óvodapedagógusaink igyekeznek olyan kérdésekkel, kérdésfeltevással segíteni ezt a folyamatot, amelyek még inkább aktivizálják a gyerekek kíváncsiságát, újabb felfedezésre készítetik őket, majd ezek után önálló véleményalkotásra, problémák keresésére, megoldására.
- Biztosítjuk a választás lehetőségét a különböző játéktevékenységekben, amelyek önálló gondolkodásra, szabályalkotásra készítetik őket. Tudatosan figyelünk arra, hogy megoldást találjanak egy-egy problémára, problémás helyzetre.
- A matematikai nyelv használatához példát adunk a gyerekeknek, konkrét tapasztalataik megfogalmazására biztatjuk őket.
- Nagyon fontosnak ítéljük meg a differenciálást egyénileg vagy mikrocsoportos formában, a problémahelyzetek egyénhez igazított segítő megoldását, hisz csak az egyéni fejlődési ütemhez képest tud előre jutni minden gyermek.

Az óvodapedagógus feladata:

- Matematikai érdeklődés felkeltése, logikus, problémamegoldó gondolkodás megalapozása, matematikai képesség játékos fejlesztése.
- A gyerekek felfedezéseinek segítése jól megtervezett tevékenységekkel.
- Logikusan egymásra épülő, állandóan bővülő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.

- Együttgondolkodás a gyerekekkel, összefüggések megláttatása, ítélőképesség, logikus gondolkodás fejlesztése.
- Segítségnyújtás a hétköznapi tárgyak, események megfigyelésében.
- Összehasonlítások végzése, azonosságok, különbözőségek keresése, analízis, szintézis gyakorlása: összehasonlítás, elvonatkoztatás, általánosítás, konkretizálás, rendezés.
- Matematikai élmények erősítése jól megfogalmazott matematikai kérdésekkel.
- Változatos eszközök biztosítása a nap bármely szakában a készségek, képességek fejlődése érdekében.
- Szóbeli megfogalmazás segítése.
- Iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése.

VII.7.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Örömmel vegyen részt a matematikai tapasztalatszerzésben, gyakorolja és használja a megszerzett tudást változatos helyzetekben.
- Tudjon halmazokat képezni, több szempont szerint létrehozni.
- Legyen képes minőségi eltérések megfigyelésére (nagyobb, kisebb, rövidebb, hosszabb, stb.)
- Hasonlítsa össze mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb).
- Próbáljon önállóan mérni hosszúságot, szélességet, űrtartalmat, tömeget.
- Tudjon oda-vissza számolni tízes számkörben.
- Válogasson halmazokat megadott, és saját szempontok alapján.
- Legyen képes geometriai alakzatok felismerésére, azonosítására, szétválogatására különböző játéktevékenységekben, környezetük tárgyain.
- Válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint (kör, négyzet, háromszög).
- Másoljon, rakjon ki alakzatokat síkban és térben.
- Legyen képes felismerni a mennyiségi, alak-, nagyságbeli, téri viszonyokat.
- Legyen képes mennyiségi eltérések megállapítására (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás, egyesítés)
- Legyen képes geometriai alakzatok felismerésére, azonosítására, szétválogatására különböző játéktevékenységekben, környezetük tárgyain.

VII.8. Munka jellegű tevékenységek

Célunk: A munka fontosságának megláttatása, az elvégzett munka örömeinek megéreztetése. Cselekvő tevékenységen keresztül a gyermeki munka megszerettetése.

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Megvalósítás:

a tapasztalatszerzés, az együttműködés képességének, céltudatosságának, önállóságának, önfegyelmének, kötelességtudatának kialakítása, melyek alapvetően meghatározzák a gyermek közösségben elfoglalt helyét, közösségi kapcsolatait, elősegítik iskolai beilleszkedését.

- A munka jellegű tevékenység mindennapjaink része, természetesen jelenik meg a napi tevékenységek folyamatában. A munka nem különül el élesen a játéktól, a gyerekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki. Kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért végzik a munka jellegű tevékenységeket, később társaikért is szívesen végeznek munkát.
- Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, ezzel biztosítva a munka állandóságát, folytonosságát. Először az óvodapedagógus segítségével, majd fokozatosan haladva az önállóság felé, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik a munka jellegű tevékenységeket.
- Az óvodapedagógusok igyekeznek a megfelelő feltételeket megteremteni a nyugodt munkavégzéshez. Minden olyan munka jellegű tevékenység elvégzésére lehetőséget biztosítunk, amelyre testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek.
- Igyekszünk mindegyik munkafajtánál mintát adni az eszközök helyes használatához, a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Arra törekszünk, hogy gyermekeink minél többször át tudják élni az önként vállalt munka örömeit, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét, segítve a problémamegoldás, feldolgozás útját.

Munka jellegű tevékenységek fajtái:

- **Önkiszolgáló munka:** Az önkiszolgáló munka a gyerekek természetes, mindennapi szükségleteinek - testápolás, öltözködés, étkezés - önálló kielégítését, környezetük rendjének megőrzését, helyreállítását jelenti. Az önkiszolgálás során kialakult szokások, kifejlődött készségek, képességek adják az alapját a későbbi

naposi és egyéb munka jellegű tevékenységeknek. Az önkiszolgáláshoz az óvónők és segítők rendszeres mintát igyekeznek nyújtani az eszközök használatát, a munkafolyamat megvalósítását illetően.

- **Közösségért végzett munka:** A közösségért végzett munkák közül kiemelkedik a naposi munka, az élő környezet rendszeres ápolása (madáretetés, növénygondozás), teremrendezés, önként vállalt kisebb alkalmyszerű munkák, megbízatások, játékkal összefüggő munkák (barkácsolás, javítás)
- **Naposi munka:**A naposi munka közösségi megbízatás, elsősorban az étkezéssel kapcsolatos teendők ellátását, valamint a környezet rendjének megőrzésével kapcsolatos teendők ellátását foglalja magába, valamint egyéb csoportonkénti szokást. A naposság feladattudatot feltételez. A naposi munkához a gyerekek méretéhez igazodó eszközök állnak minden csoport rendelkezésére.
- **Alkalmyszerű munkák:** Egy részük szabályosan ismétlődik, más részük esetleges. Ezek lehetnek: - teremrendezés, díszítés ünnephez kapcsolódóan, ajándékkészítés, megbízatások teljesítése, segítségnyújtás a felnőtteknek, a kisebbeknek.
- **Az önként vállalt kisebb megbízatások** az erkölcsi szokásrendszer megalapozásához járulnak hozzá: felelősségtudat, önállóság, kitartás, kötelességtudat. Fontos az önállóság iránti igény, az egyéni tempó szem előtt tartása, amit egyszerűbb feladatok adásával igyekszünk elérni.
- **A csoport hagyományok ápolásához kapcsolódó munkák** - ünnepi készülődés, takarítás, díszítés, terem átrendezése, ajándékkészítés - feladatai kiemelt részei a munkára nevelésnek. Az óvodapedagógusok igyekeznek minden alkalmat megragadni, hogy minden gyermek, de különösen a gátlásos, egyéb problémával küzdő gyermek valódi sikerélményhez jusson ezen a területen is.
- **A kisebbek segítése** szintén nagyon fontos feladat, melyet vegyes csoport esetén leginkább a saját csoporton belül igyekszünk megoldani, homogén csoport esetén az adott csoporthoz legközelebb eső kisebb csoportba való átmenettel, és az udvaron.
- **Évszakhoz kapcsolódó alkalmyszerű munkák:** az évszakhoz kapcsolódó alkalmyszerű munkák szintén terepei a közösségei életet meghatározó szokásrendszer kialakításának. Ezek lehetnek: környezeti témakörökhöz kapcsolódó gyűjtőmunkák, száraz levelek, avar, gallyak gereblyézése, söprése, összeszedése, hősöprés, csíráztatás, rügyeztetés, növények ültetése, gondozása, fűgereblyézés, homoktakarítás, gereblyézés.

- **Kerti munka:** A kerti munka a gyerekeknek olyan közösségi jellegű tevékenysége, amely közben átéli munkájuk természetére gyakorolt hatását, megfigyelhetik azokat a változásokat, eredményeket, amelyek munkájuk nyomán létrejönnek. Az udvaron a különböző kertek –gyógy-fűszernövény, szikla és veteményeskert - adnak számos lehetőséget a cselekvő tapasztalással egybekötött ismeretszerzésre, készség és képességfejlesztésre. Óvodánkban ennek nagyon széles terepe az óvoda melletti veteményeskert.
- **Növény és állatgondozás:** Az élőlények gondozása bent a csoportszobában és az udvaron is egyaránt fontos feladatunk. Minden csoportban van kialakított természetsarok, melynek ápolása, gondozása, a gyűjtőmunka a gyerekek közös feladata. Egy – egy csoportban a növények mellett kisebb állatok is helyet kapnak (terrárium, akvárium).

Az óvodapedagógus feladata:

- A megfelelő feltételek, gyermeki mérethez igazodó eszközök biztosítása a különböző munka jellegű tevékenységekhez.
- Eszközök helyének kijelölése, balesetmentes használat elsajátíttatása.
- A munkafajták folyamatos bevezetése, figyelembe véve az egyéni képességeket.
- A munkafolyamatok tudatos szervezése a gyerekekkel együttműködve.
- Változatos ismeret és tapasztalatszerzés biztosítása.
- Munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újakkal való bővítése, munkavégzéssel kapcsolatos jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használata.
- Önálló szükségletből fakadó munkavégzés támogatása, ösztönzése, önálló, többféleképpen való próbálkozások segítése ésszerű határok betartásával.
- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek örömeinek érzékeltetésével, eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása.
- A munka eredményének megbecsülésére, munkamegosztásra nevelés.
- Feladatok differenciálása a fokozatosság, önkéntesség alapelvét szem előtt tartva, az egyénhez igazodó legteljesebb mértékű önállósodás érdekében.
- Rendszeres, konkrét, egyénre szabott fejlesztő értékelés, a munka elismerése dicsérettel.

- A család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése, szülők megnyerése az otthon végezhető munka érdekében.
- Baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a pontos utasítások, magyarázatok, személyes példamutatás előtérbe helyezése, szabad tevékenyedési lehetőség, eszközhasználat folyamatos biztosítása.

VII.8.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Alakuljon ki a munka iránti tiszteletük, becsüljék meg a munkát, és annak eredményét.
- Törekedjen önállóságra, szívesen vállaljon önként is feladatokat, munka jellegű megbízásokat, örömmel töltse el vállalt kötelezettségének teljesítése, legyen kitartó a vállalt munkában.
- Ismerje saját képességeinek határait.
- Végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat, ellenőrizze munkája eredményét.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai, bizonyos cselekvések váljanak szokásává.
- Önállóan, igényesen végezze a naposi munkát.
- Figyeljen saját maga és környezet rendezettségére, rendjére.
- Vegye észre környezete rendben tartása érdekében a beavatkozás szükségét.
- Szívesen gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket, állatokat.
- Szívesen segítsen a kisebbeknek.
- Szívesen vállalkozzon egyéni megbízások teljesítésére.
- Szívesen készítsen ajándékot, meglepetést társainak, szüleinek.
- Szívesen dolgozzon együtt társaival, ismerje fel a segítségadás lehetőségeit.
- Legyenek tapasztalatai a munkaszervezés alapvető folyamatairól, célszerűség sorrendjéről, önmaga is legyen képes egyszerűbb folyamatok megszervezésére, megvalósítására.
- Sajátítsa el a szerszámok, munkaeszközök használatát, ismerje az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Legyen képes az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére.

VII. 9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk: A gyerekek kompetenciáinak sokoldalú fejlesztése valamennyi tevékenységi formában, tevékenységi területen a gyermek utánzási hajlamára, közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, élményeire, érzelmi beállítódására építve a gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosításával.

A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudásának fejlesztése.

Megvalósítás:

- Értelmezésünk szerint a játék a tanulás alapvető formája, mely ebben a korban teljes mértékben összekapcsolódik. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai napot áthatja. A spontán, aktív, felfedező játékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a tanulást. A tanulás lehetséges formái lehetnek: utánzások mintá és modellkövetés, szokások alakítása, spontán játékos tapasztalatszerzés, játékos, cselekvéses tanulás, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, az óvodapedagógusok által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, a gyakorlati problémamegoldás.
- Programunk teljes egészében a játékra épül, megkülönböztetve a szabad játék tevékenységet, az óvodapedagógusok által felkínált tevékenységekkel, melyek a szervezett, kezdeményezett tevékenységekben megvalósuló játékos tanulást jelentik. Ezek tervszerűen előkészítettek, számtalan probléma, és feladatmegoldás lehetőségét felajánlottak, tiszteletben tartva a szabad játék túlsúlyát, a gyermeki motiváltságot.
- A tanulási tevékenység megjelenik valamennyi nevelési feladatban, és tevékenységi formában. Komplex tevékenységi rendszerben biztosítjuk az egyéni készségek, képességek fejlesztését, személyiség harmonikus kibontakoztatását. A komplex tevékenységek jelen vannak a szabad játékban, a szabad játékban szervezett tanulási és egyéb tevékenységekben. Ezekben a tevékenységekben, ezeken a területeken keresztül arra törekszünk, hogy a gyermekek spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezzük, bővítsük, mely által egyéni fejlődési ütemének, képességeinek megfelelően fejlődnek megismerő képességei.

- Mindehhez óvodapedagógusaink a tanulást támogató közeg megteremtésére törekszenek az óvoda egész területén, az óvodai élet egész folyamatában. Ehhez a megfelelő hely, eszközök biztosítása elengedhetetlen feltétel.
- Mind a játék, mind a játékos tevékenység során olyan helyzeteket igyekszünk teremteni, helyzeteket kihasználni, továbbfejleszteni, amelyben építünk a gyerekek már meglévő, előzetes tapasztalataira, ismereteire, kíváncsiságára, cselekvő aktivitására, felfedezésére, a problémák megoldására, gyakorlati megoldások keresésére.
- A felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklővé, nyitottá, probléma érzékennyé a gyereket, amiben saját élményeiket önállóan élhetik át. A projekt módszer, témahetek, tématervek alkalmazásával igyekszünk változatos tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítani, komplex ismereteket nyújtani. A gyermeki szabadság tiszteletben tartásával gyermekeink önállóan dönthetnek, hogy milyen időtartamban, milyen mélységben kapcsolódnak bele ezekbe a tevékenységekbe.
- Pedagógusaink támogató, egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő attitűddel igyeksenek a megfelelő mennyiségű, minőségű segítségadással biztosítani az optimális fejlődést. Célunk nem a beavatkozás, hanem a kellő időben, kellő mértékben nyújtott segítség, ami nem azonos a kész megoldások nyújtásával. Olyan helyzeteket teremtünk, amelyekben a gyerek választásaiban, döntéseiben, helyzetmegoldásában való tájékozódás során meg tanul önállóan gondolkodni, önállóan feladatot megoldani, irányítani saját érzelmeit.
- Figyelünk a gyermek sajátos világméretére, az érdeklődés, a figyelem, az emlékezés tartalmának, irányultságának szűkebb terjedelmére. Fontosnak érezzük, hogy ezekbe az interaktív közös együttlétekben a gyermekek érzelmeiket bátran merjék kinyilvánítani, hisz ezek nagymértékben befolyásolják a további fejlesztési irányunkat. Ezek megvalósulásához elengedhetetlen feltételnek tekintjük az egyéni sajátosságok figyelembevételét, egyéni fejlettséghez és képességhez igazodó egyéni tanulási utak támogatásával, differenciálással.
- Tervező munkánk alkalmával még inkább végig gondoljuk az egyes gyerekek fejlődését, fejlesztését szolgáló módszereket, eszközöket, szervezeti formákat, ellenőrzést, értékelést.

- A gyerekek eredményeit folyamatosan értékeljük az egyéni képességekhez igazodva. Különösen fontos ez a kiemelt figyelmet igénylő gyerekeknél, akik fejlesztésébe szükség szerint szakembereket is igyekszünk bevonni, egymás munkáját kiegészítve dolgozni. Az értékelés során törekszünk a fejlesztő értékelés folyamatos, következetes alkalmazására. Kerülve a szokásos értékeléseket, helyette a gyermekek konkrét tevékenységét, cselekedetét kiemeljük, élünk a pozitív megerősítés, jutalmazás (simítás, pillantás, testközelség, gesztus, mimika) számos lehetőségével. Törekszünk arra, hogy a gyerekek reálisan megismerjék értékeiket, ugyanakkor hiányosságaikat is. Kerüljük a tárgyi jutalmak osztását, a büntetést teljes mértékben. Saját kompetenciáinkat a továbbképzések során fejleszteni. Olyan új módszereket, tanulást támogató technikákat elsajátítani, amelyek még hatékonyabban segítik a gyermekek fejlesztését.
- Programunk minden gyermekben igyekszik megalapozni azokat a képességeket, amelyek segítik, megkönnyítik a későbbi könnyebb iskolai beilleszkedést (pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, kommunikáció, együttműködés, szabálytudat, szándékos figyelem, emlékezet, logikus gondolkodás).
- A szülők bevonása a tanulási folyamatba nagyon fontos feladatunk.

Az óvodapedagógus feladata:

- A tudás, tanulás iránti vágy felébresztése.
- Tanulást támogató környezet megteremtése.
- Játékosság megőrzésével, változatos, gyermeki érdeklődést támogató motivációval, játékos tevékenységek végzésével céltudatos képességfejlesztés megvalósítása.
- Változatos, cselekvő aktivitásra épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, megismerés, felfedezés lehetőségének sokoldalú biztosítása, kreativitás kibontakoztatása.
- Tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek átélése, támaszkodás a gyermek előzetes ismereteire, élményeire, tapasztalataira.
- A gyermeki készség és képességfejlesztés az életkori és egyéni fejlődési sajátosságok figyelembe vételével, helyezethez, egyénhez igazodó tanulási - tanítási módszerek változatos alkalmazásával.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, probléma megoldó gondolkodás) fejlesztése.

- Érzelmi-akaratit tulajdonságok edzése a feladattudat, feladattartás kialakulása érdekében a fokozatosság elvét betartva.
- Önálló véleményalkotásra, döntések meghozatalára ösztönzés az irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények egyeztetésével, cseréjével.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel a gátlások feloldása, önbizalom növelése, reális önértékelés kialakítása.
- Feladatok konkrét, egyénre szabott meghatározása felzárkóztatás, tehetséggondozás esetében.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önfegyelem, önállóság, kommunikáció, együttműködés formálásával.

VII.9.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Szívesen vegyen részt a különböző tevékenységekben.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat, ismerje fel a részegész viszonyát.
- Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Törekedjen egyszerűbb problémák megoldására, többféle megoldás keresésére.
- A gondolkodási műveleteket – analízis, szintézis, általánosítás – használja, problémamegoldó gondolkodás jellemezze.
- Ismeretei alapján értse meg az egyszerű feladatokat, végezze el és oldja meg azokat.
- Legyen önálló a begyakorolt feladatok megoldásában, törekedjen önállóságra különböző ismert helyzetekben.
- Alakuljon ki feladattudata, feladattartása, legyen kitartó.
- Ismerje saját értékeit.
- Legyen képes elsajátított ismereteinek szándékos felidézésére.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Alakuljanak ki az iskolába lépéshez szükséges készségei, képességei, kulcskompetenciái.

VIII. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Célunk: Az ünnepek, hagyományok szokásainak megismertetésével, közösen átélt élményekkel olyan személyiségjegyek alakítása, melyek segítségével a gyermekek képesek felfedezni, azonosulni, megszeretni saját környezetünk hagyományait, népi kultúráját.

Olyan tradíciók fenntartása, ápolása, melyek az intézmény minőségi céljainak működtetését, elérését a környezeti nevelés mellett, a hagyományokra építve valósítja meg.

Hagyományok ápolása, népszokások, ünnepek, rendezvények:

- Programunk a néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását kiemelt feladatnak tekinti. Az óvodapedagógusok beépítik gyermekeink nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a népi hagyományokból megőrzésre érdemesnek tartanak. Megteremtik azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s gyermekeink is megtalálják benne a szépséget, örömet és a követendőket.
- Az óvodás gyerekek még nem igazán értik a hagyományok, az ünnepek jelentőségét, azokat az eszméket, melyeket magukban hordoznak. A várakozás izgalma, az előkészületek, a megszokottól való eltérés, a rendkívüliség, a közös felkészülés, a közös öröm, a külsőségek megjelenése az, ami az ünnepeket, hagyományokat a gyermek számára elérhetővé, megfoghatóvá, konkrétá teszi. Ezekre alapozva tudjuk az ünnepeket, mint nevelési eszközt a gyermekei személyiség fejlesztésének szolgálatába állítani.
- Az ünnep, a hagyományok ápolása csak akkor lehet sikeres, ha azt alaposan átgondolt, minden részletében megtervezett előkészület előzi meg.
- Minden ünnepet, hagyományt, jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be témahetek, projektek keretében, melyekhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységeket biztosít.
- Az ünnepek, hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségekkel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.
- Az ünnepre, hagyományokra, jeles napokra való ráhangolódást segíti az előkészületeken túl a saját csoportszimbólumok alkalmazása, főként a nemzeti

ünnepkörhöz kötöttek. Ezeket az óvodapedagógusok tudatosan használják az érzelmi, erkölcsi, hazafiságra nevelés feladatainak megvalósítása érdekében.

- Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, épülhetnek be a gyermekek szokásrendjébe. Ezért az óvodapedagógusok a szülőket igyekeznek az előkészületekbe tevékenyen bevonni, számos ünnephez, hagyományhoz kapcsolódó projekt zárását a szülőkkel közösen lebonyolítani.
- Fontos az ünnepek, hagyományok éltetése érdekében az adott eseményhez kapcsolódó egyéb partnerek bevonása, egyéb partnerekkel való együttműködés is.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységi formákban:

- Vers, mese, dramatikus játék: népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósítások, névcsúfolók, találós kérdések.
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.
- Rajz, mintázás, kézimunka: tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalácssütés, nemezelés, népművészeti elemek, nemzeti szimbólumok.
- A környezet tevékeny megszerettetése: találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.
- Mozgás, mozgásos játékok: ügyességi és sportjátékok.

VIII.1. Népszokásokon alapuló hagyományaink:

- **Szüret:** Az óvoda minden csoportja részt vesz a hegyvidéki szüreten az óvodán kívül. Az óvodán belül a hozott szőlőből közösen mustot készítünk. Szemezzük, tapossuk, sutuljuk a szőlőt. Csőszkunyhót építünk, gyermekdalokat, népi játékokat játszunk. Csurdítás után szüreti mulatságot, táncbátort tartunk az óvoda udvarán népzene-szek közreműködésével. Mindezek megvalósításába a szülők, egyéb partnerek bevonása elengedhetetlen feladatunk.
- **Márton –nap:** A heti csoportonkénti ráhangolódást a projekt zárásaként a szülőkkel közös Márton napi rendezvény követi. Márton legendájának játékos bemutatása után, lámpás felvonulással emlékezünk a legenda hőisére. Melyet az óvoda udvarát díszítő szülők által készített töklámpások megtekintése, majd a Márton napi mulatság követ.

- **Télapó:** A Télapó igaz történetének felelevenítése után, mind a négy csoportba ellátogat a Télapó, és átadja az óvoda által készített csomagokat a gyerekeknek. A gyerekek verssel, énekkel köszöntik a Télapót.
- **Karácsony:** A csoportok Karácsonyi ünnepét megelőzi a csoportonkénti karácsonyi készülődés, mézeskalács, karácsonyfadíszek készítése, az óvoda benti közös karácsonyfájának feldíszítése. Majd ünneplőruhában a karácsonyfa körüli közös éneklés, csillagszóró gyújtás. Végül csoportonként a "meglepetés ajándékok" birtokba vétele, karácsonyi lakmározás.
- **Farsang, kiszézés télbúcsúztató népszokás:** Télbúcsúztató szokásként a farsangi projekt zárásaként a Művelődési Ház nagytermében az óvoda dolgozói, a gyerekek és a szülők ismét együtt ünnepelnek. A nagycsoportosok nyitótáncát a jelmezes farsangi felvonulás követi. A farsangi bál hangulatát fokozza az óvoda dolgozóinak jelmezes játéka, a szülők meglepetés műsora, majd zene, tánc végkimerülésig.
A tél utolsó hetében óvodai szinten a helyi pataknál a közösen készített kiszebáb vízre bocsájtásával búcsúztatjuk a telet, közben játékos mondókákat, rigmusokat mondogatva, énekeket énekelgetve.
- **Húsvét - komatál hordás, locsolkodás, tojás játékok, zöldág járás:** Széles tárháza a néphagyományörzésnek. Éppúgy helyett kap benne a szülőkkel közös húsvéti hímes, díszes tojások készítése, mint a csoportok húsvéti tojáskereső játéka, a húsvéti barkácsolás, a húsvéti locsolkodás hagyományainak hű felelevenítése az óvodában működő néptánc csoport vezetőjének és nagyobb csoportjának segítségével. És végül a húsvéti táncház, a tavasz köszöntése zöld ágakkal, kapusjátékokkal.
- **Május elseje:** Színes szalagokkal az udvaron lévő fák, bokrok feldíszítése csoportonként, Májfa állítás, népi dalosjátékok, körjátékok játszása.

VIII.2. Nemzeti ünnepeink:

- **Október 23.:** Mivel az ünnep lényegének megértése még nagyon távol áll ettől a korosztálytól leginkább harcokról, katonákról való beszélgetéssel, zenével, képekkel, ünnepi viselettel, a Himnusz, a Szózat meghallgatásával igyekszünk az ünnep emlékét megidézni a gyerekek számára.
- **Március 15.:** A Nemzeti Ünnep jelképei, a csoportszimbólumok megjelenése mind-mind az ünnepre való ráhangolódást segítik. Az ünnep napján az ünnepi

öltözet, a kokárdák megjelenése fokozza az ünnep hangulatát. Ezt az érzést erősíti a gyermekekben az iskola falán lévő emléktáblánál a csoportszimbólumok elhelyezése csoportonként. Majd közös éneklés, versek mondogatása..

VIII.3. A gyermeki élet hagyományos ünnepei:

- **Anyák napja:** Minden csoport saját ünnepe ez az ünnep. Saját csoportszimbólumok megjelenítése a csoport díszítésében adja meg ennek keretét. A gyermekek egy elkülönített kis sarokban egyénileg köszöntik édesanyjukat a maguk készített kis rajzokkal, ajándékokkal, verssel, vagy énekkel egyéntől függően.
- **Gyermeknap:** A Gyermeknap program évről évre változó, a gyermeki érdeklődéstől, anyagi lehetőségektől függő, szülőkkel közös, vagy éppen csak a gyermekeket megcélzó. Általában egy egész hetet átölelő, gazdag programokkal. Lehet közös udvari program csoportonkénti kézműves tevékenységekkel, légvárral, arcfestéssel, fagyizással, játékokkal, közös sportrendezvénnyel, vagy kirándulás, közös főzés.
- **Nagy csoportos búcsúztatása:** A nagycsoportosak műsorral búcsúznak el az óvodától, melyet kis ünnepség zár.
- **Születésnap megünneplése:** Csoportonként, egyénileg köszöntve az ünnepeltet kedvenc verssel, zenével, mesével, kis meglepetés ajándékkal.

VIII.4. Egyéb ünnepek:

- **Jeles napok ünnepei:** A „Zöld jeles napok” ünnepei köré szerveződő projektek, témahetek csoport és óvodai szinten, változó tartalommal. Ebben helyet kap: a Hulladékgyűjtés világnapja, Állatok Világnapja, Vizes Élőhelyek Világnapja, Víz világnapja, Föld Napja, Madarak, Fák Napja, Biodiverzitás napja, Nemzeti Összefogás Napja, Környezetvédelmi Világnap.

IX. Az óvoda kapcsolatai

Nevelőmunkánkban a gyermekek személyiségfejlődését folyamatosnak tekintjük, melyben az óvodába lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be. Az óvodát mindez összekapcsolja a családdal és azokkal az intézményekkel, amelyek óvodába lépés előtt (bölcsőde, családi napközi, orvosi-védőnői hálózat), az óvodai élet során, és utána (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolatok kialakításában az óvoda nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez.

Célunk és egyben feladatunk: a családi nevelés elősegítése, a partnerekkel való folyamatos, korrekt, bizalom teli együttműködés.

IX.1. A gyermek, a szülő és az óvoda kapcsolata:

- **Célunk:** a gyermeki, szülői jogok tiszteletben tartásával erősíteni a partneri viszonyt a család és óvoda között az összehangolt nevelés érdekében. Korrekt, kölcsönös bizalom, kölcsönös segítségnyújtás kialakítása és fenntartása, a szülők megnyerése a közös nevelés érdekében.
- Óvodai nevelésünk a családi nevelésre épül, nem törekszünk a családi nevelés funkciójának átvételére, kiegészíteni, erősíteni szeretnénk azt, mert a két fél együttműködését a gyermek harmonikus fejlődéséhez feltételnek tekintjük.
- Az óvodakezdéstől az óvoda befejezéséig különböző szintű kapcsolattartási, tájékoztató formák működtetésére törekszünk, melyeken keresztül a szülők betekintést nyerhetnek, tapasztalatot szerezhhetnek, meggyőződhetnek az óvodában folyó nevelő-oktató, személyiség fejlesztő munkáról, gyermekeik fejlődéséről.

Az együttműködés alapelvei:

- A családi szokások, hagyományok, értékek megőrzése, szülők kéréseinek figyelembe vétele a lehetőségekhez mérten.
- Az együttnevelésben a kezdeményező, elfogadó szerep felvállalása.
- Mintaadás nyílt napokon, ünnepeken való részvétel lehetőségének segítségével.
- Elfogadó, empatikus magatartás jelenléte a szülő megértése érdekében.
- Nyitottság, tapintat a problémák kezelésében.
- Az együttműködés, segítségnyújtás módjának adott esethez való igazítása.
- Információk diszkrét kezelése.

Feladatunk:

- Az óvoda nyitottságának biztosítása.

- A szülők tájékoztatása, megismertetése a kapcsolattartási formák lehetőségeiről.
- Korrekt tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, szükség esetén szakszerű és kielégítő tájékoztatás nyújtása a pedagógiai szakszolgálat intézményeinek szolgáltatásairól, a szociális juttatások rendszeréről, valamint az iskolaválasztás lehetőségeiről.
- A személyiségfejlődés támogatásához a szülők, nevelésben közreműködők nevelési szokásainak, elvárásainak megismerése, nevelési célok, feladatok egyeztetése.

Az együttműködés, kapcsolattartás formái, módjai:

Családlátogatás: Célja: tájékozódás, családok megismerése, preventív családlátogatás, családgondozás, szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával szükség szerint. Családlátogatásra a szülő beleegyezésével kerülhet sor.

Befogadás: A szülőtől való elválás megkönnyítése érdekében az „anyás befogadást” alkalmazzuk, kérjük a szülőtől. **Célja:** a családból, a bölcsődéből, a családi bölcsődéből érkező gyerekek átmenetének biztosítása, a szülőtől való elválás, a könnyebb óvodai beilleszkedés elősegítése fokozatosan az édesanya részvételével, segítségével.

Nagyon fontosnak tartjuk közös együttműködést a befogadás ideje alatt, mert a szoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározza, szülőkkel való kapcsolattartást is megalapozza.

Szülői értekezlet: Szülői értekezleten alkalmat adunk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda célkitűzéseivel, az általános érdeklődésre számot tartó témákkal. **Célja:** az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges csoportot érintő problémák, tájékoztató jellegű információk közlése, megbeszélése. Szülői vélemények meghallgatása, javaslatok figyelembe vétele. Szülői érdeklődésre alapozott előadások szervezése igény szerint.

Nyílt napok: Célja betekintés a gyermeknapon óvodai életébe, információk nyújtása, évente két alkalommal közös készülődés keretében. A szülők személyes élményeik alapján képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről a szabad játék készségekre, képességekre gyakorolt hatásáról.

Az óvodai beiratás hetében nyílt napokon adunk lehetőséget a leendő óvodásoknak és szüleiknek az érdeklődésre.

Fogadóóra: Célja: a szülő tájékoztatása gyermeke egyéni fejlődéséről. Szervezett találkozón az aktuális nevelési, tanulási problémák megbeszélése, tényfeltárás, fejlesztési lehetőségek kialakítása, esetleges vizsgálatok megbeszélése, segítségnyújtás. Ezek az alkalmak lehetőséget adnak olyan információk cseréjére, amelyek a gyermek közvetlen környezetével, személyével kapcsolatosak, bizalmas jellegűek. Az óvodapedagógusok mindig felkészülten vesznek részt ezeken a megbeszéléseken.

Alkalmoszerű, egyéni beszélgetés: Célja, szülői és óvodapedagógusi kezdeményezésre spontán információcsere a gyermek pillanatnyi testi-, lelki állapotára vonatkozóan, szükség, lehetőség szerint. A naponkénti párbeszéd rövid ideig tart, a legszükségesebb információk cseréjét szolgálja.

Közös rendezvények, programok: Célja: a szülői részvétel lehetőségének biztosítása a csoporton és óvodán belüli ünnepeken, rendezvényeken, egyéb eseményeken. A család és az óvoda közötti még szorosabb kapcsolat kialakítása, egymás szokásainak, értékrendjének még mélyebb megismerése, nevelési elvek közelítése, szemléletük formálása.

Információs tábla:

Célja: a mindennapokkal kapcsolatos információk, aktuális közlendők, tájékoztatók, több csatornán keresztül eljuttatása a szülőkhöz. Központi és csoport táblák.

Partneri igény és elégedettség mérés: Célja: a szülői elégedettség mutatóinak mérését, az intézményben folyó nevelő-fejlesztőmunka hatékonyságát vizsgálja, és egyéb felvetődő kérdés, probléma, az eredmények tükrében fejlesztési célkitűzések meghatározását, megoldását szolgálja.

IX.2. Szülői Szervezettel való kapcsolattartás:

Célja: Az óvodai nevelés és családi nevelés összhangjának megteremtésében, gyermeki programok megszervezésében való segítségnyújtás.

A szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét óvodánkban. Képviselet a szülői érdekeket, a gyermekek csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet az óvoda vezetőjétől.

Összefogja a szülőket, segítséget nyújt a gyermeki programok előkészítésében, megszervezésében, lebonyolításában. Szükség és lehetőség szerint az óvodavezetővel egyeztetve önállóan is szervez programot.

Kapcsolattartás formái, módja:

- Szülői Szervezeti értekezletek.
- Megbeszélések, egyeztetések.
- Közös szervezett rendezvények.

IX.3. Kapcsolat a társintézményekkel: Az iskolával való kapcsolat

Célja: az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, az iskolai beilleszkedés elősegítése.

Együttműködés alapelvei:

- Tartalmas kapcsolat kialakítása a gyermekek zavartalan iskolai beilleszkedése érdekében.
- A kölcsönös érdeklődés egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez, közelítéséhez.
- Az együttműködésben kifejezett hangsúly fektetése a kölcsönös bizalomra.

A kapcsolattartás módjai, formái:

- Közös értekezlet keretében egymás programjának megismerésére.
- Szülőértekezlet az iskola igazgatójával, leendő elsős tanító nénikkel.
- Tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről
- Leendő elsősök látogatása az iskolában.
- Leendő tanítók látogatása a nagycsoportosaknál.
- Első osztályban a volt nagycsoportosok meglátogatása, beilleszkedésük követése.
- Iskolai, óvodai rendezvényeken való részvétel.

IX.4. Az óvoda és a közművelődési intézmény kapcsolata:

Célja: a közművelődési intézmény: könyvtár, művelődési ház sajátos lehetőségeinek tudatos használata a nevelőmunkában.

Az együttműködés alapelvei:

- A nevelési feladatok sokoldalú megoldásának elősegítése a kínálatból való megfelelő válogatással. Ezeknek a beépítése a nevelési folyamat egészébe úgy, hogy a gyerekek napirendjét, nyugodt játékát, pihenését ne zavarja meg.

- Az óvoda védelme az olyan közművelődési törekvésektől, melyek károsan hatnak a gyerekek fejlődésére és az óvodapedagógiai elvekkel is szemben állnak.
- A gyerekeket túlterhelő élményözön, fárasztó közlekedés, utaztatás, élményhiány távoltartása.
- Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolatában kölcsönös nyitottság érvényesítése.

A kapcsolattartás módjai, formái:

- Könyvtárlátogatás.
- Gyermekelőadások, bábszínház, kiállítások látogatása.
- Művelődési Ház rendezvényein való részvétel, szerepvállalás.
- Közös rendezvény.
- A nagyobb óvodai rendezvények helyszínének biztosítása.

IX.5. Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata:

Célja: a törvényben meghatározott egészségügyi vizsgálatok elvégzése, a gyermekek egészségi állapotának szűrése, betegségek, rendellenességek korai felismerése.

A kapcsolattartás intenzitását, rendszerességét elsősorban a törvényi szabályozások, illetve fenntartói rendelkezések határozzák meg.

Az együttműködésben résztvevők:

- Házi orvosok
- Fogorvos
- Védőnő

A kapcsolattartás feladatai:

- A gyerekek orvoshoz, védőnőhöz fűződő viszonyának pozitív erősítése.
- Törvény által előírt évenkénti vizsgálatok előkészítése, egyeztetése, megjelenés, a gyermekek elvitele a vizsgálatokra.
- Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében szoros együttműködés kialakítása a halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek érdekében.
- Kölcsönös tájékoztatás, családok életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése.

A kapcsolattartás módjai, formái:

- Általános orvosi vizsgálat
- Fogorvosi vizsgálat

- Eseti orvosi ellátás
- Védőnői tisztasági vizsgálatok, szűrések
- Megbeszélések, egyeztetések

IX.6. Fenntartóval való együttműködés:

Célja: az intézmény törvényes működésének biztosítása. Olyan kapcsolat kialakítására törekszünk, melynek alapja az együttműködés, a problémák megoldása, a megfelelő információáramlás biztosítása.

A kapcsolat leginkább hivatalos, az együttműködés, a problémák megoldása jellemzi.

A kapcsolattartás módjai, formái:

- Vezetői értekezletek
- Megbeszélések, egyeztetések, elszámolások, adatok gyűjtése, leadása
- Testületi ülések
- Rendezvényeken való részvétel

IX.7. Szakmai szervezetekkel kialakított kapcsolat:

Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága és annak Gyöngyösi Tagintézménye

Célunk: a hiányosságok feltárása, problémák kezelése, felzárkóztatás, hátrányok csökkentése, fejlődés elősegítése lehetőséghez képest egyénre szabottan.

A kapcsolattartás az intézményekkel folyamatos, kölcsönös, bármikor fordulhatunk hozzájuk szakmai segítségért, problémák megbeszélése céljából.

Az együttműködés alapelvei:

- Az intézmények zavartalan működése érdekében korrekt, a szükséges kompromisszumok megkötésére kész, alapvető célkitűzések megvalósulását segítő együttműködés.
- Kölcsönös bizalmon alapuló rendszeres kapcsolattartás, tájékoztatás.

Az együttműködés módjai, formái:

IX.7.1. Gyöngyösi Tagintézmény - Logopédia:

- Pszichológiai, pedagógiai, iskolaérettségi vizsgálatok elvégzése, mozgásállapot felmérése.
- Gyermekek szűrése, vizsgálata, fejlesztése.
- Szükség szerint kiegészítő vizsgálatok kérése.

- Szakvélemény elkészítése, megküldése, javaslat a fejlesztésre vonatkozóan.
- Logopédiai ellátás biztosítása.

IX.7.2. Megyei Szakértői Bizottság:

- A Gyöngyösi Tagintézmény szakvéleménye és a szülő beleegyezése alapján ismételt vizsgálat elvégzése.
- Javaslattétel a különleges gondozás keretében történő ellátásról.
- Szakvélemény elkészítése.

IX.8. Szakmai szolgáltatóval való együttműködés:

Pedagógiai Oktatási Központ Eger /Oktatási Hivatal/

Szakmai együttműködés módjai, formái:

- Szaktanácsadás
- Pedagógiai tájékoztatás: intézményi önértékelés, tanfelügyelet, minősítés
- Pedagógus továbbképzés segítése, szervezése

IX.9. Gondozási Központtal való kapcsolattartás:

Kapcsolattartásunk folyamatos. Rendezvényeiken a nagycsoportosok kis műsorokkal kedveskednek az időseknek.

IX.10. Helyi egyházzal való együttműködés:

A gyermekek részére szülői igény szerint heti egy alkalommal hittan lehetőségét biztosítja az óvoda. Ehhez közös megállapodás keretében az óvodai tevékenységek zavarása nélkül helyet biztosítunk.

IX.11. Külhoni magyar óvodákkal való együttműködés:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása, külhoni magyar óvodákkal való kapcsolatépítésre törekvés, szakmai kapcsolattartás lehetőség szerint.

X. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

X.1. Gyermekvédelmi feladataink:

A gyermekvédelmi tevékenység óvodai munkánk szerves része. Iránymutató számunkra a gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. Törvény, valamint a gyermekek jogairól szóló 1991.évi LXIV. törvény. A gyermek jogainak védelme minden olyan szervezet, személy számára kötelező, aki gyermekek nevelésével foglalkozik.

Gyermekvédelmi tevékenységünk a védő, veszedelmet elhárító, preventív megelőző, és korrigáló feladat elvégzését foglalja magába, kiemelten kezelve a halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek védelmével kapcsolatos feladatok ellátását.

Célunk:

- A gyermek optimális testi-lelki-erkölcsi fejlődésének elősegítése, támogatása, gyermeki „jólét” biztosítása a körülményekhez igazodóan,
- gyermeki problémák felismerése,
- a gyermek családban történő nevelésének, családban maradásának elősegítése,
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, prevenció.

Gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységünk:

- A gyermekvédelemmel összefüggő feladatok ellátása mindenki számára kötelező.
- A gyermekvédelmi tevékenységet munkaterv alapján végezzük. A munkaterv alapja: korcsoportonkénti felmérés, a veszélyeztetett, halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű gyerekek körének meghatározása.
- Valamennyi alkalmazott köteles a gyerekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében, a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésében.
- Minden óvodapedagógus egyben saját csoportja első számú gyermekvédelmi felelőse.
- Minden esetben a gyermek mindenekfelett álló érdekeit tartjuk szem előtt.
- Olyan körülmények kialakítására törekszünk, ahol a hátrányok kompenzálhatóak, nem rontják, hanem javítják a lehetőségét annak, hogy ezek a gyerekek is teljes értékű gyermekek lehessenek, teljes gyermekkort élhessenek meg.

- Személyes kapcsolatot alakítunk ki azokkal a szülőkkel, akik segítséget kérnek, és kellő tapintattal azokkal a családokkal, akik bár nem kérnek támogatást, mégis rászorulnak.
- Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek a családi háttérből adódó ítéletek, szociális problémák miatt ne legyenek megkülönböztetve, ne kerülhessenek hátrányba, kirekesztésre.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok, információk védelme, titoktartási kötelezettség mindenki számára kötelező.

A prevenciók tevékenység értelmében a veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése érdekében az óvoda köteles együttműködni:

- a szülővel, probléma esetén a gyermekek szüleinek behívása, elbeszélgetés,
- a védőnővel, háziorvosokkal, szoros együttműködés - az esetleges családi körülmények változásának megbeszélése,
- a gyermekjóléti központ munkatársaival, a gyermekjóléti központ szolgálatainak igénybevétele,
- a képviselőtestülettel, rendkívüli segélyek elosztása, bizottsági ülésen való részvétel, javaslatok tétele,
- szakszolgálatokkal: Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és annak Gyöngyösi Tagintézménye – kapcsolattartás.

Óvodavezető feladata:

- A gyermekvédelmi munka óvodai szintű összefogása, az óvodában folyó gyermekvédelmi munka irányítása, ellenőrzése.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős segítése gyermekvédelmi ügyekben.
- A gyermekek érdekeinek érvényesítése.
- A kapott információk, jelzések ellenőrzése.
- Kapcsolattartás az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel, munkatársakkal.
- Jelzés küldése, szükség szerint családlátogatás az érintett családnál az óvoda gyermekvédelmi felelősével.
- Gyermekvédelmi tanácskozáson, értekezleten való személyes részvétel.
- Szociális bizottság felé javaslattétel anyagi, természetbeni támogatás megítéléséhez.

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Gyermekvédelmi munka megtervezése az adott tanévre tanév elején.
- Halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek körének meghatározása, nyilvántartása.
- Csoportvezető óvodapedagógusokkal folyamatos kapcsolattartás.
- Jelzések küldéséhez javaslat, segítségnyújtás az óvodapedagógusok közreműködésével.
- Családlátogatás végzése szükség szerint az óvodavezetővel, az adott gyermek óvodapedagógusával.
- Segélykéréshez javaslat, segítség adása.
- A törvényi változásokat nyomon követése, folyamatos önképzés.
- Folyamatos kapcsolattartás a Gyermekjóléti Központ, Pedagógiai Szakszolgálat illetékes munkatársaival, szükség esetén javaslattétel az adott gyermek ügyében.
- Részvétel gyermekvédelmi tanácskozásokon, értekezleteken az óvodavezetővel.
- Évente beszámoló készítése a gyermekvédelmi munkáról.

Óvodapedagógusok feladata:

- A csoportba járó gyerekek családi, szociális helyzetének megismerése tanév elején, családlátogatás végzése szükség szerint.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, feltárása, megszüntetésében való részvétel.
- Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába kerülésének, folyamatos óvodába járásának támogatása, elérése.
- Gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása, szükség esetén védő-óvó intézkedések megtétele.
- A gyermekek otthoni környezetében, a gyermekek kedélyállapotában beállt változások, fejlődési megtorpanások folyamatos figyelemmel kísérése, az okok feltárására törekvés családlátogatás, fogadóóra keretében, probléma jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- Szülői jelzések fogadása.
- Az adott gyermek segítése, egyéni, differenciált fejlesztés.
- Problémák, okok, tünetek felismerése, jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelősé felé.

- Javaslatétel az óvodavezető felé a szociális bizottság támogatásának megítéléséhez.
- Szülőkkel való együttműködés, szülők kiemelt támogatása: fogadóórák, egyéni megbeszélések, szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése.
- A sikeres beilleszkedés, integráció segítése az óvodai környezetbe, fokozottabb segítségadás, törődés a gyermek lelki problémáinak feldolgozásához,
- Egyenlő fejlődési esély biztosítása minden gyermek számára, egyéni lemaradások csökkentése, tehetséggondozás, felzárkóztatás, egyéni fejlesztési terv készítése.

Nevelő-oktatómunkát segítő alkalmazottak feladata:

- minden gyermek esetében szerető gondoskodással segíteni a testi - lelki szükségletek kielégítését - öltözködés, étkezés, alvás, mosdóhasználat stb.
- tapintattal kezelni a gyermekektől hallott információkat,
- a tudomásukra jutott gyermekeket veszélyeztető tényezőkről tájékoztatni az óvodapedagógust, az ellátást nyújtó személyt, a gyermekvédelmi felelőst,
- a gyermekekre veszélyt jelentő helyzetek megelőzése, elhárítása.

X.2. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink

Célunk: a prevenció, a gyerekek hátrányos helyzetének, hátrányokból adódó hiányosságoknak a csökkentése, kompenzáció, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, a gyerekek jogainak és érdekeinek minél szélesebb körű érvényesítése. Megfelelő egyénre szabott pedagógiai módszerekkel a felzárkóztatás lehetőségének biztosítása, közösségbe való beilleszkedés elősegítése.

- Az óvodánkba járó gyermekek szociokulturális háttere viszonylag egységes képet mutat. Kevés a magát halmozottan hátrányos helyzetűnek, vagy hátrányos helyzetűnek valló család. A gyerekek többsége viszonylag azonos szociális körülményekkel rendelkező, "átlag" családból érkezik. De ezen belül a családok életvitelét, anyagi lehetőségét, a gyermeki képességeket, fejlődést tekintve viszont jelentős a szórás. Ezért a szociális hátrányok enyhítése amennyiben a hátrányos helyzetű gyermekek aránya jelentősen nem változik, az előbb jelzett problémákból adódó hátrányok enyhítését célozza meg intézményünkben.
- Fontosnak tartjuk a szülőkkel való bizalmi viszony kialakítását, melynek során még jobban megismerhetjük a családi hátteret, és lehetőségünk nyílik a hatékonyabb segítségnyújtásra.

Hátrányos helyzet leggyakoribb okai lehetnek:

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és, vagy a szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.

Veszélyeztetettségének okai lehetnek:**Környezetei okok:**

- sokgyermekes család,
- szűkös lakásviszonyok,
- szülők iskolázatlansága,
- nevelési hiányosságok (elhanyagoló nevelés, helytelen bánásmód, felelőtlen életvitel, bűnözés),
- negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok:

- munkanélküliség,
- létminimum alatti egy főre jutó jövedelem,
- a szülő csökkent munkaképességű, vagy munkaképtelen,
- a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok:

- születési rendellenesség, vagy szerzett fogyatékoság (mozgáskorlátozottság, érzékszervi károsodás –látás, hallás-, szervi rendellenesség),
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák,
- higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- érzelmileg, értelmileg visszamaradt,
- beilleszkedési, magatartási problémák.

Feladataink:

- A „másság” elfogadtatása a gyermekek részéről, kiközösítés megelőzése, elkerülése.
- Gyermekek anamnézisének, családi hátterének megismerése, szociális hátrányok jeleinek kiszűrése.

- Rendszeres óvodai felkészítés elősegítése.
- Megfelelő egyénre szabott pedagógiai módszerekkel a felzárkóztatás lehetőségének biztosítása, közösségbe való beilleszkedés elősegítése.
- Differenciált fejlesztés, csoporton belül, és szükség szerint egyénileg, logopédiai, pedagógiai, mozgásfejlesztés, részképesség hiány korrigálása, pszichológus segítségének igénybevétele a fenntartó hozzájárulásával.
- A mindennapi élethez szükséges szokások kialakulásának segítése: higiénés, életviteli szokások megalapozása (tisztaság iránti igény).
- A gyermek szüleinek meggyőzése, probléma elfogadtatása, közös út keresése a megoldáshoz.
- Szülői szemléletformálás, tanácsadás szülőértekezletek keretében a kiközösítés elkerülése érdekében, szülői tolerancia elérése.
- Szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez (beszélgetés, tanácsadás, könyv ajánlása).

X.3. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőség megvalósulása egységes nevelői szemléletmód jelenlétét feltételezi mindennapi nevelő-fejlesztő munkánkban: „A gyermeknek veleszületett joga emberi méltóságának tiszteletben tartása, megőrzése.”

Célunk: hogy az óvodai élet teljes időszaka alatt minden gyermek egyenlő bánásmódban részesüljön az intézmény teljes alkalmazotti közössége részéről.

- A szociális hátrányok enyhítését megcélzó szemléletünk, feladataink egyben alapjai az esélyegyenlőséget biztosító tevékenységeinknek, feladatainknak. Ennek során kiemelten figyelünk arra, hogy a rászoruló gyerekek és szüleik ne érezhessék a segítségnyújtást megkülönböztetésnek.
- Az esélyegyenlőség azonban nemcsak a hátrányok enyhítését, a felzárkóztatást, hanem a tehetségek felkarolását is jelenti számunkra.

Feladatunk:

- Közösségi nevelés lehetőségeinek kihasználása, elfogadás, tolerancia, segítőkészség fejlesztése.
- Egyenlő esély teremtése valamennyi gyerek számára az óvodai élet minden területén, helyes arányok megtalálása.

- Teljesítmények egyenlő értékelése, egyenlő bánásmód alkalmazása minden gyerek számára.
- Óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Óvodán belüli külön foglalkozásokon való részvétel lehetőségének biztosítása alapítványi, szülői szervezeti segítséggel.

Szülői segítségnyújtás formái:

- Gyermeki, szülői jogok ismertetése (információnyújtás, anyagi támogatás, jogi segítség).
- Felvilágosítás szociális juttatások lehetőségeiről.
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermek szüleivel (fogadóóra, családlátogatás).
- Ruha, játékgyűjtés, szétosztás megszervezése

XI. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Minden gyermek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelően segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához.

Célunk: a harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségek különbözősége, a gyerekek őszintén elfogadják, befogadják, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, természetessé váljon számukra a velük való együttlét.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - ✓ sajátos nevelési igényű gyermek,
 - ✓ beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
 - ✓ kiemelten tehetséges.
- Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek.

XI.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Alapító okiratunk alapján a következő gyermekeket fogadjuk intézményünkben az integráció lehetőségét kihasználva inkluzív nevelési környezetet biztosítva:

- Mozgásfogyatékos gyermek:
- Látás, hallássérült gyermek (gyengén látók, nagyothallók):
- Enyhe fokban értelmi fogyatékos
- Beszéd fogyatékos
- Autista
- Magatartászavaros gyermek

Célunk: Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása, a sajátos nevelési igényű

gyermek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Nevelési gyakorlatunk:

- Az óvodapedagógusok azonosulni tudnak az integrációval, elfogadják a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, természetes számukra a befogadó környezet megteremtése, a különleges bánásmódot igénylő gyerekek elfogadtatása társaikkal.
- A gyermekcsoportot a sajátos nevelési igényű gyermek fogadására mindig felkészítik óvodapedagógusaink, nem túlhangsúlyozva a másságát. Minden apró siker elismerése további pozitív változásra motiválja a gyereket. Az óvodapedagógusnak úgy segítik a gyermek beilleszkedését a csoportba, hogy az ne csorbítsa önállóságát, ugyanakkor a többi gyermeket a segítőkészségre nevelje.
- A fejlesztés lehetőségei mind a közösségben, mind egyénileg biztosítottak az óvodapedagógusok mellett szakemberek segítségével, és a mindennapi nevelőmunkában pedagógiai asszisztens közreműködésével.
- A fejlesztés szervezeti kereteinek megválasztását minden esetben a gyermek egyéni állapotából fakadó szükségletek határozzák meg, szakértői véleménnyel alátámasztva. A gyermek érdekében az óvodán belüli egyéni fejlesztést az adott gyermek részére aktuálisan, gyógypedagógus segítségével készített fejlesztő programmal végezzük.
- Az együttnevelés azonban minden esetben egyéni elbírálást igényel. Ehhez szorgalmazzuk a szakértői vizsgálaton való részvételt, szakértői vélemény meglétét, valamint figyelembe vesszük az óvodapedagógusok véleményét.
- Lehetőség szerint törekszünk arra, hogy a csoportokba több eset előfordulása esetén egyenlő létszámba kerüljenek a gyerekek, lehetőleg azonos típusú problémával rendelkező gyerekből csoportonként egy.
- Elengedhetetlen az együttműködés a gyermek érdekében a szülőkkel.

Az együttnevelés előnyei a sajátos nevelési igényű gyerek számára:

- Az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció során természetes szituációkban veszik át a társak magatartás mintáit, szokásait.
- A gyermekközösség erősíti a gyerek önbizalmát, a többi gyereket követve, jobban fejlődik önállóságuk.
- Fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása.

- A közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük.
- Megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyan arra, mint társaik.
- A többi gyerek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai.
- Közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a másságukat.
- A másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg.

XI.1.1. Mozgásfogyatékos gyermek:

Feladatunk:

- Saját testkép, testtudat, saját testtel kapcsolatos téri tájékozódás kialakítása minél több mozgásos feladattal.
- Speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása segítségével a tágabb – szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, ily módon az elérhető tapasztalatok megszerztetése.
- Alapmozgások szabályos gyakoroltatása.
- Elsajátított mozgásminták rögzítése, alkalmaztatása az egész nap folyamán.
- Rendszeres egyénhez igazított mozgással a mozgáskoordináció, testi képességek fejlesztése, testi-lelki harmónia megteremtése.

XI.1.2. Látás, hallássérült gyermek (gyengén látók, nagyothallók):

Feladatunk:

- A közös játékban való részvétel segítése, közösséghez való alkalmazkodás, viselkedési formák megtanulása, gyakorlása.
- Önkiszolgálás megtanítása, tárgyak és helyük megismertetése, a higiéné, különösen a szem – kéz tisztántartásának rögzítése.
- Környezet vizuális megismertetése, látás használatának megtanítása távoli és közeli környezetben, nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság, térbeli tájékozódás, finommozgás fejlesztése, kézügyesség.
- Egyéni foglalkozás keretében látásnevelés fejlesztő játékokkal, látáskoordináció, megfigyelőképesség, vizuális gondolkodás, emlékezte, képzelet fejlesztése.
- Az érzelmi élet fejlesztése.
- Aktív nyelvhasználat építése, ennek keretében hallási differenciálás, beszédértés, szókinccs, szájról olvasási készség, érthető kiejtési készség.

XI.1.3. Enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermek:

Feladatunk:

- Fejlesztő ápolás, gondozás, mindennapos tevékenységre nevelés, alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása.
- Kiemelt feladat a rendszeresség, a gesztussal kísért egyszerű verbális utasítás, sokszori ismétlés alkalmazása.
- Önismeret fejlesztése, önállóság kialakítása, fejlesztése.
- Az együttélés megtanulása, a gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák tanítása. A gyermek egyéni szükségleteinek és képességének megfelelő szociális viselkedés, ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése.
- A gondolkodási készségek fejlesztése cselekvésbe ágyazottan.
- Alapmozgások kialakítása, fejlesztése.
- Minimális kontaktus, kooperációs készség, nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése.
- Beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, aktív szókinccs bővítése.
- Játékhasználat elsajátítása.
- Az önálló tevékenykedés feltételeként a biztonságérzet fejlesztése.

XI.1.4. Beszéd fogyatékos gyermek

Feladatunk:

- Az anyanyelvi nevelés, logopédiai fejlesztés az intézmény logopédusával együttműködve.
- Beszédszerveket ügyesítő játékok alkalmazása.
- Önbizalom fejlesztése, bábozás, dramatizálás.
- Szociális kapcsolatokban való részvétel, önkifejezés erősítése.
- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása.
- Mozgásfejlesztés, vizuomotoros koordinációs készség javítása.
- Értelmi képességek, érzelmi élet fejlesztése.
- Speciális terápiák alkalmazása, dyslexia prevenció.
- Önbizalom fejlesztése, bábozás, dramatizálás.

XI.1.5. Autista gyerekek:

Feladatunk:

- A gyermek „kiindulópontjának” megismerése, elvárások személyiséghez való igazítása.

- Érzelmi biztonság megteremtése, egyéni tevékenységhez sarok, kuckó biztosítása.
- Azonos nevelési elvek, konkrét elvárások, szabályok, pedagógiai alapelvek szem előtt tartása, szoros együttműködés.
- Napirend azonossága, képi formában való megjelenítése.
- Kommunikációs, szociális, kognitív terápia.
- Meglévő töredékkészségek használata, egyéni motiváció megteremtése, speciálisan a gyerek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.
- A szükségletek megfelelő fejlesztéséhez speciális módszerekben képzett szakember, szükség szerint pszichológus biztosítása.

XI.1.6. Magatartászavaros gyermek:

Feladatunk:

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása, kudarctűrő képesség növelése, önállóságra nevelés.
- Valamennyi tevékenységben olyan feladata biztosítása, amelyet a gyerek eredménnyel tud elvégezni, figyelemmel kísérve a tanulási, figyelmi, fegyelmi teherbíró képességét.
- Szabályok közös előre meghozatala a gyermek és az óvónő által, a vele kapcsolatos döntések részesévé tétel, szabályszegés következményeinek megbeszélése.
- A magatartászavaros gyerek feladattudata, ismeretszerzési motivációja gyenge, csak a spontán tevékenységből kiinduló fejlesztéssel, a tevékenységbe való bekapcsolással tudunk változásokat kezdeményezni. Az óvónőnek mindig tisztában kell lenni a gyermek megismerésén alapulva, hogy mit várhat el az adott gyermektől, a követelés is a gyermek képességének megfelelő kell, hogy legyen.

Óvodapedagógusok és a gyógypedagógusok közös feladatai:

- A sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása.
- A gyerekeket egyéni terv szerinti fejlesztése.
- Az önálló tevékenykedéshez szükséges differenciált segítségadás.
- A fejlesztő terápiaik elemeinek beépítése az óvodai nevelőmunkába (gyógypedagógus segítségével).
- Speciális differenciáló módszerek, terápiaik, technikák alkalmazása az integrált nevelésben.

- Változatos módszerek alkalmazása az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődéséhez
- Az optimális nevelés érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése elsősorban a gyógypedagógia területén.

XI.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése:

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Célunk: Szocializációt, kommunikációt serkentő módszerekkel a gyermekek alkalmassá tétele a társas együttélésre, közösségi szabályok betartására. A gyermek állapotának megfelelő segítség nyújtása képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Nevelési gyakorlatunk:

- Fontos a tünetek időbeni felismerése, mely a gyermek egyéni megfigyelésén alapul.
- A szülők megnyerése a szakértői vizsgálaton való részvétellel.
- A fejlesztés lehetőségei mind a közösségben, mind egyénileg biztosítottak az óvodapedagógusok mellett szakemberek segítségével, és a mindennapi nevelőmunkában pedagógiai asszisztens közreműködésével.
- A fejlesztő foglalkozás az óvodai nevelés keretében valósul meg, szakértői vélemény alapján egyéni, mikro csoportos foglalkoztatás keretében.
- Tudnunk kell honnan indulunk el, és hova akarunk eljutni a gyermek egyéni fejlesztésében. Ezek ismeretében a fejlesztő pedagógussal együttműködve segítjük a gyermek egyéni, önmagához viszonyított fejlesztését. A fejlesztési tervet a fejlesztő pedagógus készíti el az adott gyerekek számára.
- Az óvodapedagógus a fejlesztőpedagógus útmutatásai, tanácsai alapján játékos formában, játékos tevékenységekkel támogatja a fejlesztési folyamatot, fejleszti az egyéni képességeket.

- Fontosnak érezzük, hogy a gyermek örömmel, aktívan vegyen részt a játékos foglalkozásokon, részképességei pozitív irányba fejlődjenek, a speciális fejlesztés hatására kompenzálódjon a részképesség zavar.
- Elengedhetetlen az együttműködés a gyermek érdekében a szülőkkel.

Feladatunk:

- Különböző tanulási nehézségek, szociális, magatartási nehézségek felismerése, szűrése, szakemberek segítségével fejlesztési célok, feladatok meghatározása.
- Egyéni fejlesztő program kidolgozása, fejlesztés folyamatos koordinálása az óvodapedagógusokkal.
- A gyermek önmagához viszonyított fejlesztése.
- Differenciált feladatadással a hátrányok kompenzálása, felzárkóztatás.
- Sikerélményhez juttatással a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása
- Az előző nevelési évben a fejlesztő foglalkozásokban részesült gyermekek ellenőrző felmérése, felülvizsgálati eredmények figyelembe vétele, egyéni fejlesztő programok folytatása.
- A szülők rendszeres tájékoztatása a gyermekük fejlődéséről.

Mind az SNI-s, mind az BTMN-s gyermekek ellátásával kapcsolatos eljárásrend:

- Tanévnyitó szülői értekezleten a fejlesztő pedagógusokkal tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy az integrált nevelésben gyermekük csak akkor vehet részt, ha integrálása sikeresen megvalósítható, ha a gyermek optimális fejlődését csak ez a forma biztosítja leginkább, ennek érdekében hajlandók részt venni a megfelelő szakértői vizsgálatokon gyermekükkel, és ezt szakértői vélemény támasztja alá.
- Abban az esetben, ha a gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, ismételt vizsgálat végzését kérjük.

XI.3. A kiemelten tehetséges gyerekek nevelése:

Célunk: a tehetségígéretes gyermekek minél korábbi felfedezése, egyéni szükségleteinek megismerése, kiemelkedő, különleges képességeik kibontakoztatása, továbbfejlesztése.

Nevelési gyakorlatunk:

- Az óvodáskorban a tehetség megnyilvánulása nem mindig teljes képet mutató. Vannak arra utaló jelek, hogy egy-egy gyermek kiemelkedő képességgel bír, de a tehetség igazi kibontakozása későbbi életkorra tehető. Ebben az életkorban igazán csak tehetségcsírákról, tehetség ígéretekről beszélünk.
- Szemléletünk szerint minden gyermekben van valami jó, értékes, fel lehet fedezni olyan képességeket, amelyeket a lehető legjobban tudunk fejleszteni.
- Kiemelkedően tehetségesnek azt a gyermeket tekintjük, aki egy adott területen sokkal többet képes teljesíteni az életkorának megfelelő átlagnál, aki viszonylag kevés segítséggel nagyon gyorsan tud előrehaladni, fejlődni az adott területen.
- A tehetség a legritkább esetben mutatkozik meg magától, ehhez az kell, hogy a szülő, a pedagógus felismerje ezt, megadja a gyorsabb haladáshoz, tudatos fejlődéshez szükséges többletsegítséget.
- Tehetséggondozás címén főleg nem „fejlesztésre”, hanem egyszerűen csak megfelelő támogató környezetre és érzelmi biztonságra van gyermekeinknek szüksége. Érzelmi biztonságban, inger gazdag környezetben, a szabad játék folyamatában az adott gyermek érdeklődésének megfelelő speciális területeken való elmélyülés feltételeit biztosítjuk a tehetség kibontakozásához.
- A differenciálás eszközrendszerével segítjük a tehetségfejlesztést.
- A családdal együttműködve különös gondot fordítunk arra, hogy szocializációjukat segítsük, hiszen a társak, a környezet elismerése elősegítik a tehetség kibontakozását.
- A kedvenc tevékenység mellett más jellegű tevékenységekre való inspirálás is fontos a tehetség teljes kibontakozásához, annak igazolására.

Feladatunk:

- A tehetség (valamely kiemelkedő adottság, képesség) legkorábbi felismerése.
- Az egyéni aktuális fejlettséghez igazított differenciált fejlesztés biztosítása, speciális szükségletek kielégítése.
- Tevékenységek szervezése a gyermekek saját aktivitására támaszkodóan.
- Differenciált, nehezebb, komplex kihívások megteremtése.
- A kreatív önkifejezés támogatása, a szocializáció, az önismeret elősegítése.
- A fejlesztéshez szükséges speciális eszközrendszer biztosítása.
- A szülő segítése gyermeke nevelésében

XII. A gyermeki fejlődés nyomon követése

Az óvodai élet tervezését, a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok szolgálják. **Ezek a következők:**

- **Anamnézis** - óvodába lépés előtt időszak átfogó megismerése,
- **Fejlődési napló** – a gyermek fejlődésének nyomon követése az óvodai időszak alatt,
- **Szociometria** – csoporton belüli kapcsolatok vizsgálata, feltárása,
- továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések.

XII.1. Anamnézis:

- A gyermek személyiségének teljes megismeréséhez fontosnak tartjuk az óvodába lépés előtti időszak eseményeinek, fejlődési fokozatainak, lépcsőinek ismeretét.
- A gyermek előzetes megismerését a szülő által kitöltött „Anamnézis” – adatlap kitöltése segíti. Ez által előzetesen képet kapunk a gyermek személyiségéről, testi szükségleteiről, fejlettségi szintjéről.
- Ez segítséget nyújt a gyermekkel való kapcsolatfelvételhez, közeledéshez, esetlegesen speciális módszerek, bánásmód alkalmazásához.
- Az anamnézis kitöltéséhez szükség szerint segítséget nyújtunk a szülők számára.

XII.2. Fejlődési napló - Patyi Zoltánné: Óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése:

- A Fejlődési napló a gyermek egyéni fejlődésének nyomon követésére, regisztrálására szolgáló dokumentum, mely az óvodába kerüléstől az iskolába menetelig tartalmazza a gyermek fejlődését, fejlesztését célzó tevékenységeket, feladatokat. Alapját a megfigyelés, a megfigyelésre épülő fejlesztés adja.

A fejlődési napló területei:

- ✓ Fiziológiai jellemzők, biológiai szükségletek, testi érettség
- ✓ Motoros képességek: nagymozgások, finommozgás
- ✓ Testséma, énkép
- ✓ Érzelmi, akarati képességek
- ✓ Szocializációs képességek
- ✓ Értelmi képességek

✓ Anyanyelvi képességek

Életkorhoz igazodva ezekből összeállítva a megfigyelési területek.

- A megfigyelés folyamatos, minden nap zajlik, a nevelési év kezdő napjától a szorgalmi idő utolsó napjáig.
- A megfigyelések fontos mozzanatait, eseményeit a fejlődési naplóban rögzítjük. A feljegyzések időpontja, száma nem meghatározott, az adott gyermektől függő.
- A megfigyelések alapján történik a gyermek képességeinek folyamatosan fejlesztése a nevelési év során. A fejlesztés hatására bekövetkezett változások nem mindig jelentkeznek azonnal, leginkább az ehhez vezető egy-egy mozzanatban bekövetkező változás jelzi a fejlődés útját (pl. munkafogás, eszközhasználat, feladatmegértés, motiváltság, feladat elvégzése, másokhoz való alkalmazkodás, stb.).
- A bejegyzések alapján az óvodapedagógus a fejlődési napló táblázatában a fejlesztésre irányuló tervek, feladatok, tevékenységeknél jelöli a fejlődés aktuális állapotát, és dokumentálja a fejlődésre leginkább jellemző adatokat. Fontos a napló rendszeres vezetése.
- Bemeneti méréssel kezdjük a fejlődés nyomon követését. Kiscsoportban, illetve az óvodába lépés után három hónappal rögzítjük a kiinduló állapotot, melyhez az anamnéziséből nyert információk, és az óvodapedagógusok eltelt időszak alatti megfigyelései, összevetései adják az alapot.
- Ezután félévente rögzítjük tapasztalatainkat, egészen a nagycsoportos kimeneti mérésig. A kitöltés időpontja január és május hónapok.
- A dokumentum segíti a pedagógus munkáját a tervszerű felkészülésben, pontos információt nyújt a fejlődés változásairól, a szükséges változtatásokról, korrekciókról, fejlesztési irányok meghatározásáról.
- Amennyiben az óvodapedagógus azt tapasztalja, hogy az általa alkalmazott módszerekkel, eszközökkel nem éri el a gyermeknél az életkorhoz, egyénhez igazodó szintet, szülői beleegyezéssel szakértői vizsgálatot kezdeményez.
- Szakértői vélemény tükrében az SNI, és BTMN státusú gyermek további fejlődését helyben szakemberek segítik. Az óvodapedagógusok feladata a csoportban az általuk javasolt fejlesztő játékok, játékos helyzetek, tevékenységek kipróbálása, gyakorlása, gyermek számára az önmagához mért optimális fejlődési lehetőség

biztosítása. Számukra az egyéni fejlesztési tervet a fejlesztő szakemberek készítik el, melyet egyeztetnek az óvodapedagógusokkal.

- Azokban az esetekben, amikor a gyermek megfigyelése csak egy-egy területen jelez lemaradást, és nincs szükség szakértői vizsgálatra, a felzárkóztatást célzó egyéni fejlesztés, fejlesztési terv elkészítése, a terv, a fejlődés, a korrekciók követése az óvodapedagógusok feladata. Mivel nem vagyunk szakemberek, így a fejlesztési terv minden esetben a fejlődést támogató játékok, játékos tevékenységek, játékos feladatok tervezését, megvalósítását jelenti, melyhez a helyi szakemberektől kérhet az óvodapedagógus tanácsot.
- A gyermek fejlődéséről a szülőt az óvodapedagógusok folyamatosan tájékoztatják. Évente két alkalommal fogadóóra keretében a tájékoztatást a szülő aláírásával igazolja.
- A fejlődésben bekövetkezett területenkénti változások, a következő évi fejlesztési célkitűzések a csoportok tanév végi beszámolóinak részét képezik, melyek az éves beszámoló alapját is adják.

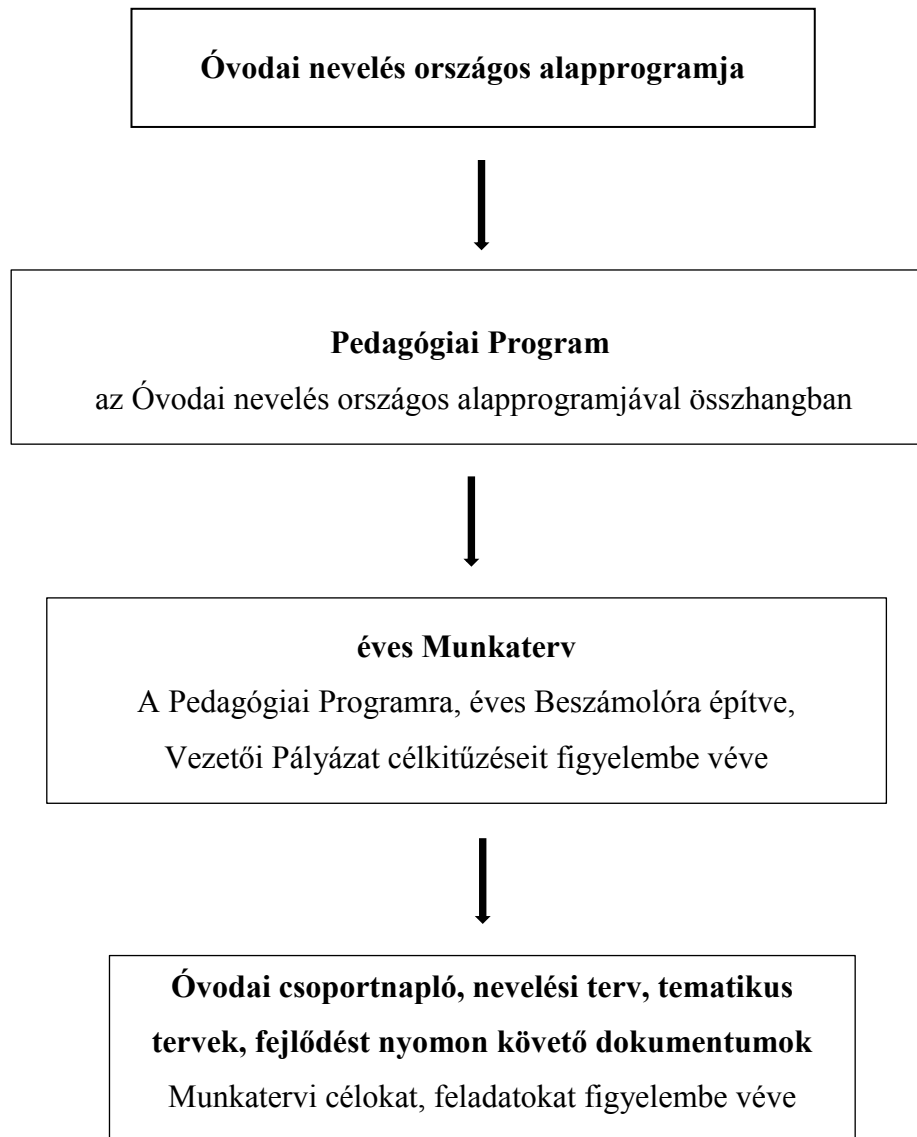
XII.3. Szociometria

- A szociometria a csoporton belüli társas kapcsolatok feltárását szolgálja. A gyermekcsoport, gyermek közösség alakulását akkor tudjuk igazán segíteni, ha ismerjük a gyermekek közösségében már megmutatkozó összefüggéseket.
- A fejlődés nyomon követéséhez tartozó megfigyeléseken túl a hatékonyabb közösségfejlesztés érdekében az óvodapedagógusok a szociometria módszerét is alkalmazzák. Mégpedig ennek klasszikus változatát, melyből megismerhetik az érzelmi viszonyokat tükröző csoportszerkezetet, kohézió mértékét, az egyes csoporttagok elfogadottságát, vagy elutasítottságát.
- Ajánlott a szociometriát tanévente két alkalommal elvégezni, tanév elején (október), és tanév végén (április) játékos formában a gyerekek életkorához igazodóan (postás játék). Kiscsoportban csak tanév végén.
- A többi csoportnál képet kaphatunk arról, hogy a tanév eleji változások (új gyerek, nyári szünet, új barátok) hogyan rendezik át a csoport szociogramját, illetve tanév végére hogyan változik a csoportkohézió, mennyire eredményes közösségfejlesztő tevékenységünk.

- Az óvodapedagógusok számára csak a szociometriai mátrix elkészítése, eredmények értelmezése feladat, illetve a kapott eredmények felhasználása a közösség fejlesztés tervezésében. A szociogram elkészítése nem kötelező.

XIII. Dokumentáció, tervezőmunka

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:



XIII.1. Beszámoló:

Célja: A munkatervi célkitűzések, feladatok megvalósulásának tudatos értékelése, korrekciók meghatározása.

- Az éves Beszámoló elkészítését minden tanév végén megelőzi a csoportok Beszámolóinak elkészítése, melyek magukba foglalják a tanév folyamán kiemelten kezelendő feladatokra, a gyermekek fejlődési, mérési eredményeire való reflektálást.

- Az elért eredmények összegzése, megbeszélése alapján készül el az intézmény éves Beszámolója az intézményi önértékelés területeihez igazodóan.
- A Beszámoló magába foglalja az elért eredményeket, a további fejlesztést, vagy újonnan megjelenő fejlesztés igénylő célkitűzéseket, fejlesztési irányokat.

XIII.2. Munkaterv:

Célja: A tanév kiemelt feladatainak, fejlesztési célkitűzéseinek meghatározása, iránymutatás.

- A Munkaterv alapja minden esetben az Óvodai nevelés országos alapprogramja, az érvényben lévő jogszabályok, aktuális törvények, azok végrehajtási rendelete.
- A Munkaterv készítésénél figyelembe vesszük a Pedagógiai Program, Vezetői pályázat célkitűzéseit.
- A Munkaterv az éves Beszámolóra épül, annak fejlesztési célkitűzésit figyelembe véve.
- Véglegesítését megelőzi a nevelőtestülettel való egyeztetés, feladatok megbeszélése, elosztása, felelősök kijelölése.

XIII.3. Óvodai csoportnapló:

Célja: A Pedagógiai Program, Munkaterv alapján a nevelő-fejlesztő munka tervezésére szolgáló dokumentum.

A csoportnapló a törvényi előírásoknak megfelelő, tartalmazza a köznevelési törvény által kötelezően előírt elemeket.

Tervezőmunka:

Nevelési terv:

- A tervezés két félévre bontott. Alapját képezi a csoportok Beszámolója, a Munkatervi célkitűzések, feladatok a Pedagógiai Program tükrében.
- A nevelőmunka tervezésének alapja a csoport éves nevelési terve. Fontos, a tudatos tervezés jelenléte a Pedagógiai Programra, Munkatervre, gyermeki fejlődés nyomon követés, mérés dokumentumaira, eredményeire építve.
- Új óvodásoknál a tervezés először a nevelési feladatok közül először a befogadás, és az ezzel járó feladatok tervezését jelenti, a régebbi óvodásoknál nevelési területenként a szokás, szabályrendszerek, célok, feladatok meghatározását.

- A nevelési tervek, célkitűzések megvalósulást fél évente értékeljük, határozzuk meg a korrekciók irányát.

Tematikus terv:

- Témahetek, projektek keretében kerül összeállításra.
- A témahetek, projektek gerincét minden esetben a környezeti nevelés, környezetvédelem, erre épülő fejlesztési tartalmak határozzák meg.
- A tervezésben a környezeti nevelésre építve komplex műveltségterületek jelennek meg, valamennyi tevékenységi területet magukba foglalva.

Tevékenységi tervek:

- Minden tevékenységi területhez hetente tartozik egy tevékenységi terv a környezeti nevelésre építve.
- Fontos a tudatos tervezőmunka napi jelenléte.
- A tervezés közösen meghatározott egységes szempontok alapján történik, teret adva az óvodapedagógusok módszertani szabadságának.
- A tervezésben megjelenik az egymásra épülő célok, feladatok meghatározása, tevékenység várható megvalósulásának lépései, fejlesztés lehetőségei, tevékenységei.
- A heti tevékenység lezárása reflexió az eredmények, további fejlesztést igénylő területek, feladatok megjelölésével.

Feljegyzés a csoport életéről:

- Heti szinten összesítve, a reflexión kívül fontosnak tartott, csoport életével, a gyermekekre vonatkozó egyéni feljegyzésekkel.

XIII.4. Felvételi mulasztási napló:

- A gyermekek napi jelenlétének kimutatására szolgál.
- A megjegyzés rovatban fel kell tüntetni az SNI-s, és BTMN-s gyermekeknél a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét, szakvélemény kiállításának időpontját, számát, kötelező felülvizsgálat időpontját.
- Pontos napi vezetése, havi összesítése kötelező.

XIV. Az óvodába, és iskolába lépés feltételei

XIV.1. Óvodába lépés feltételei

- Az óvodai felvételt a mindenkorai törvényi szabályozásnak megfelelően végezzük. A gyermekek óvodai felvétele a Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 8.§ (1).bek., és 49.§, valamint a 20/2012. (VIII.31.) 20.§-ban foglaltak figyelembevételével történik.
- Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel.
- Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.
- A beiratkozás időpontjától, amit a fenntartó állapít meg, minden szülőt értesítünk.
- A beiratkozáshoz szükséges a gyermek egészségét igazoló orvosi vélemény, a gyermek anyakönyvi kivonata, személyi azonosító és lakcím kártyája, továbbá és a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványa.
- A gyermekek fogadása a nevelési évben folyamatosan történik.

XIV.2. Az iskolába lépés feltételei

- A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére általában 6-7 éves korára, különleges esetekben 8 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Az iskolába lépés feltétele, hogy a gyermek testi, lelki, értelmi, és szociális fejlettsége megfeleljen a sikeres iskolakezdésnek.
- A Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 45.§ (2) bek.alapján: a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti tankötelessé válik.
- A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

- Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.
- Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.
- A beiskolázáshoz szükséges az óvodai szakvélemény, amely az óvodapedagógusok véleménye alapján készül.
- Az iskolai felvételtől az iskola igazgatója dönt az óvodai szakvélemény, valamint speciális esetekben az illetékes szakértői bizottság véleményének figyelembevételével.

XV. Érdekegyeztetés, érdekvédelem

XV.1. Óvodai közalkalmazottak érdekegyeztetése, érdekvédelme:

- Óvodánkban a közalkalmazottak és az óvodavezetés közötti érdekvédelmet, érdekegyeztetést, amely magába foglalja a véleményezési jogot, valamint, az érdekérvényesítést, a Közalkalmazotti Tanács és a Szülői Szervezet látja el, választott tisztségviselői által, a Közalkalmazotti Szabályzatban rögzítettek alapján.

XV.2. Szülői érdekérvényesítés:

- Óvodánkban Szülői Szervezet működik. Tevékenysége során az óvodába járó gyerekek szüleinek az érdekképviselőt látják el.
- Feladata a szülők, az óvoda vezetője és az óvodapedagógusok közötti jó kapcsolat kialakítása.
- A Szülői Szervezet választmányból és tisztségviselőkből áll. Munkaterv alapján dolgoznak.

XVI. Dokumentumok nyilvánossága

- Az intézmény Pedagógiai Programja, Szervezeti és Működési Szabályzata, Házi rendje nyilvános dokumentumok, minden érdeklődő számára megtekinthetőek.
- A dokumentumokat az óvodavezető irodájában, vagy a nevelői szobában kell elhelyezni az óvodavezető által hitelesített másolati példányban, ahol az óvoda nyitvatartási idejében bárki megnézheti.
- A szülők az óvodavezetőtől, vagy helyettesétől kérhetnek szóbeli tájékoztatást a dokumentumokról.
- A dokumentumok megtekinthetőek:
 - ✓ az óvoda vezetőjénél,
 - ✓ az óvoda honlapján.

XVI. Felhasznált irodalom

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék, Calibra Kiadó, Budapest 1993.
- Az óvoda helyi programja - Óvoda, Iskola és Kultúra Háza, Csempezkopács, 1997.
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Miskolc, 1996.
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában - Budapest, 1992.
- Pereszlényi Éva – Porkolábné dr. Balogh Katalin: Játék- Mozgás- kommunikáció – Óvodai program – Budapest, 1997.
- Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában – Fabula BT. 2007.
- A projektrendszer alkalmazási lehetőségei az óvodai gyakorlatban Hajdúböszörmény 1998.
- Körmöci Katalin: Projekt módszer az óvodában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004.
- Karácsony Molnár Erika, Tátrai Zsuzsanna: Jeles napok, ünnepi szokások, Planétás Kiadó 2006.
- Labancz Györgyi : Óvodások környezeti nevelése. Réce-füzetek 5. Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért, Budapest, 2001.
- Dr. Tótszóllósiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Váci Ofszer Kft. 1994.
- Balázné Szűcs Judit. Miből lesz a cserebogár? Alex-typo kiadó Budapest 1992.
- Zsámboki Károlyné-Eperjesy Barnáné: Az óvodai élet építőkövei. Sopron 2003.
- Perlai Rezsóné: Az óvodáskor fejlesztő játéka, Flaccus Kiadó 2014.

XVII. Záró rendelkezések

Jelen Pedagógiai Program érvénybe lépése csak a Nevelőtestület elfogadásával, a Közalkalmazotti Tanács, az óvodai Szülői Szervezet véleményének kikérésével, az óvodavezető jóváhagyásával és a fenntartó egyetértésével lehetséges.

A hatálybalépéssel egyidejűleg érvényét veszti az óvoda,/.....számú, keltű Pedagógiai Programja.

A hatályba lépett Pedagógiai Programot meg kell ismertetni az óvoda azon dolgozóival is, akik nem tagjai a nevelőtestületnek, valamint azokkal, akik kapcsolatba kerülnek az óvodával, és meghatározott körben a program jegyében közreműködnek, dolgoznak.

A Pedagógiai Program módosítását kezdeményezheti:

- a Fenntartó,
- a Nevelőtestület,
- az Óvodavezető,
- a Szülői Szervezet.

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Programot készítette: A Solymosy Óvoda nevelőtestülete az óvodavezető irányításával.

.....
Óvodavezető

Gyöngyössolymos,

A Pedagógiai Programról véleményt nyilvánított:

.....
Közalkalmazotti Tanács Elnöke

Gyöngyössolymos,

.....
Szülői Szervezet elnöke

Gyöngyössolymos,

A Pedagógiai Programot elfogadta:

.....
Nevelőtestület

Gyöngyössolymos,

A Pedagógiai Programhoz egyetértését adta:

.....
Fenntartó, működtető

Gyöngyössolymos,

A Pedagógiai Programot jóváhagyta:

.....
Óvodavezető

Gyöngyössolymos,

A dokumentum jellege: nyilvános.

Hatályos: a kihirdetés Napjától:

Érvényessége: érvényes visszavonásig.

Határozat

A Pedagógiai Program elfogadása a nevelőtestület részéről

A Solymosy Óvoda nevelőtestülete át nem ruházható jogkörében a Solymosy Óvoda Pedagógiai Programját aév hó napján megtartott határozatképes ülésén 100 %-os igenlő szavazattal,/..... számú határozatával elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai, a nevelő-oktató munkát segítők és a többi alkalmazott hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nevelőtestület tagjai

.....
Nevelő-oktatómunkát segítők
Egyéb alkalmazottak

Gyöngyössolymos,

.....
Óvodavezető

Véleményezési nyilatkozat

A Pedagógiai Program véleményezése a Szülői Szervezet részéről

A Solymosy Óvoda Szülői Szervezete a Solymosy Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához, magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározottak szerint gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

.....
Szülői Szervezet elnöke

Gyöngyössolymos,

Véleményezési nyilatkozat

A Pedagógiai Program véleményezése a Közalkalmazotti Tanács részéről

A Solymosy Óvoda Közalkalmazotti Tanácsa a Solymosy Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához, magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez az általános véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározottak szerint gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

.....
Közalkalmazotti Tanács elnöke

Gyöngyössolymos,

Egyetértési nyilatkozat

A Pedagógiai Programhoz nyilvánított egyetértés a Fenntartó részéről

A Pedagógiai Program módosítását az indoklásban részletezett törvényi változások tették szükségessé. A Fenntartóra a módosítások többletkötelezettséget nem rónak.

A Solymosy Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározottak szerint a Fenntartó egyetértési, jóváhagyási jogát gyakorolta, egyetértését, jóváhagyását megadja. A program módosításával kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Solymosy Óvoda Pedagógiai Programját a Fenntartó Önkormányzat/..... számú határozatávalnapján jóváhagyta.

Indoklás: A Pedagógiai program módosításának szükségességét a következő törvényi és intézményi változások tették indokolttá:

1.a. Az egészséges életmód alakításához kapcsolódó módosított feladatokat, benne:

- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzését, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítását.

1.b. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés alakításához kapcsolódó módosított feladatokat, benne:

- az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a **nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek**, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és **családhoz** való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

1.c. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását, benne:

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a **kommunikáció különböző** formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

2. Tartalmazza az óvodai élet tevékenységi formáiban jelentkező módosításokat:

2.a. Verselés, mesélés:

- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a **bábozás és dramatizálás eszközeivel** - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - **népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi** -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

2.b. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, **szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal**, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. **Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.**

2.c. A külső világ tevékeny megismerése:

- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a **közösséghez való tartozás élményét**, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. Tartalmazza az óvoda kapcsolatait érintő módosításokat, benne:

- **A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.**

4. Óvodai helységek bővülése.

.....
Fenntartó

Gyöngyössolymos, 20.....

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	3
I.1. A Pedagógiai Program előzményei	3
I.2. Általános rendelkezések	3
I.3. A Pedagógiai Program törvényi, jogszabályi háttere:	4
II.1. Óvodánk jellemző adatai:	6
II.2. Óvodánk bemutatása – helyzetelemzés:	7
III. Óvodánk arculata	10
III.1. Jövőkép:.....	10
III.2. Küldetésnyilatkozat:	11
III.3. Gyermekképünk:.....	12
III.4. Óvodaképünk:.....	13
III.5. Pedagógiai Programunk rendszere:	14
III.6. Nevelési alapelveink:.....	15
IV. Óvodánk nevelési célja, feladata	17
IV.1. Óvodánk nevelési célja:.....	17
IV.2. Általános nevelési feladataink	18
IV.3. Tevékenységformák	19
V. Az óvodai nevelés általános feladatai	20
V.1. Egészséges életmód alakítása:	20
V.1.1. Egészséges környezet biztosítása, környezeti higiénia:.....	22
V.1.2. A gyermekek gondozása: testápolás, étkezés, öltözés, személyi higiéné:.....	23
V.1.2.1. Gondozás:	23
V.1.2.2. Testápolás.....	24
V.1.2.3. Étkezés:	26
V.1.2.4. Öltözködés:	29
V.1.3. Testi nevelés: pihenés, egészséges táplálkozás, egészségvédelem, egészségmegőrzés levegőzés, testedzés, baleset-megelőzés.....	30
V.1.3.1. Pihenés, alvás:.....	30
V.1.3.2. Egészségvédelem, egészségmegőrzés:.....	31
V.1.3.3. Levegőzés, testedzés:	33
V.1.3.4. Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás:	34
V.1.4. Mozgás, mindennapos testnevelés.....	35
V.1.5. Szenvedélybetegségek megelőzése:	37
V.1.6. A bántalmazás, erőszak megelőzése:.....	38
V.1.7. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére	40
V.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, szocializáció.....	43
V.2.1. Érzelmi nevelés, szocializáció, szociális érzékenység fejlesztése:.....	43
V.2.2. Erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:.....	46
V.2.3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére	50
V.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés.....	52
V.3.1. Anyanyelvi fejlesztés, nevelés:.....	52
V.3.2. Értelmi nevelés, értelmi képességek fejlesztése:	53
V.3.3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére	56
V.4. Környezet és természetvédelem	57

V.4.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére	60
V.5. Hagyományápolás	61
V.5.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére	63
VI. Az Óvodai élet megszervezése, szervezeti keretek.....	64
VI.1. A program megvalósításának személyi, tárgyi feltételei	64
VI.1.1. Humánerőforrás:	64
VI.1.2. Szakmai munkaközösség:	67
VI.1.3. Az óvoda tárgyi - dologi feltétele	68
VI.2. Csoportszervezés:	71
VI.3. Az óvodai élet megszervezése:.....	71
VI.3.1. Napirend kialakítás alapelvei, feladatai:.....	72
VI.3.2. Hetirend:	74
VII. Az óvodai élet tevékenységformái	76
VII.1. Játék	76
VII.1.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére.....	83
VII.2. Verselés, mesélés	84
VII.2.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére.....	83
VII.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	88
VII.3.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére	91
VII. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	92
VII.4.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére.....	94
VII.5. Mozgás.....	95
VII.5.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	97
VII.6. A külső világ tevékeny megismerése.....	98
VII.5.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	101
VII.7. Külső világ tevékeny megismerése - matematikai tartalmú tapasztalatok és ismeretek szerzése	102
VII.7.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	104
VII.8. Munka jellegű tevékenységek	105
VII.8.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére.....	108
VII. 9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	109
VII.9.1. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére.....	112
VIII. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei.....	113
VIII.1. Népszokásokon alapuló hagyományaink:	114
VIII.2. Nemzeti ünnepeink:	115
VIII.3. A gyermeki élet hagyományos ünnepei:.....	116
VIII.4. Egyéb ünnepek:	116
IX. Az óvoda kapcsolatai.....	117
IX.1. A gyermek, a szülő és az óvoda kapcsolata:	117
IX.2. Szülői Szervezettel való kapcsolattartás:	119
IX.3. Kapcsolat a társintézményekkel: Az iskolával való kapcsolat.....	120
IX.4. Az óvoda és a közművelődési intézmény kapcsolata:.....	120
IX.5. Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata:	121
IX.6. Fenntartóval való együttműködés:	122
IX.7. Szakmai szervezetekkel kialakított kapcsolat:	122
IX.7.1. Gyöngyösi Tagintézmény - Logopédia:	122
IX.7.2. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat:	123
IX.8. Szakmai szolgáltatóval való együttműködés:.....	123
IX.9. Gondozási Központtal való kapcsolattartás:	123
IX.10. Helyi egyházzal való együttműködés:.....	123

IX.10. Külhoni magyar óvodákkal való együttműködés.....	123
X. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai.....	124
X.1. Gyermekvédelmi feladataink:.....	124
X.2. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink.....	127
X.3. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	129
XI.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése ...	131
XI.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése.....	131
XI.1.1. Mozgásfogyatékos gyermek:	133
XI.1.2. Látás, hallássérült gyermek (gyengén látók, nagyothallók):	133
XI.1.3. Enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermek:	134
XI.1.4. Beszédfogyatékos gyermek	134
XI.1.5. Autista gyerekek:	134
XI.1.6. Magatartászavaros gyermek:	135
XI.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése:	136
XI.3. A kiemelten tehetséges gyerekek nevelése:	137
XII. A gyermeki fejlődés nyomon követése, mérése.....	139
XII.1. Anamnézis:	139
XII.2. Fejlődési napló - Patyi Zoltánné: Óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése:	139
XII.3. Szociometria.....	141
XIII. Dokumentáció, tervezőmunka.....	143
XIII.1. Beszámoló:	143
XIII.2. Munkaterv:.....	144
XIII.3. Óvodai csoportnapló:.....	144
XIII.4. Felvételi mulasztási napló:	145
XIV. Az óvodába, és iskolába lépés feltételei.....	146
XIV.1. Óvodába lépés feltételei.....	146
XIV.2. Az iskolába lépés feltételei	146
XV. Érdekegyeztetés, érdekvédelem.....	148
XV.1. Óvodai közalkalmazottak érdekegyeztetése, érdekvédelme:.....	148
XV.2. Szülői érdekvédelem:	148
XVI. Dokumentumok nyilvánossága.....	148
XVI. Felhasznált irodalom.....	149
XVII. Záró rendelkezések.....	150

1.sz. Melléklet:

A Solymosy Óvoda Egészségfejlesztési Programja

1.1 Az Egészségfejlesztés célja

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

- (1) bek. A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
- (2) bek. A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

1.2 Az Egészség Fogalma:

Az egészség nem csak a betegség, ill. fogyaték nélkülséget jelenti, hanem a teljes testi, szellemi, és szociális jólét állapotát (WHO meghatározás).

Napjaink korszerű egészségnevelési megközelítése

- az egészséget pozitív, cselekvő, aktív oldalról közelíti meg
- testi jólét, a szellemi épség, és az egészséges lelkvilág összhangját hirdeti
- társadalomba, a közösségbe való beilleszkedés, elhelyezkedés meghatározója.
- a harmonikus személyiségfejlődés lényeges alapja.

1.3 Egészségfejlesztés kisgyermekkorban

- Az Óvodai nevelés Országos Alapprogramja alapvető feladatának, a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek a

kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza.

- A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermekeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza a lelki, érzelmi, akarati, értelmi kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos szociális együttműködési készségét. Az egészség hármasság (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul. Az egészség hármasság (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

2. Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, melyek:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

A feladatok megvalósítása közben, **egészségfejlesztési programunk céljának** megvalósítására törekszünk, mint:

- elősegíteni a gyermek felelősségvállalását,
- biztatni a gyermeket az egészséges életmódra,
- lehetőséget adni, hogy a gyermek bizonyíthassa fizikai, lelki, szociális erejét,
- elősegíteni az önismeretet és az önbecsülést,
- fejleszteni a döntési képességét, a szellemi, etikai, erkölcsi értékeit,
- alakítani a társadalom iránti felelősséget.

2.1 Személyi higiénia, testápolás

- A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.
- A személyi higiénia nevelésében foglalja a bőrápolást, a haj, a fejbőr, és a köröm ápolását, a fogápolást, az orr, fül, szem ápolását. Ugyancsak e fogalomkörbe tartozik az egészséges ruházatkodás, a szexuális szervek higiénijára nevelés.

Feladataink:

- Kultúrhigiéniai és viselkedési szokások kialakítása (lábtörlés, köszönés, nem szemetelünk stb.).
- Életvitel, életszemlélet, aktivitás alakítása.
- A fertőző betegségek elkerülését célzó szokáskialakítás.
- A személyi tisztálkodás készségé fejlesztése.
- Fogápolási, és szájhigiénés szokások kialakítása.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A gyermekek ruházatának figyelemmel kísérése, igazodjon a hőmérséklethez, biztosítsa a szabad mozgást, óvja meg a sérülésektől.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítség nyújtás a felnőttek részéről.
- A szokásrend fokozatos kialakításával az önállóság elérése.
- A szokás kialakítás során óvodapedagógusi, dajkai mintaadás.
- Életkori egészség-betegségmutatók figyelemmel kísérése.

Megvalósulása:

- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk, a gondozási teendők, egyéni tempó szerinti végzésére.
- Kapcsolat a védőnővel, orvossal, szűrővizsgálatok elvégzése.
- Beteg gyermek elkülönítése, szülők értesítése.
- Személyi higiéné teendőinek rendszeres elvégzése különösen szezonális megbetegedések idején.
- Fertőtlenítő eljárások megtartása.
- Az egészségi állapot ellenőrzése, a nap minden szakaszában, óvodapedagógusi megfigyelő (obszerváló) tevékenység során.

- A réteges öltözködés hangsúlyosságának kiemelése szülői értekezletek alkalmával.
- Óvodai egészség hét szervezése.
- Közös testmozgás szervezése szülőkkel.
- Párolgatás a téli időszakban, illóolajok használata.

2.2 Táplálkozás

- Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.
- A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.
- Az intézményeinkben különösen odafigyelünk a gyermekek egészséges étkeztetésére. Az intézményben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére.

Feladataink:

- A témahetek során ismeretbővítés, az egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó lehetőségek gyakorlati alkalmazása.
- Óvodai Egészség hét megrendezése.
- Szülői aktivitás fokozása, szülői felvilágosító kampány a táplálkozás témakörben.
- A kulturált étkezési körülmények biztosítása
- Az étkezést örömtelivé tenni, megismertetni az új ízeket.
- Egészségpedagógiai feladat: a fogyasztott ételek elnevezésének megtanítása, az ételben lévő élelmi anyagok felsorolása
- Intenzív rágásra ösztönzés.
- Folyamatos folyadék pótlási lehetőség biztosítása.
- A táplálékallergiás gyerekek felmérése.

Megvalósulása:

- Folyamatos tízóraiztatás.
- Az óvodai főzésgyakorlatban kiemelt figyelem, az egészséges élelmiszer alapanyagok válogatására.
- Naponta friss gyümölcs, tejtermékek fogyasztása.
- Táplálék allergiás gyerekek étkezésének biztosítása.
- Szülői fórum szervezése, szakemberek bevonásával, előadás, kóstolók, bemutatók.
- Kenyérsütés, aszalás, gyógyteák, készítése, salátakészítés zöldségekből.

2.3_A mindennapos testnevelés testmozgás

- A mozgásszervek fejlődésének belső élettani ingere, ebben az életkorban, a fokozott mozgásra való készletben mutatkozik meg. A mozgáskultúra fejlesztés indokolt, az egészségvédelem, egészségmegőrzés, a helyzetfelismerés, a térben való tájékozódás mellett, a baleset megelőzés szempontjából is.
- A mozgásfejlesztés hozzásegíti a gyermeket az egészséget választó magatartásképeségének kialakításához, az egészséget veszélyeztető vagy károsító magatartások elkerüléséhez

Feladata

- Mozgásos játékok bővítése, lehetőleg minél több időt szabadban töltve, elősegítve a szervezet meteorológiai edzését.
- A szabadban tartózkodás mozgásprogramjainak (udvari játékok, séták, kirándulások,) bővítése, tartalmi jegyek korszerűsítése.
- Edzési lehetőség biztosítása levegő, napfény.
- A rendszeresség, fokozatosság elvének betartása.
- Edzés kondicionálás során a fokozatos terhelés elvének megtartása.
- A gyermekek egyéni szervezeti, fizikai adottságának figyelembe vétele.
- Óvodai testnevelési foglalkozás megszervezése, új módszertani eljárások beépítése.

Megvalósítása:

- Mindennapos szabadban tartózkodás biztosítása.
- Mozgásos tevékenység megszervezése az iskolai tornateremben heti rendszerességgel.
- Vízhöz szoktatás lehetőségének biztosítása a nagycsoportos korú gyerekek számára.
- Erdei óvoda megszervezése.
 - Kirándulások szervezése óvodai szinten.
 - Szülői aktivitás fokozása mozgásos programok szervezésével, "Fut az óvoda", torna, kocogás
- Mozgáskotta, Vitamintorna, PEK-torna alkalmazása.

2.4 A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

- Az egészség nevelés szerves elidegeníthetetlen része a pedagógiai pszicho higiéné gyakorlati megvalósítása. Gyakorlata óvodában a mindennapos nevelőmunkához kapcsolódik, mint a nevelési folyamat szerves része. A lelki egészségfejlesztés elősegíti a kisgyermek biztonságérzetének, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, a személyiség egyéb tulajdonságainak szabad kibontakozását, a tartós pszichikus stressz megelőzését, a harmonikus társas kapcsolatok és az empátiás készség fejlesztését, az óvónő és a gyermek kapcsolatának pozitív töltését.
- Az egészségre káros szokások elhagyásának jótékony élettani hatásáról, fontos a szülői felvilágosító, propagandamunka. Hiszen az óvodás gyermek szülői mintán keresztül találkozik először e szokásokkal.

Feladataink:

- Játékos napirend-életalakító programok.
- A gyermek szociális biztonságérzetének megteremtése.
- A szabadság elvének alkalmazása, különösképpen a játéktevékenységre vonatkoztatva.
- A gyermek társas szükségleteinek kielégítése, harmonikus társas kapcsolatok alakítása.
- Család és Gyermekjóléti Központ támogatásának igénybevétele.
- Dohányzás elleni program.
- Alkoholfogyasztás elleni program.
- Felvilágosítás az indokolatlan gyógyszerfogyasztás veszélyeiről.

Egyszerűbb pszichikus korrekciók elvégzése az óvodapedagógus részéről:

- Vegetatív idegrendszer labilitásán alapuló túlmozgásosság.
- Szokásbéli rendellenességek (ujjszopás, körömrágás) leküzdése.
- Érzelmi élet zavarainak (kudarc, félelem, szorongás, düh) leküzdése.
- Szorongásos, neurotikus tünetek felismerése, gondozása, szükség esetén szaksegítség igénybevételeivel.

Megvalósulása:

- A gyermek biztonságérzetének megteremtése.
- Személyiség szabad kibontakozási lehetőségének támogatása.

- A harmonikus társaskapcsolat-alakításának biztosítása, szabad óvodai légkör, ahol optimális a csoport tagjainak alkalmazkodási szabályozása (nem sok tiltás).
- A gyermek-óvónő kapcsolata, felnőttekkel való kapcsolat működtetése, amelyek a rokonszenv kapcsolatok erősödését segítik.
- A gyerekek a csoport tárgyi, eszközi feltételei között szabadon élhetnek, tevékenykedhetnek (az óvodai élet megszervezésében mutatkozó magas szabadságfok, gyermeki kezdeményezés figyelembe vétele mellett).
- Az óvodai élet napirendjét folyamatosság és rugalmasság jellemzi.
- Nem dohányzó intézmény, dohányzás csak az óvodán kívül.
- Szülői felvilágosító előadások (az alkohol, mint társadalmi probléma).
- Az óvoda egészségügyi szekrényében tárolható gyógyszereket elsősegélynyújtó felszereléseket, elzárva, ellenőrizve tároljuk.

2.5 Bántalmazás és erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének, vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” (WHO definíció)

Feladataink:

- Agresszív viselkedés korrigálása pedagógiai módszerekkel.
- Az agresszív magatartást kiváltó okok feltérképezése, amennyiben az óvodai élet szervezéséből adódhatnak (rugalmatlan napirend, túlszabályozottság, mozgásigény visszafolytása).
- Közös élményszerzés, játék során empátiás jelek mutatása, dicséret a pedagógus részéről.
- Szükség esetén családlátogatás.
- Szakszolgálattal való együttműködés.
- Érzelmi bántalmazás minden formájának kerülése.
- A csoportban elfoglalt helyek, szerepek megfigyelése.
- Kapcsolatfelvétel a szaktanácsadóval, a gyermek pedagógiai, pszichológiai vizsgálatának kezdeményezése szükség szerint.

Megvalósulás:

- Az agresszív helyzetek megoldásánál a megbeszélés, kibeszélés előtérbe helyezése.
- Játzócsoporthoz elkülönülésének biztosítása, kuckósítás.
- Kooperatív játékok alkalmazása.
- Relaxációs technika, mesék beiktatása a napirendbe.
- A gyermekek gondozottsági fokának figyelemmel kísérése.
- Szociometriai felmérés készítése.
- Szülői értekezleteken tájékoztatás a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről.
- Együttműködés a Család és Gyermejjóléti Központtal.
- Közreműködés a gyermekek veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében. Ha ezt pedagógiai módszerekkel nem sikerül ellensúlyozni kapcsolatfelvétel a szakhatóságokkal.
- Szülői értekezletre szakszolgáltató szakembereinek meghívása.

2.6 Baleset megelőzés, elsősegélynyújtás:

- Nem elég az egészséget megvédeni, meg edzeni, a véletlen balesetek megelőzésével az életet védeni is szükséges. Az óvodai balesetek nagy része leesésből, elesésből nekiütközésből adódik.
- A szabadban nagyobb a gyermek mozgásigénye, több az alkalom az er, és ügyesség bemutatására. Az óvodai balesetek nem az eszközök, játékszerek hiányosságából, állapotából adódnak, hanem a gyermekek viselkedéséből.

Feladataink:

- Balesetveszélyes helyek helyzetek bemutatása.
- Balesetmegelőző magatartás bemutatása.
- Munkajellegű tevékenységek közös elvégzése.
- A csoportszoba, udvar balesetveszélyes helyeinek áttekintése, a hiányosságok pótlása.
- Dolgozók munkavédelmi, balesetvédelmi oktatása.
- Elsősegélynyújtó tanfolyam megszervezése.
- Tűzriadó gyakorlása.

Megvalósulása:

- Balesetmegelőző magatartás rendszeres gyakorlása.

- A balesetmentes tevékenységgel kapcsolatos elismerés, dicséret, mintaadás a felnőttek részéről, külső ellenőrzés, mindaddig, míg a gyermekek képessé nem válnak a hibátlan megoldásra.
- A közlekedési szabályok valóságban történő megismertetése, séták kirándulások alkalmával.
- Óvodai, otthoni balesetmegelőző nevelés összehangolása szülői értekezletek, szülői beszélgetések alkalmával.
- Közlekedési hét szervezése.

Kérdőívek a program megvalósulásáról:

1. Szülői kérdőív:

Kedves Szülő!

Kérjük, nyilatkozzon név nélkül a kérdőív segítségével, mennyire jellemzőek óvodánk egészségnevelő munkájára az alábbi megállapítások! **Véleményét a megfelelő érték bekarikázásával fejezze ki!**

Az ötfokú skálán az **5** jelenti azt, hogy **nagyon jellemző**.

Az **1** jelenti azt, hogy **kevésbé jellemző** a mondat állítása óvodánk nevelőmunkájára.

A **0** jelentése **nincs tájékoztatása** róla.

1.	Az óvoda kiemelt figyelmet fordít, az egészséges életmód gyakorolható, és könnyen megvalósítható alapjainak megszilárdítására.	0 1 2 3 4 5
2.	Az óvodában a személyi higiéné feltételeinek biztosításával, megvalósul a higiénés magatartásra nevelés, a higiénés szokások alakítása.	0 1 2 3 4 5
3.	A gondozás közben kiemelt feladat: az összehangoltság, a példaadás, a pozitív, és negatív érzelmek kifejezése.	0 1 2 3 4 5
4.	Az óvodai étkeztetés során korszerű élelmiszer alapanyagválogatási szempontok érvényesülnek, az óvodai főzési gyakorlatban az egészséges táplálkozási szokások megerősítése a fő szempont.	0 1 2 3 4 5
5.	Az óvodai programok során fontos szempont, a mozgástevékenység-mozgásigény alakítása, a rendszeres testmozgásra nevelés.	0 1 2 3 4 5
6.	Gyerekeim tisztában van életkorának megfelelő szokás-szabályrendszer elvárásaival, követelményekkel, amelyek szükségesek az egészséges életvitel kialakulásához.	0 1 2 3 4 5
7.	Az óvoda rendszeresen szervez intézményen kívüli tevékenységeket, az épített és természeti környezet megfigyelése céljából.(kirándulás, séta, erdei óvoda, gyermeki programok)	0 1 2 3 4 5
8.	Az óvodában fontos szerepe van a közösségi nevelésnek, az együttműködésre, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés az előítélet-mentesség jellemző.	0 1 2 3 4 5
9.	Az egészséges életmód kialakulását segítő programokra az óvoda kiemelt figyelmet fordít, a programok változatosak, a gyermek életkorának megfelelőek.	0 1 2 3 4 5
10.	Az óvoda igyekszik bevonni a szülőket is egészségnevelési programjainak megvalósításába.	0 1 2 3 4 5
11.	Az óvoda eredményesen valósítja meg a gyermekek környezettudatos nevelését.	0 1 2 3 4 5
12.	Az óvoda egészségfejlesztési törekvéseit eredményesnek tartom	0 1 2 3 4 5

Köszönjük az együttműködését!

2. Gyermeki kérdőív:

Kérdéssor gyerekeknek, képek alapján.

A gyerekek az általuk helyesnek vélt viselkedésmódot kell kiválasztaniuk minden pontnál két kép közül.

Képek, állítások:

1. valaki cigarettázik - valaki sportol
2. főzés otthon - gyors éttermi ebéd
3. víz pazarlás - csap elzárása
4. tömegközlekedéssel utazunk - autózás
5. kirándulás - tv nézés
6. szemét eldobálva - szelektív hulladékgyűjtés
7. faültetés - fakitermelés
8. vízszennyezés - tiszta víz
9. levegőszennyezés - tiszta friss levegő
10. pihenés az árnyékban - rohangálás a tűző napon

3. Óvodapedagógusi kérdőív:

Kérdőív Pedagógusoknak

Kedves kollégák, az alábbi kérdések megválaszolásával nyújtsatok segítséget egészségnevelési programunk megvalósulásának, bevalásának, hatékonyságának megítéléséhez!

1. Mióta dolgozol a pályán?

- 5 évnél kevesebb ideje
- 5-10 év
- 10-20 év
- 20-30 év
- 30 évnél több ideje

2. Dohányzol?

- igen rendszeresen
- alkalmanként
- nem dohányzom
- passzív dohányos vagyok (mások füstjét vagyok kénytelen viselni)

3. Végzel-e rendszeresen testmozgást?

- igen rendszeresen edzek
- alkalmanként
- ritkán
- soha

4. Részt veszel-e szűrővizsgálatokon?

- igen
- nem
- csak a kötelező tüdőszűrő vizsgálaton

5. Reggelente kipihenten ébredsz?

- igen, mindig kialszom magam
- alkalmanként fáradtnak érzem magam
- mindig fáradtan ébredek

6. Kivel osztod meg bizalmas lelki problémáit, gondjait, ha vannak?

- nincsenek lelki problémáim
- barátokkal, haverokkal
- családommal
- szakemberrel (pszichológussal)

7. Milyen gyakorisággal vagy beteg? (influenza, meghűlés, torokgyulladás)

- soha
- ritkán
- többször (évente 3-4szer)

8. Betegség esetén fogyasztasz-e gyógyszert?

- orvoshoz megyek, és mindig kiváltom az orvos által felírt készítményeket

- az orvos által régebben felírt, javallott készítményt szedem, s ha nem használ, akkor megyek orvoshoz
- gyógynövény készítményeket szedek, hogy ne terheljem fölöslegesen a szervezetemet
- megelőzőképpen szedek vitamin készítményt, egyéb készítményt, folyamatosan használom már az influenzás időszakot megelőzően

9. Milyen szabadidős programokat szervezel leginkább?

- kirándulás kerékpárral, autóval, vonattal, busszal
- filmnézés tv, mozi
- sportolás

10. Az elmúlt 5 évben részt vettél-e valamilyen egészségneveléshez kapcsolódó továbbképzésen?

- igen
- nem

11. Az egészségnevelés fontossága a helyi Pedagógiai Programban?

- fontos
- nem fontos
- kevésbé fontos

12. A tervező munkádnál figyelembe veszed-e az egészséges életvitel alakításának attitűdjét?

- igen
- nem
- részben

13. Egészségnevelés téma kapcsán milyen eszközöket használsz?

- számítógépes prezentációk
- könyvek folyóiratok
- közvetlen tapasztalatszerzést segítő alapanyagok (gyümölcsök, zöldségek, stb) melyek hatékonyabbak a didaktikusan feldolgozott ismeretanyagnál.

14. Elégségesek-e a rendezvények az óvodában az egészségnevelés témakörben?

- igen
- nem
- sok, lehetne kevesebb
- bővíthető lenne
-

15. Rangsorold a következő állításokat!

- a gyermek életvitelének egészségesebbé alakítása.
- egészségtudatos magatartás közvetítése.
- egészség rombolásról információ közvetítése.
- egészség programok szervezése gyerekeknek.
- egészség programok szervezése szülőknek.

Köszönjük együttműködésedet!